

JONGE ZANGERS

Deel 4

Het levenseinde en de verwachting van:

* Maria Maaïke Steenbergen

* Arie Vosbergen

* Maria Schenk

* Willem Devonshire

* Karel Coulson

Samengesteld door
Joh. Westerbeke

STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2002

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

Westerbeke, Joh.
ISBN 90-74557-13.

(C) Copyright: 2000
Uitgeverij Middelburg
't Zanddorp 2
4335 AJ Middelburg, tel. (0118) 62 54 72

Inhoud

Toelichting

- 1 Kaatje Eikelenstam (1874-1902)
 - 1.1 Een afkeer van Gods volk
 - 1.2 Het is tijd voor de Heere
 - 1.3 Verborgten trekking
 - 1.4 Haar laatste week
 - 1.5 Naschrift
 - 1.6 Iets over de schrijfster van deze geschiedenis

- 2 Maria Maaïke Steenbergen (1853-1883)
 - 2.1 Een werelds leven
 - 2.2 Ik zal ze lokken
 - 2.3 Een groot beest
 - 2.4 Zijn gerechtigheid
 - 2.5 De begrafenis

- 3 Arie Vosbergen (1857-1874)
 - 3.1 Voorbericht
 - 3.2 Een onverschillige jongen
 - 3.3 Een meelevende broer
 - 3.4 Vrede in de ziel
 - 3.5 Een jonge zanger
 - 3.6 Naschrift
 - 3.7 Ds. D. Klinkert

- 4 Maria Schenk (1845-1865)
 - 4.1 Voorbericht
 - 4.2 Trots en ijdel
 - 4.3 Mensenhulp is ijdelheid
 - 4.4 Behoefte aan zekerheid
 - 4.5 Haar verdere leven en haar sterven

- 5 Willem Devonshire (overleden op 12-jarige leeftijd)
 - 5.1 Een gevreesde ziekte
 - 5.2 Hoop op God!
 - 5.3 Geen vrees meer om te sterven
 - 5.4 De begrafenis

- 6 Karel Coulson (1846-1863)
 - 6.1 De Amerikaanse Burgeroorlog
 - 6.2 Het verslag van de chirurg
 - 6.3 Hoe het verder ging met zijn Joodse chirurg

Toelichting

Naar alle waarschijnlijkheid is dit vierde deeltje het laatste dat in de serie *Jonge Zangers* verschijnt. Vanzelf zijn er nog meer van dit soort boekjes, waar we ook graag een plaatsje voor hadden ingeruimd in deze serie, maar dit was niet mogelijk aangezien ze in handen van een andere uitgever zijn. Vanzelfsprekend is ook dat geen probleem, als ze maar onder het publiek gebracht worden.

Van enkele lezers ontvingen we een geschriftje, en deze zijn in dit deeltje opgenomen. De eerste drie deeltjes van *Jonge Zangers* hebben alle een goede aftrek gevonden, ook de verschillende herdrukken ervan. De Heere vervulle onze begeerte, dat er door het lezen van deze boeken, ook in deze tijd nog jonge zangers geboren zouden worden. Verder hopen we met een nieuwe serie te beginnen. De inhoud is van dezelfde strekking als de tot nu toe verschenen deeltjes van *Jonge Zangers*, alleen komt in de nieuwe serie niet alleen het levenseinde, maar de hele levensloop van bepaalde personen aan de orde. Dat ook een hele levensloop kort kan zijn, wordt gezien bij jonge mensen. Dat blijkt ook wel in de nu volgende geschiedenis.

In de 19e eeuw was er in Duitsland een jong echtpaar dat naar de heidenen zou gaan om het evangelie te brengen. Direct na hun huwelijk moest de bruidegom vertrekken, maar zijn bruid, Julie von Hausmann (1826-1901), zou zo spoedig mogelijk volgen. Maar er waren omstandigheden, waardoor dat langer duurde dan de bedoeling was. Dit veroorzaakte in Julie een brandend verlangen om bij haar man te komen. Na een lange tijd van wachten kon ze eindelijk de grote reis aanvangen. Het verlangen was nu zo sterk geworden, dat niets haar meer kon tegenhouden. De reis was moeilijk, maar eindelijk kwam ze toch in het land waar ze haar beminde eindelijk zou ontmoeten. De omstandigheden waren nog zodanig, dat ze het laatste deel van de reis te voet moest afleggen om in het binnenland te komen. Maar geen bezwaren waren te groot en eindelijk kwam de zendingspost in het gezicht en ze was vol blijdschap voor de aanstaande ontmoeting.

Tegen de avond kwam ze eindelijk op de plaats van bestemming. Het was daar een hele drukte, omdat er iemand begraven was. Dan verneemt ze de verpletterende boodschap dat haar bruidegom begraven is, die enkele dagen daarvoor gestorven was. Op de verse grafheuvel zakt ze neer, maar dan is het Gods tijd om haar te versterken. Het ging haar zoals met David en anderen van Gods kinderen: zij sterkte zich in de Heere. Ze heeft een lange tijd op het graf gezeten en heeft daar het wereldberoemde lied gedicht:

*Neem Heer' mijn beide handen
En leid Uw kind,
Tot ik aan d' eeuw'ge stranden
De ruste vind.*

*Te zwaar valt m' elke schrede,
als 'k U verlaat.
O, neem mij met U mede,
daar waar Gij gaat.*

*O, doe genaad' ervaren
Aan 't bevend hart.
En breng het tot bedaren
Bij vreugd' en smart!*

*Laat m' aan Uw voeten rusten,
Mij, hulp'loos kind,
Vertrouwen en berusten,
Voor d' uitkomst blind*

Als we haar omstandigheden weten spreekt het ons nog meer aan! Zij werd er achter gebracht, om van alles en iedereen af te zien en zich geheel aan de Heere Jezus over te geven.

Hoe is het met ons? Zijn wij al tot de overgave van onze ziel gekomen? Spreekt het onze jongeren wel eens aan, dat ze steeds onder het evangelie van vrije genade mogen leven? Elke zondag en ook in de week, bij verschillende gelegenheden. In een van de preken van Andrew Gray gaat hij, geheel overeenkomstig Gods Woord, uitleggen dat het de inwoners van Sodom en Gomorra verdragelijker zal wezen in het oordeel dan ons, die niet geloofd hebben. De zonde van Sodom is het juist waar we zoveel van horen in deze tijd, al wordt het niet meer voor een gruwelijke zonde gehouden, waar we een innerlijke afkeer van dienen te hebben. Maar nu leert de Heere Jezus dat het die inwoners verdragelijker zal wezen, dan hen die niet geloven.

Daarom is het zo nodig dat de zonde van ongeloof ons ontdekt wordt; de noodzakelijkheid van het geloof, maar ook de onmogelijkheid van onze zijde. Daarom moeten wij in die weg geheel uit onszelf gedreven worden, tot aan de voeten van de Heere Jezus.

Verder willen we er nog op wijzen dat we, vooral de laatste tijd weer, mensen hebben horen spreken, die het leerstuk van de verkiezing zo misbruiken. Zowel bij ouderen als bij jongeren hebben we ervaren dat men er zich, zonder indrukken, achter verschuilt. Het wordt openlijk uitgesproken: Wij liggen in een doodsstaat, waar we onszelf niet uit kunnen verlossen. Wij weten ook dat we verantwoordelijk zijn, maar het is tóch alleen maar genade wat ons kan redden. Dus uiteindelijk kan een mens er zelf toch niets aan doen!

Maar zijn we daar nu werkelijk achtergekomen? Dat het leerstuk van de verkiezing, hier in het begin, maar straks in de hemel, een oorzaak zal zijn van eeuwige verwondering en aanbidding, dat zal een ieder van Gods volk ervaren. Maar het is niet Gods gewone weg om in de overtuiging van een zondaar met de verkiezing te beginnen, want: *“De verborgen dingen zijn voor den HEERE onzen God, maar de geopenbaarde zijn voor ons en voor onze kinderen”* (Deut. 29:29a). En daar dienen we ons aan te houden!

Waar de Heere begint te werken in een zondaarshart, daar begint de mens te verstommen en zoekt hij de schuld niet langer buiten zichzelf. Daar begint hij de deugden Gods liever te krijgen dan zichzelf en daar wordt het: *“De Heere is recht in al Zijn weg en werk.”* Is het wel eens op een sterfbed gehoord, dat men niet uitverkoren was? Daar wordt het geweten meestal al opgelegd en begint de mens zichzelf te verwijten, maar dan is het meestal te laat.

Daarom: *“Zie, nu is het de welaangename tijd, zie, nu is het de dag der zaligheid”* (2 Kor. 6:2a), om zoals Ruth tot de onberouwelijke keus te komen: *“uw volk is mijn volk, uw God mijn God”* (Ruth 1:16b). Laat alleen Gods Woord onze grondslag zijn!

Zo hebben we in de verschillende deeltjes kunnen lezen hoe de Heere werkt, vanaf zuigelingen tot de leeftijd van half in de twintig. Er is dus niemand te jong om de toevlucht tot de Heere te nemen. Wat de vruchten zijn als we in onze jonge jaren de Heere zoeken, dat hebben we óók kunnen lezen.

Sommigen zijn versterkt door het lezen uit *Jonge Zangers*. Anderen weer lazen hun gemis. Wanneer uit dit gemis nog jonge zangers geboren zouden worden, zou dit ons tot grote blijdschap zijn.

Middelburg, augustus 2000

1 Kaatje Eikelenstam (1874-1902)

De bekering en het sterven van Kaatje Eikelenstam zijn beschreven door haar vriendin Kaatje Vermeulen. Over haar later nog meer. Maar nu volgt eerst het verslag dat zij over Kaatje Eikelenstam heeft nagelaten:

1.1 Een afkeer van Gods volk

Kaatje was, zoals alle andere mensen, van nature vervreemd van God haar Schepper en ze had ook geen begeerte naar Hem. Met haar 17e jaar ging ze bij haar ouders weg, om op een andere woonplaats, bij een vreemde familie in dienstbetrekking te komen. Zij dacht daar nu eens te kunnen leven zoals ze het in haar hart begeerde, dus in alle begeerlijkheden van het vlees. Maar ze dacht er niet aan, dat ze om al deze dingen eenmaal voor het Goddelijke gericht moest komen.

Ze dacht er ook niet aan, dat het juist in Gods voorzienigheid lag, dat ze op dit adres terecht was gekomen. In dit huis kwam namelijk dikwijls een gezelschap van Gods volk bij elkaar, om met elkaar te spreken over wat de Heere aan hun ziel gedaan had. Daar had Kaatje vanzelf niet op gerekend en ze voelde al direct een afkeer van dat volk. Wanneer ze de deur voor hen moest openen, dan trok ze haar neus op van verachting.

Niet op Gods dag

Ze was blij als haar vrije middag, de zondagmiddag, weer aangebroken was en ze weg mocht. Ze zocht dan familieleden op, die met haar megingen om met de tram te gaan rijden en allerlei plezier te maken. Het gebeurde dan wel, dat ze wat voor de kinderen uit het gezin kocht, om bij het thuiskomen aan hen te geven. Maar als de vader in dat gezin dit zag, sprak hij haar aan en zei: “Nee Kaatje, wat je op Gods dag koopt, mogen mijn kinderen niet aanpakken, er mag op die dag niet gekocht en verkocht worden.”

Hij maakte van deze gelegenheid ook gebruik om haar ernstig aan te spreken, wat het voor haar zou wezen, als ze naar haar eigen zin en wil zo door zou blijven leven, zonder liefde tot God en Zijn geboden. Er waren maar twee wegen en dan is het eeuwig wel of eeuwig wee. Wanneer wij dan zonder nieuw hart met God te doen krijgen, dan zal het verschrikkelijk zijn, te moeten aanhoren: “*Ik heb u nooit gekend*” (Matth. 7:23). Maar hoe gelukkig zou ze zijn, wanneer ze in haar gezonde dagen de Heere zou zoeken en vinden!

Deze woorden maakten even wat indruk op haar, maar haar vijandschap had toch de boventoon. Omdat hij haar regelmatig waarschuwde, dacht ze in zichzelf: “Preekmeneer, het is jammer dat u geen dominee bent, ik vind het jammer dat ik hier gekomen ben, maar ondanks uw praten bent u niet zo knap dat u me “fijn” zult maken.”

Dit was ook de waarheid, want het is geen mensenwerk om iemand te vernieuwen. “Fijn” is bovendien eigenlijk een erenaam, want wat fijn bewerkt is komt dikwijls op een tentoonstelling en ontvangt een prijs. Maar wie het fijn bewerkte genadewerk in het hart omdraagt, zal op de laatste dag, die grote dag van het laatste oordeel, tentoongesteld worden en dan zal de Heere Zelf erkend worden als de Maker. De getrouwe en waarachtige God zal er de prijs aan hangen, namelijk het eeuwige leven.

1.2 Het is tijd voor de Heere

Na een bepaalde tijd hield de vader ermee op om Kaatje te vermanen. Dit merkte ze op en was daar blij mee, in de gedachte dat ze nu rustig door kon gaan met haar leven in de zonde. Maar ze wist niet, dat hij haar zaken bracht bij Hem, Die de steenrotsen kan verbrijzelen.

Op een dag was ze in een vertrek aan het werk, toen ze in een aangrenzend vertrek de vader uit het gezin hoorde praten. Toen ze goed luisterde, begreep ze dat hij aan het bidden was. Ze hoorde hem zeggen: “Heere, ik heb het met haar opgegeven, maar wilt U als de Almachtige haar eens te sterk worden? Opdat ik met Jozua eens kon zeggen: *“maar aangaande mij en mijn huis, wij zullen den HEERE dienen”* (Joz. 24:15b). Op deze wijze bleef hij nog langer aanhouden.

Later durfde ze niet te zeggen dat dit het keerpunt in haar leven was, maar wij en allen die haar gekend hebben, weten, dat vanaf dat ogenblik haar leven anders werd. De hamer was op de rotssteen gevallen en hij was gebroken.

Schaamte en berouw

Ze begon te schreien van schaamte, niet zozeer tegenover de vader uit het gezin, maar omdat ze de Heere veracht had, Die haar liet waarschuwen. Haar genadetijd had ze voorbij laten gaan door haar zonden. Ook voelde ze gelijk een sterke begeerte om van de wereld te scheiden en om voor de Heere te buigen en Hem om genade te smeken. Met dat volk dat ze tot nu toe veracht had, begeerde ze voortaan te mogen leven. Het was voor haar niet zwaar, want wat vroeger haar lust was, werd nu haar last en wat ze voorheen lastig vond en waar ze van walgde, dat was nu haar begeerte en vermaak geworden. Vanaf die tijd begon ze met Ruth te zeggen: *“Val mij niet tegen”* (Ruth 1:16). Ze vertelde later hoe blij ze was, wanneer er gezongen werd:

*Maar 't vrome zaad van die op God vertrouwen,
Zal door Zijn kracht, Hem dienen, voor Hem leven.*

Met dit vertrouwen leefde ze een korte tijd, met blijdschap. Dat duurde totdat ze bedacht, dat ze zich ook kon bedriegen, want met een sprekend geweten kan men proberen de zonde te laten en godsdienstig te worden. Toch kan dit voortkomen alleen uit angst voor de straf, of uit eigenliefde tot zelfbehoud, waar de Heere geen behagen in heeft.

Nog een roepstem

In die tijd werd Kaatje naar huis geroepen omdat haar zus Jansje op haar sterfbed lag. Haar zus kon en mocht met vrijmoedigheid zeggen: “De Heere heeft mij getrokken uit de macht van de duisternis en overgebracht in het koninkrijk van de Zoon van Zijn liefde.” Dit was voor Kaatje een reden om nog meer te vrezen dat het bij haar niet goed lag. Toch was het voor anderen toen al merkbaar dat de zuivere kentekenen van het werk des Heeren op te merken waren. Dit is later duidelijk uitgekomen.

Zelf zei ze toen wel eens: “O, als ik maar geen bijloper ben, want ik kan niet zeggen dat de Heere mij getrokken heeft.” Ze was dan zó jaloers op haar zuster, dat ze altijd probeerde wat op te vangen van de gesprekken die gehouden werden, wanneer deze door Gods volk werd opgezocht. Ze was dan zo schuchter dat ze soms languit onder haar bed lag, om ongezien er toch bij te kunnen zijn. Wat was ze stil en wat sprak ze weinig, maar toch werd ze juist daarom geacht! In haar eigen gewaarwording was ze, ondanks al de veranderingen, altijd nog onbekeerd.

Zelfonderzoek

Ze vroeg mij in die dagen wel eens, of het bij haar geen eigen werk zou zijn. Wij spraken daar dikwijls over, dat het bij veel mensen zal uitkomen, dat het eigen werk is, wat bij de Kenner van ons hart niet in aanmerking komt. Sommigen van Gods kinderen hebben het grote voorrecht, dat ze, als ze uit deze boze wereld getrokken worden, in hun hart een inwendige stem van Gods Geest horen, die hen roept. Dit was het geval bij Levi, die in het tolhuis geroepen werd, toen de Heere tot hem zei: “*Volg Mij*” (Luc. 5:27b). De Heere liet kracht van Hem uitgaan, zodat Levi geroepen en getrokken werd.

Dit gebeurt nog wel en het is een groot voorrecht, daar er anderen zijn, die toch ook tot Gods kinderen gerekend worden, die de stem van God niet in hun hart gehoord hebben. Toch zoeken zij naar waarheid in hun hart en vragen zich wel eens af: “Zou ik wel genodigd zijn tot de bruiloft van het Lam?” Dat trekken kunnen ze met hun ogen niet zien, omdat God een Geest is en Hij geestelijk werkt. De Heere weet wie de Zijnen zijn en daarom is het zelfonderzoek altijd maar nodig, want na dit leven is er geen bezinning meer.

De Goddelijke trekking kan altijd gekend worden aan de gevolgen: “*Ik trok hen met mensenzelen, met touwen der liefde*” (Hos. 11:4a). Dit is een kracht en een overbuiging in de ziel tot God, die ze niet kunnen verklaren. Er is reeds liefde van God in, als schuldbesef hen doet schrikken, want daar bukt de liefde tot God in het stof, met de belijdenis slagen waard te zijn. Zij roepen dan: “Ach Heere, laat mij toch nooit meer van U weglopen.” En hoewel ze niet weten wat de Heere met hen doen zal, roepen ze toch: “Lieve Heere, wat wilt Gij dat ik doen zal.” Ze lezen overal in Gods Woord: “*Indien gij Mij liefhebt, zo bewaart Mijn geboden*” (Joh. 14:15). Ze haasten zich om die weg in te slaan, waarin zij zich niet kunnen bedriegen. Dit is niet gedwongen, maar uit liefde tot de hoge en waardige Wetgever. Maar als ze met een gezicht op Hem en op hun onvolmaakte werken moeten uitroepen: Genâ, o God, genâ, dan zal de Zaligmaker Zich ontdekken, met al Zijn volmaakte werken, als het einde van de wet, tot rechtvaardigheid voor een iegelijk die gelooft. Dat geloof is een werk van Hem!

1.3 Verborgene trekking

Dit was ook duidelijk zichtbaar bij Kaatje; tijdens een gesprek lachte ze soms met tranen in haar ogen. In die tijd zei ze wel eens zuchtende, dat dikwijls in haar gedachten waren de woorden uit Psalm 37:34a: “*Wacht op den HEERE en houdt Zijn weg*”, maar over het vervolg sprak zij niet: “*en Hij zal u verhogen*”. Dit was een zuiver teken van ootmoed, want zij kon zich niets toe-eigenen dan alleen waar kracht bij was. En dan zei ze nog meestal: “Ik ben maar een onnutte dienstknecht”.

Nadat ze bepaalde tijd thuis geweest was, is ze weer voor ruim een jaar op haar eerste werkadres geweest. Daarna begon ze regelmatig te hoesten, wat steeds erger werd.

Na verloop van tijd werd het duidelijk dat ze longtering had. Ze kon haar werk niet meer doen en is weer naar haar ouders teruggegaan. Het zal duidelijk zijn dat haar ouders erg bedroefd waren toen ze zo thuis kwam. Het leek erop dat haar tijd niet lang meer zou zijn, maar het is toch nog boven verwachting twee jaar geweest.

In die tijd ben ik dikwijls bij haar geweest en is zij dikwijls bij mij geweest. Dit waren dagen die ik niet meer zal vergeten. Nog altijd moet ik denken aan de eerste ontmoeting, nadat ze weer thuisgekomen was. Ze schrok van zichzelf toen ze in de

spiegel keek en dat ze steeds meer moest hoesten. Toen heb ik haar er voorzichtig op gewezen dat ze in een gevaarlijke toestand verkeerde, dat ze er op moest rekenen dat ze waarschijnlijk niet meer zo lang te leven had. Dat ze maar niet moest denken dat haar lichaam misschien nog zou genezen, maar dat ze in de korte tijd mocht zoeken om genade te vinden in de ogen des Heeren. Dat ze niet zou rusten voor Hij tot haar ziel zou zeggen: *“Ik ben uw heil”* (Psalm 35:3b).

Hierop antwoordde ze: “O nee, ik begeer niets van dit leven, maar ik ben ook bang dat ik straks voor eeuwig van God en Zijn volk gescheiden zal zijn.” Toen begon zij zo te schreien dat ik er zelf ook onder verbroken werd. We schreiden wel een half uur en er werd niet één woord gesproken. Nog gevoel ik het, maar ik geloof ook dat Hij, Wiens Naam Ontfermer is, deze tranen in Zijn fles verzamelde.

Afbraak van het lichaam

Zo was ze erg zwak van lichaam, maar ze spaarde dit nooit. Zij zocht zolang ze kon naar die middelen, haar van God gegeven, Die de blinde kon onderwijzen in de weg van zaligheid. Dan waren de preken die ze het liefste hoorde o.a. over: *“Want de poort is eng en de weg is nauw; die tot het leven leidt”* (Matth. 7:14a) en *“Doorzoekt uzelfven nauw, ja doorzoekt nauw ...”* (Zef. 2:1a). Ook over het nauwelijks zalig worden van de rechtvaardige. Maar deze teksten, die ze graag hoorde verklaren, brachten haar ook wel eens tot moedeloosheid.

Toen vroeg ik aan haar, of ze ook al 38 jaar gewacht had op de roering van het water. Ze zei: “Ik denk dat ik de Heere twintig jaar heb laten wachten, maar één uur in Zijn huis is mij toch beter dan duizend elders.”

Soms werd er bij haar op aangedrongen, dat ze wat vrijmoediger en geloviger moest zijn. Hierop antwoordde ze bang te zijn om over de muur te klimmen. Ze klaagde er dikwijls over, dat ze zo weinig vuur had, maar wel erg ongevoelig was. Het was klagen en zuchten. Maar ze was opgewekt toen de Heere in haar hart sprak: “De Heere weet wat de mening des Geestes is.”

Soms zag ze er wel eens blij uit. Toen ze niet meer naar de kerk kon had ze thuis een preek gelezen over zondag 33 van de Heidelbergse Catechismus, van Joh. van der Kemp. Deze preek ging over de waarachtige bekering en dat had haar aangesproken.

Toen ze niet meer naar Gods volk kon, was ze erg bedroefd. Bij deze gelegenheid kwam in haar hart: *“Maar heiligt God den Heere in uw harten”* (1 Petr. 3:15a).

Vanaf die tijd namen haar lichaamskrachten sterk af en werd de vrees voor de dood sterker. Dikwijls bezocht ik haar, maar moest steeds maar denken: *“Maar een verslagen geest, wien zal die opheffen?”* (Spr. 18:14b). In haar Bijbeltje was een vouwtje bij Psalm 79 vers 6:

*Laat tot U komen dat zuchten en klagen
Dergenen, die in banden zijn geslagen;
Laat die vrij zijn, schenk hen o Heer dat leven,
Die tot den dood geëigend zijn en beven.*

Vroeg er iemand aan haar, hoe het met haar onsterfelijke ziel was, dan zweeg ze meestal tot schamens toe.

Toen kreeg ze ook ze ook nog een ernstige vorm van ontlasting, wat samenging met braken, zodat ze zelf ook dacht dat het niet lang meer zou duren.

Zijn heil is nabij

Toen ik daarna bij haar kwam, hield ik sterk bij haar aan dat ze me er toch eens wat van vertelde, hoe het nu innerlijk met haar was. Met tranen vertelde ze dat de nood van haar ziel groot was en dat ze meestal heel bang was, maar dat er steeds krachtig in haar hart was: *“Zijn heil is nabij degenen, die Hem vrezen”* (Psalm 85:10). Zij vervolgde: *“Maar toch durf ik niet geloven dat ik God vrees.”* Ze vertelde toen met innerlijke smart, wat zij nog was voor het alziend oog des Heeren. Juist de smart die zij daarover had, deed mij toch geloven dat dit juist tekenen waren dat ze God wél vreesde. Ik dacht toen: *“Want niet die zichzelf prijst, maar die de Heere prijst, is beproefd”* (2 Kor. 10:18).

Daarna kon ik wel eens merken dat ze veel sterkte vond in het gebed. Dan was ze als een verdroogd land waar de dauw op gevallen was, en dan was ze korte tijd tevreden over de weg die de Heere met haar hield.

Kort daarna kwam er in haar gedachten dat ze in haar jonge jaren zo veel genoeg had en dat ze dit nu alles kwijt was. Dit vervulde haar een dag met vijandschap en opstand in haar hart. Maar ze mocht hierdoor aan het roepen gaan tot God, dat ze Hem toch van geen verkeerde dingen mocht verwijten. Toen kwam haar voor de geest dat de duivel er tussen zat: *“en toonde Hem al de koninkrijken der wereld”* (Matt. 4:8).

Ze kreeg toen een plaatsje aan de voeten des Heeren, zoals Ruth op de dorsvloer een plaats kreeg aan de voeten van Boaz. Aan iemands voeten liggen betekent toch dat men zeggen wil: *“U bent veel hoger dan ik en u kunt mij ook wegschoppen, maar ik waag het er toch op om bij u te komen, pleitende op genade en geen recht.”* Daar is het: *“Hij steke zijn mond in het stof, zeggende: Misschien is er verwachting”* (Klaagl. 3:29).

De laatste weken dat ze leefde was ze werkelijk als een bedelaar die aan de deur staat te wachten. Zij stond er voor en durfde niet op of over de drempel te stappen. Ze wachtte op de Koning der koningen, Die ook een Rechter van de hele aarde wezen zal, of Hij haar met Zijn almachtige en vrijmachtige hand naar binnen wilde leiden. Op haar lippen waren de woorden uit *Het Bundeltje*:

*'k Ben bezweten van verlangen,
Om eens van U te ontvangen;
Dat er tot mijn ziel een woord
Van U mocht zijn gehoord.
En al zou 'k geen antwoord krijgen
En Gij op mijn kermen zwijgen,
Laat mij dan maar zien omhoog
Met een half gebroken oog. (Ph. Van Sorgen)*

1.4 Haar laatste week

Intussen was haar laatste week aangebroken. Het viel ons op dat af en toe over haar lippen kwam uit Psalm 145 vers 2:

De Heer is recht, in al Zijn weg en werk,

Twee dagen voor haar sterven bezochten wij haar weer. Deze ontmoeting zal ik niet vergeten. Door de benauwdheid op haar borst zat ze in haar bed. Toen ze ons zag begon ze te schreien en haar sterk vermagerde hand hield de mijne vast, toen ze zei:

“O, o, o, nu nog voor eeuwig verloren.” De tranen liepen steeds op de dekens en haar ziel was bitter bedroefd, tot de dood toe, mag ik wel zeggen. Ook mijn ziel was ontroerd en ik sprak enkele woorden met haar. Wat was ze zwak, maar ik geloofde dat de Heere ook met innerlijke ontferming over haar bewogen was. Toen zei ze nog twee regeltjes, ook uit het *Bundeltje*:

*Naar die Levensvorst
Mijn ziel gedurig dorst.*

Zulke ogen doen de Heere geweld aan, want diezelfde nacht van zaterdag op zondag, strekte de Heere Zijn goedertierenheid over haar uit. Hij stortte het geloof in haar hart uit, dat zij niet verloren zou gaan tot in eeuwigheid.

Diezelfde nacht zong ze

*Laat ieder 's Heeren goedheid loven,
Want goed is d' Oppermajesteit;
Zijn goedheid gaat het al te boven,
Zijn goedheid duurt in eeuwigheid. (Psalm 118 vers 1)*

De laatste zondag was het duidelijk merkbaar uit haar woorden, dat de Heere Zijn licht in haar ziel nu helder deed schijnen.

Gedenk aan uw Schepper

Diezelfde avond droeg haar vader haar van het bed af. Al haar broers en zussen sprak ze één voor één aan, naar aanleiding van Prediker 12:1: “*En gedenk aan uw Schepper in de dagen uwer jongelingschap, eer dat de kwade dagen komen, en de jaren naderen, van dewelke gij zeggen zult: Ik heb geen lust in dezelve.*”

Ze drong aan om de Heere te zoeken, nu het nog niet te laat was. Ook haar ouders sprak ze aan, hun toewensende dat ze dat grote goed ook mochten ontvangen. Zij bedankte hen voor de trouwe zorgen en alle moeite die ze voor haar gedaan hadden. Toen nam ze van allen afscheid.

Haar vader vroeg daarna: “Kaatje, zou je straks Jansje ontmoeten?” Dat was haar zusje, die enkele jaren daarvoor gestorven was. Daarop antwoordde ze: “Ja vader, dat is vast, zou de Heere iets zeggen en niet doen, spreken en niet bestendig maken? Zijn verbond staat eeuwig vast en zal nooit wankelen.”

Het werd nog maandagmorgen. Met vrijmoedigheid kon ze zeggen: “De Heere heeft mijn zonde gedragen op het hout, Hij rechtvaardig voor de onrechtvaardigen. Opdat Hij ook mijn ziel tot God zou brengen.” Dit laatste heeft ze, vol verwondering, drie keer herhaald.

Daarna heeft ze niet veel meer gesproken, maar dat ze hierdoor bijzonder gesterkt werd, was merkbaar. Lichamelijk leed ze wel, door de benauwdheid op haar borst.

Haar vader voelde nog even naar haar polsslag en Kaatje vroeg: “Vader, kunt u hem nog voelen? Zeg het maar gerust want ik schrik er niet voor.” Enkele ogenblikken daarna verliet haar gezegende ziel het uitgeteerde lichaam. Wie is in staat om dit voorrecht te beschrijven? Ik dacht aan Eliza, toen hij Elia nastarde en uitriep: “*Mijn vader, mijn vader, wagen Israëls en zijn ruiteren!*” (2 Kon. 2:12). Uit genade is onze vriendin zalig geworden, niet uit haar, het was Gods gave. Diezelfde Geest heeft nóg gaven om uit te delen!

Het was september 1902, Waddinxveen

*Zij leefde - en was zo krachteloos,
 Zo fijn geweven, teer en broos,
 Of telkens zich de najaarsstorm
 Zou wreken op haar tengre vorm,
 Of ieder jaar de winterkou
 Haar huid'rend bloed bevroren zou.*

*Zij leefde - om in haar leven
 Aan de aard' te zien te geven,
 Dat Jezus ook de zwakste plant
 Kan hoeden met Zijn sterke hand,
 En in Zijn vriendelijke armen
 't Geschoren lam verwarmen!*

*Zij stierf - toen juist de lentezon
 Een nieuwe levensdag begon.
 't Gevogelt' zong in vrolijk koor,
 Toen zij haar lieve stem verloor.
 Toen 't eerste bloempje uit de aarde sproot,
 Verzonk zij in haar donk're schoot*

*Zij stierf - en ons, die schreiden,
 Gaf zij de les bij 't scheiden:
 De schoonste bloemen zijn het teerst,
 De laatste vallen soms het eerst:
 Hoe lang of kort het dure,
 Waakt! gij kent de plaats, noch ure!*

*Zij leeft - haar vlugge ziel ontvloog
 En zweefde tot haar God omhoog.
 Zij heeft geloofd in Jezus' kruis:
 Aanschouwt nu in des Vaders huis.
 Zij heeft gestreden en geleên,
 Nu juicht zij tot in eeuwigheên.*

*Zij leeft - om blij te zingen
 Met alle hemellingen,
 Om in het blinkend lichtgewaad,
 Het Lam te volgen, waar Het gaat,
 En op volmaakter wijzen
 De Levende te prijzen.*

*En leven zal zij! 't Gapend graf
 Staat eens, verbaasd, zijn prooi weer af.
 Als d' ijs'ren tong des tijds verstomt,
 Als Jezus op de wolken komt,
 En bij het jongst bazuingeschal
 Zijn doden allen wekken zal,*

*Dan zal ze, opnieuw herboren,
 In 't heerlijkst hulsel gloren!
 Een tempel, rein van werelds slijk,
 Het lichaam van de Heer' gelijk.
 O, mocht ik aan Zijn voeten,
 De dierb're haast begroeten!* (R.M. MacCheyne)

1.5 Naschrift

De beschrijving van het bovenstaande sterfbed was eerst niet bedoeld om het in het openbaar te laten verschijnen. Het was voor de belangstellende vrienden en vriendinnen, die het meisje tijdens haar leven gekend hebben en haar toen ze ziek werd regelmatig bezochten.

Die haar bekrompenheid hebben opgemerkt, moesten zeggen: “*maar een verslagen geest, wie zal dien opheffen?*” (Spr. 18:14b).

We hebben er verbaasd van gestaan hoe vrij en blij zij hier uittrok en haar lichaam voor de poort liet liggen. Haar geest keerde weder tot God, Die haar gemaakt had. De Heere veranderde de doodsschaduw in het licht. Hoe gelukkig zijn ze, die de korte levenstijd dat ze hier waren, gewandeld hebben op de nauwe weg die naar het leven leidt. We kunnen toch niet begeren te rusten in een zo'n vreemd land als deze wereld, waar onze levensdagen zo spoedig voorbij zullen zijn.

De Allerhoogste geve ons dan ook in Zijn armen van liefde voor eeuwig te verzinken. Dat onze ogen hiervoor geopend mochten worden, opdat wij de ijdelheid van het tijdelijke zien, om het onzienlijke te zoeken. Zo zullen we een schat vergaderen in de hemel, naar het Woord van God, dat getrouw is.

Zegene de Heere daartoe dit werkje.

Waddinxveen, Kaatje Vermeulen, huisvrouw van Rob. de Bruin.

1.6 Iets over de schrijfster van deze geschiedenis

Kaatje Vermeulen behoorde tot de Ledeboeriaanse gemeente te Waddinxveen. Deze gemeente was in 1894 geïnstitueerd door ds. D. Janse, van de Ledeboeriaanse gemeente van Middelburg. In 1905 kwam het verzoek om van de classis los gemaakt te worden, omdat het “niet vlak” lag met ds. Beversluis. De kerkenraad zag liever dat de gemeente ingedeeld werd bij de classis waar ds. L. Boone bij aangesloten was. Het was in Waddinxveen waar in 1907 de eerste vergadering werd belegd door de Oud-Gereformeerde Gemeenten onder leiding van ds. L. Boone. Dat waren dus de gemeenten die niet meegingen met de vereniging met de Kruisgemeenten in dat jaar.

Van deze gemeente was Kaatje Vermeulen lid. Ze leefde van 1869 tot 1953 en was dus 33 jaar toen ze het bovenstaande levenseinde schreef van Kaatje Eikelenstam. Zij woonde in die tijd met een vriendin, Gezina Alblas, bij het kerkje aan de Zuidkade. Aan Gezina was een huisje met een loodsje als een erfenis overgemaakt. Het loodsje is daarna tot een kerkje verbouwd. Nog steeds staat aan de Zuidkade de grote houthandel van de firma Alblas.

Gezina's ouders waren lid van de Remonstantse Gemeente in Waddinxveen. Na haar krachtdadige bekering kon ze het daar niet meer uithouden en ging ze bij Hoogerbrug

naar de leesdiensten van de Ledeboeriaanse gemeente. Haar moeder vond dit toch wel verdrietig en deed haar beklag bij de Remonstrantse predikant G. van de Pot. Het antwoord dat hij gaf had ze echter niet verwacht: “Och vrouw Alblas, dat moet u niet zo verschrikkelijk vinden. Misschien is ze daar wel beter dan bij ons.” Aan de andere zijde is die opmerking ook weer niet zo vreemd, want tot zijn gemeente behoorden bekeerde mensen (zie bijvoorbeeld de levensbeschrijving van Hugo Peters), en er waren er meer die achting voor hem hadden.

W. Hoogerbrug is enkele jaren na de stichting van de gemeente overleden en is begraven op het oude kerkhof. In zijn grafsteen stond gebeiteld: “Hier ligt de schelp, maar de parel is bij God.” Nadat ook G.J. de Rooy overleden was, werd Robert de Bruin voorganger. Hij was weer al enkele jaren weduwnaar toen hij trouwde met Kaatje Vermeulen. De Bruin is in 1951 overleden en zijn vrouw Kaatje in 1953. Ze is ongeveer vijftig jaar kosteres geweest.

Geraadpleegde literatuur en geschriften:

Kaatje de Bruin-Vermeulen, *Eenige aantekeningen uit het leven en sterven van Kaatje Eikelenstam*, Nieuw-Beijerland, 1931

Predikanten en oefenaars: Biografisch woordenboek van de kleine kerkgeschiedenis, deel 2, Houten, 1988

P. van Baalen, *Uit de geschiedenis van Waddinxveen*, Waddinxveen, 1940

Kerkblad Oud Gereformeerde Gemeenten in Nederland, september en oktober 1985, december 1998

2 Maria Maaike Steenbergen (1853-1883)

2.1 Een werelds leven

Van al de wonderen die gezien of gehoord worden, is het grootste wonder, dat een arm verloren zondaar, die in zijn verbondshoofd Adam van God is afgevallen, van voor de grondlegging van de wereld, door eeuwige, vrije zondaarsliefde door de Heere in de tijd wordt opgezocht. Dit is door de kracht van Zijn barmhartigheid, die Hij bewijst door het storten van Zijn bloed op Golgotha. Van een vijand worden ze een vriend van God en van een kind van de duivel worden ze tot een kind van God gemaakt. Dit wonder te vermelden is het oogmerk, in deze eeuw van ongeloof en bijgeloof, waar velen zeggen: Er is geen God en er geschieden geen wonderen. Op verzoek van de jonge weduwnaar, van haar moeder en verdere familie, geef ik dit geschriftje uit, met de wens dat het voor velen tot heil en zaligheid mag zijn, en voor anderen tot sterkte en troost.

Maria is geboren op 23 maart 1853 te Strijen. Haar vader was Arie Steenbergen en haar moeder Maaike van der Linden. Zij was een dartel meisje en leefde onbekommerd en zorgeloos. Zij was, zoals de apostel Paulus schrijft, zonder God in de wereld en vreemd van het leven met God. Haar grootste vermaak was om met haar vrienden alle vermaken en ijdelheden op te zoeken. Ze hield er alleen maar van om te eten, te drinken en vrolijk te zijn. Ze was ook onbekend met Gods Woord en spotte met Gods volk.

Ze was nog maar zeventien jaar toen ze kennis kreeg aan Jacob Dam, met wie ze op 28 september 1871 getrouwd is. Na hun huwelijk zijn ze op een korenmolen gaan wonen te Nieuw-Vennep, in de Haarlemmermeerpolder. Na hun huwelijk leefden ze op dezelfde wijze voort, zoals ze gewoon waren. Nog altijd waren ze verzot op eet- en drinkpartijen, om met hun vrienden vrolijk te zijn. Ze gingen ook nog wel eens naar de kerk, maar dan was het om hun kleren en sieraden te laten zien. Dit hebben ze later verteld. Er was geen feest of ijdelheid waar ze niet bij waren. Op het Pinksterfeest van 1881 zijn ze met hun vrienden uit geweest en maakten toen de opmerking: “Wij hebben er nu wat van gehad, maar zullen het er volgend jaar nog eens méér van nemen.” Dit zijn maar enkele opmerkingen over haar goddeloos leven.

Niet meer als voorheen

De mens overdenkt zijn weg, maar de Heere bestuurt zijn gang en sprak: “*Tot hiertoe en niet verder*”. Ook tot deze jonge vrouw sprak Hij: “*Want Mijn gedachten zijn niet ulieder gedachten, en uw wegen zijn niet Mijn wegen, spreekt de HEERE*” (Jes. 55:8). Vóór het Pinksteren was van het jaar 1882, lag Maria al op haar ziekbed. In plaats van zingen en springen, lachen en spotten, was het nu schreien en zuchten. Toch had ze toen nog geen vermoeden dat haar levenseinde zo dichtbij was, want een mens stelt de dag van zijn dood ver weg. De eerste reden die ze kreeg om hierbij stil te staan was deze. Nadat haar man bij de dokter geweest was om over haar ziekte te praten, had deze geantwoord, dat er niet veel hoop meer was op beterschap. Deze mededeling greep haar zó aan, dat ze de volgende nachten van de schrik niet kon slapen, maar tot God begon te roepen.

Dit was het begin van de strijd, die vanaf dit ogenblik merkbaar was, en de tijd dat er een andere keuze in haar hart leefde. Zij begon te zien dat er een andere weg was, die tot het leven leidt en dat er een ander volk op aarde is, dat de Heere vreest.

Wanneer er een van Gods volk voorbij liep, dan zei Maria: “O, wat is dat volk toch rijk en wat ben ik arm.” Het gebeurde wel, dat ze die persoon in huis liet roepen, om

wat meer te horen van de weg die naar het leven leidt. Wat een behoefte kreeg ze om met dat volk te spreken, waar ze vroeger mee gespot had. Ook kreeg ze behoefte naar het Woord van God, dat vanaf die tijd, na het eten aan de tafel gelezen werd.

2.2 Ik zal ze lokken

Het behaagde de Heere om haar voor een korte tijd nog wat te herstellen van haar ziekte, zodat ze het werk in het gezin weer kon waarnemen en ze ook weer buiten kwam. Haar eerste weg die ze buiten liep, was naar de kerk en naar Gods volk. Ook donkere avonden en plaatsen waar het gevaarlijk kon zijn, schrikten haar niet af.

Maria liep wel eens met anderen naar Leimuïden, waar ds. Van Spall preekte. Toen hij een keer preekte over de woorden: *“Eén ding weet ik, dat ik blind was, en nu zie.”* (Joh. 9:25b), was het alsof de dominee voor haar alleen sprak. Het leek erop of hij alles van haar wist. Een zelfde gewaarwording had ze in Nieuw-Vennep onder een preek van ds. C. Hattink, over Hosea 2:13a: *“Daarom zie, Ik zal haar lokken”*. Onder deze diensten kwam er een sterke begeerte om zoveel mogelijk onder het Woord te komen.

Op 25 augustus 1882 werd er een kindje geboren, wat zo voorspoedig ging, dat het voor haar een wonder was. Maar er zou wat op volgen. De dag daarvoor kwamen haar de woorden voor uit Psalm 73 vers 12:

*'k Zal dan gedurig bij U zijn
In al mijn noden, angst en pijn;
U al mijn liefde waardig schatten,
Wijl Gij mijn rechterhand woudt vatten.*

Ze maakte hier zelf de toepassing van, door te denken dat dit over het uitwendige ging. Later kreeg ze te zien, dat dit over de strijd ging die in haar hart plaats vond.

Korte tijd daarna kreeg Maria een inzinking en dat ging samen met haar laatste strijd hier op de aarde. Ze kreeg de woorden in haar hart: *“Haast u, spoed u, sta niet stil”* (1 Sam. 20:38a). Daarop heeft ze veel strijd en vertwijfeling gehad, maar toch werd ze weer wat bemoedigd uit: *“En bedroeft den Heiligen Geest Gods niet”* (Ef. 4:30a). Na een tijd van donkerheid werd het ook weer licht in haar ziel, door de woorden:

*Op uw noodgeschrei,
Deed Ik grote wonderen. (Psalm 81 vers 7)*

In die dagen kwam er eens een arm kind van God voorbij. Er kwam toen in haar hart: *“Hongerigen heeft Hij met goederen vervuld; en rijken heeft Hij ledig weggezonden”* (Luk. 1:53). Zij bracht het in de praktijk om armen en behoeftigen van gaven te voorzien. Midden in haar strijd werd ze bemoedigd door de woorden: *“Maar hebt goeden moed, Ik heb de wereld overwonnen”* (Joh. 16:33b).

Handelbaar voor haar omgeving

Vóór haar verandering was Maria heel driftig van karakter. Het gebeurde regelmatig dat ze het werk uit handen van het werkmeisje nam en het verder zelf deed. Maar nu was dit zo anders geworden, dat ze zo zachtmoedig als een lammetje was. Klachten kwamen er niet over haar lippen, of het moest tijdens grote smarten zijn, maar dan zei ze direct: *“Ik mag niet klagen, het is goed.”*

Van uitwendige zaken werd ze steeds lossler gemaakt. Nooit sprak ze er over, hoe het met haar man en kinderen zou gaan, als zij er niet meer was. Men kon haar alleen nog horen zeggen: "Als mijn ziel maar gered is." Wel was ze heel zachtaardig voor haar man, haar moeder en anderen die haar hielpen. Maar ze was wel bedroefd, wanneer ze tranen bij anderen zag omdat zij niet meer kon beteren, of als er gezegd werd: "Als je weer maar zover mag komen, dat je voor je kindertjes kunt zorgen." Haar antwoord was dan: "Ach, ik ben meestal bang dat ik dan wéér de wereld in zou gaan."

Maria was er ook altijd bang voor dat ze met woorden iemand beledigd had. Op een keer had ze een vriendin die wilde komen, een geacht kind des Heeren, afgezegd, maar ze had wel enkele burenen toegelaten om te komen. Daar kreeg ze het nadien zo moeilijk mee, dat ze 's avonds om negen uur aan haar man vroeg, om haar te roepen. Ze zei: "Ik kan zo de nacht niet ingaan." Toen haar vriendin kwam, viel ze haar om de hals en kustte haar en zei: "Nu kan ik weer gaan rusten."

Haar ziekte werd erger, maar ook de strijd tussen vlees en Geest. Het werd voor Maria een roepen uit de diepte van ellenden. Met Jacob werd zij een worstelaar in het gebed. In die tijd werd ze bepaald bij de woorden: "*Een iegelijk dan die Mij belijden zal voor de mensen, dien zal Ik ook belijden voor Mijn Vader, die in de hemelen is*" (Matt. 10:32). Dit gaf voor haar aanleiding en een sterke begeerte om met haar man ook eens te spreken over de noodzaak van bekering. Toen hij haar op bed hielp, zei ze tegen hem: "Man, ik kan zo niet gaan liggen, ik moet eerst bidden." Daarna vroeg ze of hij ook wel eens bad voor hij ging slapen.

Het gebeurde ook dat ze (zoals haar naamgenoot Maria) een sterke begeerte kreeg om de voeten van de Heere Jezus te kussen, met haar tranen die nat te maken en ze met haar haar af te drogen. Daarop kreeg ze de woorden uit Psalm 126:5: "*Die met tranen zaaien, zullen met gejuich maaien.*" In die tijd werd voor haar gelezen de geschiedenis van Daniël, toen hij tegen het bevel van de koning, toch nog in gebed was. Wat kreeg ze toen een sterke begeerte om voor Gods Naam en zaak uit te komen, al was er, zoals bij Daniël, de dood aan verbonden. Wat een begeerte had ze om op een goede grond gebouwd te worden en niet, zoals in die dagen gezegd werd, van te geloven en aan te nemen. Maria zei daarvan: "Dat geloof kan de ziel niet helpen, we moeten een geschonken geloof hebben, dat de Heilige Geest werkt in een dood en doemwaardig zondaar." Dit begeerde ze ook voor al de mensen die bij haar bed kwamen, want daar waren er ook wel eens bij met een ingebeeld geloof.

Tegen die mensen zei ze wel eens, dat het geloof een vrij geschenk was, dat niet voor alle mensen is. Dat zullen we in onze ziel moeten ervaren. Ze kon het niet doen met een opgedrongen geloof. In die dagen begon ze te zeggen: "Ik moet Jezus voor mijn ziel hebben."

2.3 Een groot beest

Ze vroeg ook wel eens: "Wat denk je van die of die, zou die persoon genade hebben?" Achteraf gezien deed ze dit om haar eigen ziel te toetsen, dus niet om een oordeel over een ander te vellen. Haar zonden begonnen nu ook steeds zwaarder voor haar te wegen. Ze leerde zich kennen zoals Asaf: "*Ik was een groot beest bij U*" (Psalm 73:22b). Toen zei Maria tegen haar man: "O Kobus, ik ben toch zo slecht." Wanneer hij dan vroeg of ze nog slechter was dan hij, zei ze: "Ik ben de slechtste van allen."

Op een Hemelvaartsdag was ze in gebed geweest en ze sprak toen tot een vriendin: "Nu heb ik eens mogen bidden, maar als de wereld het gehoord had, dan hadden ze er mee gespot." Wat kwam het in haar leven uit, dat genade de mens klein maakt. Later

was er iemand bij haar, die in de gaten kreeg hoe benauwd Maria het had, daarom zei ze: “Je moet bidden!” Maar Maria zei: “Ik kan niet bidden als ik wil, het gebed is een gave van God.”

Ook toen haar zielsvriendin bij haar kwam had ze het erg benauwd, daarom vroeg ze of zij voor haar eens wilde bidden. Zij deed dat en kreeg hierbij zoveel geloofskracht om te pleiten op Gods eigen werk en om te smeken of Hij de satan wilde schelden, die haar zo benauwde. Toen ze het *Amen* uitgesproken had, zei Maria: “Nu heb ik gevoeld, vrouw Van S., dat de Heere het u gaf om voor mij te bidden.” Aan een ander kind van God vroeg ze ook eens voor haar te bidden, maar ze zei erbij: “Als de Heere u niet te bidden geeft, dan moet u het niet doen.” Die man heeft het toen niet gedaan.

Veel aanvechtingen

Maria had veel aanvechtingen van de duivel. Dan was ze een te grote zondares, of niet oprecht, maar een huichelaar. Op een andere keer werd haar wijs gemaakt dat ze niet moest gaan slapen, want dan zou ze in de hel vallen. Ook werd ze aangezet om een einde aan haar leven te maken, door de ramen in te slaan, of dit met een mes te doen. Maar de Heere hield de wacht over haar, dat zij niet aan haar leven kwam.

Deze aanvechtingen waren voor haar niet schadelijk, maar ze werd innerlijk versterkt om de goede strijd des geloofs te strijden. Het werd een verdiepen om een vaste grondslag te krijgen. Het werd nu een sterk worstelen om de Heere Jezus tot haar deel te krijgen. Maria riep maar: “Ik moet Jezus hebben, ik moet Jezus hebben, o Heere Jezus, buiten U kan ik niet leven!”

Het gebeurde wel dat ze zoveel beweging maakte, dat ze haar hoofd stootte tegen de planken boven haar. Haar vriendin zei toen: “Nu moet je eens wat stil gaan liggen, want de Heere heeft in Zijn Woord geschreven: *in stilheid en in vertrouwen zou uw sterkte zijn, doch gij hebt niet gewild*” (Jes. 30:15b). Daarop zei ze: “Nu dan zal ik stil gaan liggen, want vrouw Van S. heeft het gezegd en daarom zal ik het doen.” Daarna lag ze een tijd lang heel stil met haar handen samen, maar daarna heeft ze door benauwdheid zo gezweet, dat het water uit al haar poriën kwam.

Toen ze op een andere tijd weer zo worstelde, zei diezelfde vriendin: “Ach, wat maak je jezelf toch moe.” Maar zij antwoordde hierop: “Maar vrouw Van S. ik moet de Heere Jezus toch hebben? Buiten Hem kan ik niet meer leven. Kom dan, Heere Jezus, kom dan!” Daarna vervolgde ze: “Hij zal wel komen.” Ze had toen weer hoop gekregen. Een diepe betekenis hadden ook de woorden van de Heere Jezus gekregen: “*Indien gij u niet verandert en wordt gelijk de kinderkens, zo zult gij in het Koninkrijk der hemelen geenszins ingaan.*” (Matt. 18:3). Door het lijden dat ze ondervond was ze als een weerloos lam geworden. Maar ook in diepere zin had ze daar ondervinding van gekregen. Haar vriendin vroeg haar of ze wel eens onder het recht Gods geweest was. Toen Maria dit ontkende, zei haar moeder: “Maar kind, daar heb je toch de vorige nacht toch wat van ervaren?” Dat wist ze niet, want het was haar toch te doen om bewustheid van de zaken te krijgen.

Enkele dagen daarna zei ze tot haar moeder en haar vriendin: “Nu kan ik het recht van God toevallen, indien de Heere mij liet verloren gaan.” Het was bij haar vriendin om de vaste grond te doen en daarom zei ze tegen Maria: “Ja kind, we zullen het bloed van de Heere Jezus nodig hebben, tot verlossing van onze arme ziel.” Hierop antwoordde ze niet veel, want dit was nog verborgen voor haar.

2.4 Zijn gerechtigheid

Het was weer al enige tijd later, dat ze kon zeggen: “Nu heb ik Zijn bloed zien stromen, ook voor mij, niet met mijn natuurlijke ogen, maar met een geestelijk oog en dat ook voor mij!” Ze had ook in de geest gezien, dat het water des levens vloeide en als uit een fontein op haar gegoten werd.

De tijd brak ook aan, dat het kleed van de gerechtigheid van de Heere Jezus haar werd aangedaan. Haar vertwijfelingen werden nu duidelijk minder. Ze kon de Heere Jezus niet meer missen en worstelde steeds maar om Hem in haar hart te ervaren. De angst om verloren te gaan had ze niet zo meer, maar ze zei: “Als ik Jezus mis, dan is mij dit zo verdrietig.” Tegen haar man zei ze toen: “Ik heb jou wel lief, Kobus, maar de liefde tot de Heere Jezus overtreft alles.” Echter mag het gezegd worden dat ze elkaar hartelijk liefhadden, maar Maria verstond wat de Heere Jezus gesproken had: “*Die vader of moeder liefheeft boven Mij, is Mijns niet waardig*” (Matth. 10:37).

Ze mocht op een keer zoveel genieten van de liefde Gods, dat ze in haar handen lag te klappen en uitriep: “Juichen, juichen, juichen!” Op een andere keer zag ze een heerlijk licht, dat voor haar niet uit te spreken was. Ze zag hier rijen van engelen en daartussen haar zus Maaïke Steenbergen (Maaïke was op haar 21e jaar bekeerd en was in 1880 aan longtering overleden. Met gejuich was ze in de zalige rust ingegaan). Maria zag er ook nog anderen en zei: “Dit is geen algemeen licht, nee dit is hemels licht!”

Draagt elkanders lasten

Onder Gods volk waren er, die veel met haar te doen hadden. Ze werd door hen dikwijls opgezocht en zij moesten bekennen, dat de vrede Gods hun tegemoet kwam als ze Maria in haar lijden ontmoetten. Dominee Hattink en dominee Kuiper uit Nieuw-Vennep, hebben haar dikwijls opgezocht en werden door haar gesticht. Ze werd door hen en anderen dikwijls aan de genadetroon opgedragen.

Het was intussen mei van het jaar 1883 geworden en de dagen van Maria waren geteld. Enkele weken voor haar sterven heeft ze met haar vriendin wel twee uur achter elkaar gesproken. Ze begon hoe ze vanaf haar achtste jaar zich al tegen de Heere verzet had en het zolang tegen Hem uitgehouden had. O, wat schaamde ze zich toch en onder dit spreken kreeg ze een diep inzicht in haar verdoemelijke staat en de diepte van haar ellende. Maar ook wat Hij met haar gedaan had, in weerwil van haar tegenwerken, door Zijn bloed voor haar te storten en hoe Hij haar gekend had en van eeuwigheid uitverkoren; hoe Hij tot haar gezegd had: “*Gij zult groter dingen zien dan deze.*” (Joh. 1:51b).

In de nacht van 18 op 19 mei kreeg ze de woorden: “*Het oude is voorbij gegaan, zie, het is alles nieuw geworden.*” (2 Kor. 5:17b).

Maar de volgende vrijdag begon met een donkerheid voor haar ziel. In de loop van de middag kwam er verandering, want ze mocht geloven dat er straks twee engelen zouden komen om haar op te halen, als zij stierf. Hierop begon ze weer in haar handen te klappen en te juichen.

De daarop volgende zondag kreeg Maria veel bezoek van Gods volk. Het was voor haar vermoeide lichaam eigenlijk teveel. 's Avonds kwamen er nog twee personen, om met haar te spreken over Gods weg en handelen met Zijn volk. Hierdoor werd ze weer opgewekt en ze heeft die nacht nog goed gerust.

De volgende dag was voor haar lichaam heel moeilijk, door een doorlopende stoelgang, wat haar geheel afmatte. Maar hoe dichters bij het einde kwam, hoe meer moed ze kreeg. 's Avonds kwam haar bekende vriendin, aan wie ze zo nauw verbonden was, dat ze haar wel haar tweede moeder noemde. Wat hadden ze samen

veel gebeden en nu stond zij samen met Kobus bij haar bed. Maria was toen heel stil, maar innerlijk was ze gelovig en opgewekt.

Haar laatste dag

Zo brak de laatste dag van haar leven aan. 's Morgens om zes uur was haar vriendin weer bij haar. Die nacht was Maria nog werkzaam geweest en nu lag ze zoals de vorige avond. Haar strijd was nu gestreden en haar lijden was geleden. Om half negen werd haar vriendin weer geroepen. Zij zag dat haar ogen reeds gebroken waren. Dit vertelde ze tegen Maria, maar die kon het nog niet geloven. Maar haar vriendin bevestigde haar woorden door te zeggen: "Ja, ja, je ogen zijn reeds gebroken en je gaat nu heen."

Toen begon onze uiterst zwakke Maria, nu als een heldin des geloofs, uit te roepen: "Toe maar, toe maar, toe maar, Heere Jezus!" Ze stak haar handen naar boven, als grijpende naar het eeuwige leven. Toen werden Maria's kindertjes uit bed gehaald om hun moeder nog een laatste kus te geven. Maar het sprak haar niet meer aan, want ze was als het ware boven het stof. Toen heeft haar man haar een afscheidskus gegeven en ook volgde haar familie hierin.

Toen riep ze met blijdschap in haar hart: "*Ja, kom Heere Jezus*" (Openb. 22:20b). Toen ze dit gezegd had ontsliep ze, in het volle geloof dat de Heere Jezus Christus haar Borg en Zaligmaker was.

Het was 22 mei 1883, 's morgens om half negen. Ze was in maart 30 jaar geworden. Hallelujah!

2.5 De begrafenis

Op 25 mei is Maria door haar familie, vrienden en vriendinnen begraven. Ook waren burens en veel belangstellenden aanwezig. Dominee Hattink had de leiding van de begrafenis. Het was een aangename en stichtelijke dag. Toch werd dit nog even onderbroken door een ouderling die Gods Woord bestreed en de bevinding van Gods kinderen, met hun verwachting van de zaligheid. Maar Gods volk kreeg door de voorlichting van de Geest die man te weerleggen, waarna hij wegging.

Door ds. Hattink werd Openbaring 15 gelezen, waarna dit met veel licht en aandrang werd toegelicht. Dit tot blijdschap van de aanwezigen. Daarna deed de dominee nog een gebed tot troost van de nabestaanden, tot beschaming van hen die Gods Woord loochenden en tot vermaning van allen die de Heere Jezus nog niet kenden als hun Zaligmaker en als de enige Naam onder de hemel gegeven tot zaligheid, en op verkeerde grond hun hoop bouwden.

Na de zegenbede te hebben uitgesproken werd het lichaam uitgedragen naar het graf. Daar heeft genoemde predikant de vele aanwezigen weer hartelijk toegesproken en deed vervolgens nog een krachtig gebed. Er werd nog gezongen uit Psalm 89 vers 1:

*'k Zal eeuwig zingen van Gods goedertierenheên;
Uw waarheid t' allen tijd vermelden door mijn reên.
Ik weet, hoe 't vast gebouw van Uwe gunstbewijzen,
Naar Uw gemaakt bestek, in eeuwigheid zal rijzen:
Zo min de hemel ooit uit zijnen stand zal wijken,
Zo min zal Uwe trouw ooit wank'len of bezwijken.*

Daarna zijn we weer teruggegaan naar het sterfhuis en zijn daar tot laat in de avond bij elkaar geweest. Samen hebben daar de lof des Heeren mogen groot maken, die Hij bewezen had aan onze geliefde jonge vriendin. Op verzoek van jonge weduwnaar hebben we nog verschillende Psalmen gezongen. Hij was wel bedroefd, maar was bemoedigd over alles wat hij de laatste tijd gezien en gehoord had. Daarna ging iedereen weer naar huis, onder de indruk van de grote daden des Heeren.

Van de aanwezigen waren er die het jonge gezin mochten opdragen aan de genadetroon, opdat de Heere op de overigen ook Zijn Geest mocht uitstorten, om eenmaal te mogen delen in dezelfde genade. Zij was een arme onwaardige zondares, maar de Heere heeft ze uit eeuwige liefde, ontferming en genade willen bewijzen. Amen.

S. van S.

Geraadpleegde literatuur:

Het laatste leven en sterven van Maaïke Steenbergen, z.j., z.p.

Joh. de Haas, *Gedenkt uwer voorgangeren*, deel 3 en 4, Haarlem. 1984

3 Arie Vosbergen (1857-1874)

3.1 Voorbericht

Geliefde lezer!

Dit is een eenvoudig verhaal van de krachtdadige werking van de Heilige Geest, waarvan de vruchten openbaar gekomen zijn in het hart van een jongen, tijdens zijn ziekte en overlijden.

De schrijver hiervan had het voorrecht deze jongen tijdens zijn ziekte regelmatig te ontmoeten, om uit zijn mond te horen welke grote dingen God aan hem gedaan had. Hij had gezien dat hier werkelijk gezongen kon worden:

*Hoe zacht zien wij de vromen,
De dood, hier zonder schromen,
Blijmoedig tegengaan.*

De wens van de schrijver en van de achtergebleven familie is, dat dit algemeen bekend mag worden. De Heere heeft Karel, de oudste broer van Arie, willen gebruiken als een middel in Zijn hand tot zijn bekering. Hij heeft destijds hierover ook wat aantekeningen gemaakt, waaruit dit boekje samengesteld is.

Het belangrijkste doel van deze uitgave is, de verheerlijking en de grootmaking van Gods genade in Christus, opdat veel anderen opgewekt zouden worden, om dezelfde genade, ernstig voor zichzelf ook te begeren en biddend te zoeken.

Rotterdam, juli 1875 C. van der Hoeven

3.2 Een onverschillige jongen

Arie Vosbergen werd op 18 juni 1857 geboren. Van zijn eerste levensjaren is niet veel te schrijven. Als kind en opgroeiende jongen kwam het bij hem ook uit wat Gods Woord ons leert, dat we in zonden ontvangen en geboren zijn en dat alle gedachten vijandschap tegen God zijn.

In deze droevige toestand was hij nog, toen hij in februari van het jaar 1874 ziek werd. Eerst ging hij nog naar zijn werk, maar de kwaal werd erger, zodat hij thuis moest blijven.

Dit maakte Arie boos en opstandig, vooral tegen God. Hij besepte niet met welke liefderijke bedoeling de God van het leven, de Vader van barmhartigheid, hem deze ziekte liet overkomen. In plaats van zich onder de slaande hand te vernederen en de Heere te zoeken, sprak hij onverschillig: "Ik wenste dat ik maar dood was."

De gevreesde ziekte

Hij werd in het begin van zijn ziekte door een bekende dokter uit Rotterdam onderzocht, die een hevige longtering constateerde. Volgens hem was er geen hoop meer voor herstel.

Deze mededeling was voor de ouders en het hele gezin een reden tot grote droefheid. Dit werd nog verergerd, omdat ze bemerkten dat Arie, in zo'n gevaarlijke toestand, geen enkele begeerte toonde om de Heere te zoeken.

Zijn moeder kon het niet nalaten, om hem nóg meer dan vroeger te vermanen, dat hij zou bedenken wat tot zijn vrede kon dienen, door het éne nodige te zoeken. Ook zijn oudste broer Karel, die de Heere Jezus als zijn Verlosser had leren kennen, had hem ook al regelmatig er op gewezen, tot de Heere de toevlucht te nemen. Maar dit alles was tevergeefs. Maar door de liefde gedrongen ging zijn broer hier toch mee door en liet hij niet na om de Heere ernstig te bidden voor de bekering van zijn zieke broer.

Er waren er nog meer die tot de Heere voor hem riepen. Ds. D. Klinkert uit Kralingen had ook geen rust, maar had er haast dagelijks werk mee. Op Gods tijd is het uitgekomen, dat Hij het gebed van deze mensen gehoord heeft.

Op een zekere dag kwam Arie's oudste broer, Karel, hem weer eens opzoeken. Ook toen kon hij het niet nalaten om met zijn zieke broer te spreken over de noodzakelijkheid van de wedergeboorte en het geloof in de Heere Jezus Christus. Met liefde en ernst drong hij er bij zijn broer op aan om hierom te bidden en om steeds Gods Woord te lezen. Toen kon Arie zich niet meer inhouden en begon hij te schreien. Zijn broer kreeg toen hoop dat het harde hart mogelijk begon te breken. "Wat is er aan de hand Arie, dat ik je in tranen zie?" was zijn vraag. Zijn jongste broer zei toen: "Och, wanneer ik de Bijbel pak om te lezen, dan voel ik dat mijn hart een afkeer heeft van dat Woord en toch weet ik dat er geen andere weg is om zalig te worden dan juist door dát Woord."

Dit antwoord was voor Karel moedgevend, dat er in het donkere hart van de zieke een lichtstraaltje gevallen was dat hopelijk tot het volle daglicht zou aanbreken. Ja, dat er mogelijk een eeuwige verlossing aanstaande was. Hij, Die de dingen roept die niet zijn, alsof ze er waren, kon alleen dat licht maar gebieden. Dat deze hoop gegrond was zou inderdaad blijken. Toen Karel, de broer van Arie, merkte dat de hardheid van zijn hart de reden van zijn droefheid was, kon hij het niet nalaten hem er op te wijzen dat er nog een gewillige en bekwame Heiland is om genade te schenken aan de grootste en de meest boze zondaar. Hij wees hem vervolgens op de noodzaak van in Hem te geloven. Voor dat hij wegging deed hij nog een hartroerend gebed voor zijn ernstig zieke broer, hem bevelend aan de ontferming des Heeren.

3.3 Een meelevende broer

Na deze dag is het steeds duidelijker geworden dat Arie een innerlijke honger en dorst kreeg naar de gerechtigheid. Hij vroeg steeds of zijn broer bij hem wilde komen, om over het werk van de Heere Jezus te spreken. Zoveel zijn kracht het toeliet las hij in de boeken die zijn broer meenam. Dit waren heel eenvoudige boekjes, waar de weg van zaligheid in beschreven was. Hij las hier graag in, maar uiteindelijk nam hij toch altijd weer de Bijbel om te lezen.

Hij vroeg ook dikwijls aan zijn moeder om voor te lezen uit Gods Woord en vervolgens ook met hem te bidden. Zij deed dat naar de krachten en de gaven die ze hiervoor kreeg, met de liefde zoals een moeder dit maar alleen kan doen. Het was dan ook een ongekende blijdschap voor haar om te vernemen dat haar jongste zoon een dorstende ziel kreeg naar de Heere Jezus:

*'t Hijgend hert der jacht ontkomen,
Schreeuwt niet sterker naar 't genot
Van de frisse waterstromen
Dan mijn ziel verlangt naar God.
Ja, mijn ziel dorst naar den Heer,*

*God des levens, ach wanneer
Zal ik naad'ren voor Uw ogen,
In Uw huis Uw Naam verhogen. (Psalm 42 vers 1)*

Zijn biddende moeder mocht geloven dat Hij Die de dorst verwekt had, haar zoon ook zou doen drinken uit de fontein des heils en dat de Heere reeds op weg was om Zich aan zijn ziel te openbaren.

Moedeloos

Het was op de avond van 23 april 1874 toen Karel weer eens kwam kijken naar de zieke. Hij trof hem aan in diepe droefheid, zo erg dat hij haast geen moed meer had. Toch kon Karel niet nalaten om zijn jongste broer te vragen hoe het met hem was, als de Heere hem nu eens kwam op te roepen. Toen haalde Arie alleen zijn schouders op. Zijn broer sprak verder over de noodzakelijkheid om zich helemaal met álles aan de Heere over te geven. Ja, aan Hem Die juist daarvoor gekomen was.

Deze woorden hadden een hevige uitwerking op Arie. Hij kreeg het zó benauwd, dat hij op den duur schreiende van angst door zijn bed kroop. Zijn broer, die nog steeds bij hem was, liep naar het bed en trok hem naar zich toe en zei: "Arie, zullen wij samen nog eens bidden?" Het antwoord van de zieke was: "O ja bidden, bidden."

Het gebed dat toen volgde, was een noodgeschrei en een worsteling tot God voor het behoud van de zieke. Na het gebed gevoelde Karel een zalige vrede in zijn hart, met de vaste overtuiging dat de Heere zijn arme, zieke broer zou redden. Arie was toen wel wat rustiger geworden, maar er was zeker nog geen vrede in zijn hart gekomen. Hij was heel stil maar dorstte naar die vrede, waar zijn broer mee vervuld was.

Toen Karel weer weg was, zette zijn moeder het werk voort, met het lezen van Gods Woord en het spreken over het heil dat in de Heere Jezus te vinden is.

Drie dagen later was het zondag, waarop enkele vrienden kwamen en met Arie spraken. Ook Karel kwam die dag nog even bij hem en sprak er toen ernstig en indringend over, om vooral in het gebed de Heere niet los te laten, voordat Hij hem zegende. Het antwoord van Arie was: "Ach, ik heb al zo lang gebeden en ik kan maar geen uitkomst zien, ook heb ik geen vrede." Zijn broer moedigde hem aan door op de gelijkennis te wijzen van de onrechtvaardige rentmeester, waarbij de Heere Jezus sprak: "*Zal God dan geen recht doen Zijn uitverkorenen, die dag en nacht tot Hem roepen?*" (Lukas 18:7a), en op die man die zelfs toen het nacht was naar zijn vriend ging om een brood te lenen (Lukas 11:5-8).

Deze eenvoudige heenwijzing naar de woorden van de Heere Jezus, dat Hij Zich over een arme zondaar wil ontfermen, hadden een gewenste uitwerking. Arie kreeg moed en zei te geloven dat de Heere Jezus ook Hem nog genadig zou zijn.

Hij nam vervolgens zijn gespaard geld en gaf het aan Karel, met het verzoek dit in de zendingsbus te doen, voor de verkondiging van het evangelie onder de arme heidenen. Hij zei: "Daar heb ik nog nooit iets voor gegeven."

Op uw noodgeschrei

Het was enkele dagen later, op 28 april, dat de Heere Zich openbaarde aan Arie. Hij had het gebed gehoord en zou ook Zijn beloften vervullen. 's Morgens was de zieke nog heel onrustig en dezelfde middag werd hij gefolterd door benauwdheid. Zijn moeder dacht dat hij er onder bezwijken zou en liet op verzoek van Arie, zijn broer Karel er bij roepen. Die ging biddend naar de ouderlijke woning. Toen hij onderweg was, was het net of er iemand in zijn oor fluisterde:

*Ik zal door 's vijands zwaard niet sterven,
Maar leven, en des HEEREN daân,
Waardoor wij zoveel heil verwerven,
Elk, tot Zijn eer doen gadeslaan. (Psalm 118 vers 8)*

Maar toen hij bij hem kwam, hoorde hij de arme jongen schreeuwen en zag hem worstelen met God, om het behoud van zijn arme ziel. De andere gezinsleden stonden het aan te horen en stonden er ontroerd, maar ook machteloos bij. Zijn moeder bad ook met hem, maar het begeerde licht was nog niet opgegaan. Hij riep: “Deze nacht moet ik sterven en dan voor de rechterstoel van Christus verschijnen.” Zijn broer vroeg toen: “Ben je daarvoor nog niet bereid?” Maar Arie riep maar: “Nóg niet, nóg niet!” Hierop begon Karel weer te spreken over de bereidwilligheid van de Heere Jezus, in Zijn grote zondaarsliefde. Verder sprak hij tot zijn uiterst verzwakte en naar genade dorstende broer: “Lieve jongen, roep tot de Vredevorst, Die door Zijn bloed de vrede verworven heeft. Je weet Arie, dat dit de Heere Jezus is, Die bereid is om zondaren te ontvangen, die geen raad meer weten met hun zonden. Die zichzelf verliezen en belijden dat ze buiten Hem geheel verloren zijn. Tot hen komt Hij te spreken: “*Komt herwaarts tot Mij, allen, die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven*” (Matt. 11:28) en “*Wendt u tot Mij en wordt behouden*” (Jes. 45:22).”

Toen strekte de zieke zijn vermagerde uit naar de hemel en riep: “O lieve Heere Jezus, zo kan ik niet sterven. O, dat ik, wanneer U komt, toch voor eeuwig met U verbonden mag wezen. Een nieuw hart, Heere, een nieuw hart moet ik hebben, want zonder dat kan ik niet sterven!” Toen zei Karel: “Ja, mét een nieuw hart komt er behoefte aan de Heere Jezus en dan zullen we niet ophouden om te bidden om vergeving van zonden, maar er zal geen rust zijn voordat de ziel dan vrede ontvangt, van Hem Die gezegd heeft: “*Mijn vrede geef Ik u, Mijn vrede laat Ik u*” (Joh. 14:27). Ach Arie, dat het je gegeven werd om dit Woord des Heeren te verstaan, door een geschonken geloof. Want lieve broer, om vrede te krijgen in de ziel, zullen we moeten geloven, dat de Heere Jezus ook onze Zaligmaker is. Dat het bloed van Christus ook jou reinigt, van alle zonden. Dat geloof, dat een gift van God is, zal de Heilige Geest, op jouw ootmoedig smeken ook geven. Daarom, lieve broer, bedel en smEEK om dat geloof, door jouw ziel geheel en alleen op de schuldvergevende liefde van de Heere Jezus te verlaten.”

Toen zei Arie: “Ja, lieve Heere Jezus, ik moet geloven, maar ik kan het niet. Ach, neem mijn hart en geef, o lieve Heere Jezus, mij dat geloof. Opdat ik vrede heb in Uw bloed. Ontferm u over mij, arme zondaar.”

Toen zakte Arie uitgeput in het kussen, zijn broer aankijkend met een blik, die de aanwezigen nooit zouden vergeten, en met een zucht: “Karel, Karel, bidden, met mij bidden!”

Later vertelde Karel, dat het op dat ogenblik voor hem was, alsof hij met de Heilige Geest vervuld werd en, met zijn broer in de armen, opgetrokken werd naar de hemel, tot voor de troon van het Lam, Dat geslacht is. Hem voor de voeten van de verheerlijkte Verlosser neerleggende, biddende en smekende voor zijn broer en pleitende op Jezus' dierbaar bloed en op de beloften van God, die in Christus ja en Amen zijn!

3.4 Vrede in de ziel

Na dat gebed was de zieke rustig en was de angst van zijn gezicht verdwenen. Er kwam zelfs een glimlach op zijn gezicht en een uitdrukking van innerlijke vrede. Er werd gehoord dat hij zachtjes tot de Heere Jezus sprak. Allen die bij zijn bed stonden, bogen zich over hem, om te verstaan wat hij nog fluisterde. Ieder dacht dat zijn einde nabij was. Vooral zijn broer zag met blijdschap en dankbaarheid de verandering die nu gekomen was. Zijn gedachten gingen terug naar de belofte: *“Ik zal door ’s vijands zwaard niet sterven.”*

Nadat Arie een kwartier zo gelegen had vroeg zijn broer: “Heb je nu vrede, Arie?” Met ontroering hoorden de aanwezigen hem nu zeggen: “Dood, waar is uw prikkel, hel, waar zijn uw banden? Ik heb Jezus gevonden! Hij heeft verhoord! Ik ben de Zijne en Hij is de mijne! Al mijn zonden zijn vergeven. De Heere Jezus heeft mij door Zijn bloed gerechtvaardigd. Vader, moeder, nu ga ik naar de hemel! Nu kan en wil ik sterven; ik ben verlost en heb vrede!”

Daarna vroeg hij aan zijn broer: “Zou de Heere Jezus nu nog lang wegblijven?” Karel zei, dat hij dat niet wist, maar wel dat Zijn komst op het juiste uur is. Hierop riep Arie: “O, kom spoedig, Heere Jezus! Lieve Jezus, ik wil nu zo graag sterven en bij U zijn!” Zijn broer zei toen: “Arie, de Heere weet maar alleen wat goed voor ons is. Misschien vindt Hij het beter dat je nog wat bij ons blijft, om nog wat tot Zijn eer te werken in Zijn wijngaard. Het zou op zijn plaats zijn als je hartelijk kon zeggen: *“Uw wil geschiede”* (Matt. 6:10). Met kinderlijke onderwerping mocht Arie dit doen en bracht hij zijn wil als een offer tot de Heere. Hij sprak: “O ja, lieve Heere Jezus, U alleen weet wat goed voor mij is. Doe dan ook zoals U wilt.

Hij is getrouw

Nadat hij nog lang over de liefde van de Heere Jezus gesproken had, vroeg Karel: “Arie, moet ik hier blijven?” Maar Arie zei: “Nee, ga nu maar, want je bent thuis ook hard nodig, maar kom dan vanavond nog terug. Hoewel ik vannacht nog niet zal sterven, zou ik je vanavond toch graag nog eens zien. Zeg tegen iedereen die naar mij vraagt, dat Arie haast naar de hemel gaat.”

Nadat Karel weg was, vertelde hij aan zijn ouders hoe goed hij het nu had en hoe gelukkig hij zich voelde, dat zijn ziel overvloede van Jezus’ liefde. Zo probeerde Arie zijn ouders hier nu ook in te betrekken.

Het was bijna middernacht toen Karel met zijn vrouw weer kwam. Hij vroeg: “Wel Arie, heb je nog vrede?” Hierop antwoordde zijn broer: “Ja, de Heere Jezus is immers getrouw, Hij verlaat mij niet.” Hij vroeg verder: “Karel, zal ik nu eens bidden?” Zijn broer zei: “Als je daar behoefte aan hebt, moet je het zeker doen, want de troon der genade is altijd open voor een biddend hart. “Ja maar”, zei Arie, “ik moet hardop bidden, want jij hebt het zo dikwijls met mij gedaan en nu begeer ik het te doen.”

Toen zette zijn broer hem rechtop, in een zittende houding. Al de huisgenoten en de vrienden namen ook een biddende houding aan. Toen vouwde Arie zijn handen, sloot zijn ogen en sprak: “Ik dank U, lieve Heere Jezus, dat u mij een nieuw hart hebt gegeven. Ja, ik had een stenen hart en ik kende u niet; maar u hebt mij opgezocht. U hebt mijn zonden vergeven en mij gewassen in Uw bloed, dat ook mij rechtvaardig maakt, voor God. O lieve Heere Jezus, ik verlang zo om te sterven, ik verlang zo naar U; want U hebt mij voor de hemel bereid.”

Met deze en nog veel andere woorden prees hij de Heere; naar Hem ging zijn ziel uit en in Hem had hij een hemels genot. Ook bad hij ernstig en indringend voor allen die hem lief en dierbaar waren. Eerst voor zijn vader, of de Heere hem ook mocht

toebrengen en hem bestralen met het licht van Zijn Heilige Geest. Ja, hij worstelde aan de genadetroon voor het behoud van zijn vader. Verder gedacht hij aan zijn lieve moeder, broers en zussen, van de groten tot de kleinen.

Hij smeekte de Heere voor elk persoonlijk, maar vooral voor zijn oudste broer. Het was ontroerend te horen hoe hij Karel aan de Heere opdroeg, om hem te bedelen met de allerbeste zegen. Hij was het middel in Gods hand geweest om hem tot de Heere Jezus te leiden. Hij eindigde zijn smeking met de woorden: “U, lieve Jezus, hebt het volmaakt, U het volbracht, U bent mij alles waard! Kom Heere Jezus! Lieve Jezus, kom haastig! Amen.”

Hij sprak dit vrij lange gebed uit met een heldere, krachtige stem, die door het hele huis klonk. Het was voor ieder tot verwondering dat zo'n zwakke uitgeteerde jongen nog zo krachtig sprak. Daarna zakte hij geheel afgemat in het kussen. Toch kon hij ook nu nog niet zwijgen. Hij had merkbaar van het water des levens gedronken, dat in hem als een springende fontein was. Hij hield aan met vermanen: “Heden, zo gij Gods stem hoort, verhard u niet, maar laat u leiden.”

Broeders in de natuur en in de genade

Toen zijn broer Karel weer naar huis ging, zei Arie: “Ik zal je toch nog zien, want ik sterf nog niet. Zeg een ieder, dat de Heere Jezus mij verlost heeft door Zijn bloed, van al mijn zonden en dat ik haast naar de hemel ga.”

Toen Karel naar huis liep, was de blijdschap waar hij mee vervuld was, niet uit te spreken. Dit kan alleen gevoeld worden door iemand die zijn werk zó bekroond mag zien en van wie het gebed zó verhoord is. Het leefde in zijn hart: “*Nu laat Gij, Heere, Uw dienstknecht gaan in vrede, naar Uw Woord; want mijn ogen hebben Uw zaligheid gezien*” (Luk. 2:29-30).

Toen hij de volgende morgen weer bij Arie kwam, vond hij hem in een hevige lichamelijke benauwdheid. Arie kon haast niet spreken, maar wenkte met de hand, dat Karel dicht bij zijn mond moest luisteren. Toen hij dat deed hoorde hij hem zachtjes zeggen: “O nee Karel, mijn ziel is gered en ik heb vrede met God, maar de tranen die je ziet, komen door de pijn die ik heb.”

Toen de benauwdheid wat minder werd, vroeg hij om wat water te drinken. Toen zijn moeder het kopje water gaf, deed Arie zijn hand met het kopje naar boven en riep vol blijdschap: “Dat is het laatste, dat is het laatste.” Dit was wel een vurige wens, maar hij zou niet in vervulling gaan. Het was Gods wil, dat hij nog vier weken door lijden gelouterd en geheiligd zou worden. Elke keer wanneer de benauwdheid hem weer overviel, dacht hij heen te zullen gaan. Dan zei hij: “O, nu komt de Heere Jezus zeker, dag vader, dag moeder, ik ga, ik ga!” Dat zijn verwachting nog niet vervuld werd, ontmoedigde hem niet, maar hij verdroeg dit geduldig. Het kwam in alles tot uitdrukking dat het geloof liefde werkt en dat die liefde niet afgunstig is, maar mededeelzaam. Het was zijn innerlijke begeerte dat allen zo gelukkig waren als hij.

Ter elfder uur

Naast de woning van de familie Vosbergen woonde hun buurman Oudijk. Deze man leed aan dezelfde kwaal als Arie. Hij miste nog wat zijn buurjongen had, maar leefde al een lange tijd in een begeerte daarnaar. Nadat de Heere Zich aan Arie geopenbaard had, vroeg Arie op een morgen aan Karel, of hij aan de buurman wilde vragen om naar hem toe te komen. “Dan kan ik hem eens vertellen welke grote dingen de Heere aan mijn ziel gedaan heeft”, zei Arie. “Maar lieve jongen”, zei Karel, “Oudijk is toch net zo ziek als jij, hij kan niet komen, maar ik zal het hem wel vertellen.”

Toen hij het goede bericht van zijn broer vertelde, was de buurman diep getroffen. Daarna heeft Karel nog met hem gebeden en is weer vertrokken. Het liet Oudijk niet meer los; wat was hij jaloers op zijn jonge buurman. Arie vroeg direct aan zijn broer hoe het met de buurman was. Karel liet hem daarop weten hoe ernstig ziek ook hij was. Hier was Arie niet mee tevreden en zei: “Ja maar, hoe is het met zijn ziel?” Toen zei Karel: “Het is met de buurman net zo als dat het met jou was, voordat je geloofde dat het bloed van de Heere Jezus jou gereinigd had van al jouw zonden. Hij is in het donker, vol strijd. Maar één ding is zeker, Arie, en dat heb jij ook ervaren: God is waarachtig en getrouw. Allen die door de Heere Jezus tot God gaan, pleitende op het enige offer van Golgotha, die zal Hij redden uit alle benauwdheid en ellende. Hij zal hun de gerechtigheid van Jezus toerekenen.”

Hierop was Arie's antwoord: “O ja Karel, wat is het zalig en goed in de Heere Jezus te geloven. Zeg toch tegen Oudijk dat hij uit de benauwdheid moet roepen en schreeuwen, dat de Heere Jezus ook zijn ziel zal redden. Hij Die het beloofd heeft, zal het ook doen!”

Twee dagen later werd zijn wens met betrekking tot zijn buurman vervuld. De Heere gaf ruimte en vrede in zijn ziel. Op diezelfde dag is hij nog ontslapen, met: “*Hallelujah, Jezus leeft!*” op zijn lippen. Dat was op 1 mei 1874.

Toen Arie dit hoorde, was hij onuitsprekelijk blij. Hij dankte God en zei: “Ook ik zal haast verlost worden en ook ik zal haast zingen: Hallelujah, hallelujah, Jezus leeft!”

3.5 Een jonge zanger

Toch had Arie ook nog ogenblikken van neerslachtigheid, maar hij hield door genade toch vast aan het geloof in de Heiland en Redder van zijn ziel. Op 3 mei kwam zijn broer weer bij hem, tot wie hij zei: “Het is vanmorgen wel somber en ik gevoel mij niet zo blij als vorige week, maar ik weet toch dat ik haast naar de Heere Jezus ga. Hij is getrouw en waarachtig.”

Diezelfde dag kwam er nog een familielid hem opzoeken, die aan Arie vroeg hoe het met hem was. Arie antwoordde hem: “O, heel goed, best!” Zijn bezoeker zei; “Maar jongen, hoe kun je dit zeggen, je bent toch zo ziek?” Arie's antwoord was: “O ja, mijn lichaam wordt haast verbroken, maar mijn ziel, mijn onsterfelijke ziel is gered. Ik was een zondaar en had de hel en de eeuwige straf verdiend, maar de Heere Jezus is tot mij gekomen om mij te redden van de dood. Nu heb ik door het geloof in Hem, vrede met God en vrede met de dood. Haast ga ik sterven en dan ben ik voor eeuwig bij mijn lieve Jezus, Die Zich voor mij heeft overgegeven. Maar hoe is het met jou, ben je al bereid om te sterven? Ben je al tot God bekeerd, als een arme zondaar? Heb je al een nieuw hart? Zonder een nieuw hart en buiten de Heere Jezus is er geen zaligheid.”

Zijn bezoeker zei: “Nee Arie, maar er staat geschreven, dat God bij het naderen van de dood, nog uitkomst geven zal.” Hierop antwoordde Arie: “O ja, dat heeft de Heere ook aan mij gedaan, ook ik ben ter elfder ure nog gered, maar weet dit: Hoe jong en gezond je nog bent, jouw leven kan haastig eindigen. Nu je voor mijn bed staat zou dit al kunnen gebeuren en waar zou je dan blijven met de woorden, dat God, bij het naderen van de dood, volkomen uitkomst geven zal? De dood komt immers steeds dichterbij. Zoek daarom de Heere Jezus heden en vraag Hem of Hij je een arme zondaar wil maken, zoals hij mij gemaakt heeft. Hij wil je óók behouden!”

Een eerlijke behandeling

In deze geest sprak Arie met zijn bezoekers, voor ieder had hij een woord. Vooral met het volk van God, die op het gerucht afgekomen waren, heeft hij de Heere groot gemaakt, dat de Heere goed is. Zo werd hij op een zekere dag bezocht door iemand die ook met hem sprak over de dingen van het Koninkrijk Gods. Arie zei tegen hem: "Ik geloof dat u ook de Heere Jezus lief hebt." Zijn bezoeker antwoordde: "Ja, dat is de wens en bede van mijn hart, maar de zekerheid des geloofs mis ik nog. Hoewel; eerlijke twijfelaars komen er ook." Toen Arie dit hoorde, kwamen er toch enkele bedenkingen in zijn hart en hij zei: "Ja, maar eerlijke twijfelaars mogen niet rusten voordat ze de Heere Jezus gevonden hebben."

Ook kreeg hij bezoek van twee vorige werkgevers. Aan deze mensen vroeg hij om vergeving van alles wat hij tijdens zijn werkperiode bij hen verkeerd gedaan had. Blijmoedig vertelde Arie, dat hij van de Heere volkomen vergeving van al zijn zonden gekregen had, zodat hij zonder schrik nu voor Gods rechterstoel kon verschijnen. Nadat hij, zoals hij zei, alles met hen vereffend had, vermaande hij hen ernstig om toch te gedenken aan datgene wat tot hun behoud nodig was. Voor ze weggingen deed hij nog vrijmoedig een gebed met hen om de zegen van de Heilige Geest.

Al de bezoekers waren getroffen over de woorden die hij sprak en bekenden allen de grote werken die God gedaan had. De "kleinen" kregen moed uit zijn behoud.

Moederliefde

Op een zekere dag zat zijn moeder bij zijn bed. Toen ze naar hem keek, begon ze te scheien dat hij zoveel moest lijden en dat hij zo mager werd. Inderdaad waren zijn armen en benen als stokken gelijk, omdat al zijn vlees verteerd was. Maar zijn antwoord was: "Moeder, huilt u dáárom? Ik ben er blij om, want dat is voor mij juist een teken dat ik haast de poort van de dood mag binnen gaan."

Enkele dagen daarna omarmde zijn moeder hem en zei: "Arie, je bent toch mijn jongen." Maar toen schudde Arie zijn hoofd en zei: "Nee moeder, *Ik ben des HEEREN*" (Jes. 44:5). Toen zijn moeder in tranen uitbarstte, vervolgde Arie: "Moeder, *De HEERE heeft gegeven, de HEERE heeft genomen; de Naam des HEEREN zij geloofd!*" (Job 2:21b). Op deze wijze zocht hij haar de bemoedigen en te onderwijzen, door te wijzen op Hem, in Wie hij het leven gevonden had.

Op een andere dag werd hij verrast door een onbekende, die aardbeien bij hem liet brengen. Het was begin mei, dus toen deze vrucht haast nog niet rijp was. Dit trof hem geweldig en vol verwondering sprak hij: "Wel, wel, ik aardbeien op mijn sterfbed en de Heere Jezus edik, toen Hij aan het kruis hing. Dit komt van Boven." Toen hij hoorde dat deze aardbeien van iemand kwamen, die de Heere vreesde, zei Arie: "Zeg toch tegen die mevrouw, dat ik niets heb om haar te bedanken, maar dat de Heere Jezus mijn dankoffer is en dat we Hem samen voor de troon zullen danken voor de genade ons bewezen."

Karel vroeg ook een keer aan hem of hij wat mee kon brengen wat hij graag lustte. Maar Arie antwoordde kort: "Nee". Toen zei Karel: "Kom, verzin nu eens even wat." Toen hij zelf enkele dingen genoemd had, zei Arie: "Nee, daar heb ik geen trek in, maar weet je waar ik wel trek in zou hebben?" Zijn broer vroeg benieuwd: "Nou, zeg het eens?" Toen zei Arie: "Ach, ik heb trek om naar huis te gaan."

Het kwam in alles uit dat hij maar één begeerte had: "*ontbonden te worden en met Christus te zijn*" (Fil. 1:23).

Op woensdag 20 mei was de verjaardag van zijn moeder. Aan het begin van die week had Arie gezegd: "Moeder, misschien zal ik op uw verjaardag wel boven zijn en daarom wil ik u nu alvast feliciteren." Toen sprak hij zijn moeder vol liefde aan en

waren beiden diep ontroerd. Hij zei ook nog: “Ik kan u nu geen cadeautje meer geven, lieve moeder, maar geef nu uw hart aan de Heere, dat is voor Hem als het goud van Scheba.”

Twee dagen voor hij stierf, werd in Rotterdam het 25-jarig jubileum van koning Willem III gevierd. Er werd veel over gesproken, want het zou een groot feest worden. Toen Arie daar ook van hoorde zei hij: “O, mij wacht een ander, een veel beter feest; ik zie Jezus mijn Koning, mijn eeuwige Koning. In Zijn heerlijkheid wacht Hij mij. O lieve Jezus, haal mij toch spoedig!”

Daarna werd het lijden van Arie nóg erger. Toch klaagde hij niet, maar men hoorde hem zeggen: “Ik smeeek om geduld, mijn Jezus maakt alles goed.”

De laatste dag

De laatste dag van zijn leven brak aan. 's Zaterdags nam hij op een ontroerende wijze afscheid van zijn vader, moeder, broers en zussen. Hij verzocht zijn oudste broer om nog eens voor hem te bidden. Karel vroeg: “Maar lieve jongen, wat moet ik dan voor je vragen, je hebt immers de Heere Jezus en met Hem heb je alle dingen?” Toen sprak Arie: “O ja, ik heb vrede in Zijn bloed, maar vraag alleen of de Heere mij kracht wil geven om te sterven en, als het Hem belieft, mijn lichaamslijden wat te verzachten.”

Toen voldeed zijn broer aan het verzoek en droeg hem op aan Gods ontferming, aan Hem Die de dood en de hel heeft overwonnen en in Psalm 91 vers 15 gezegd heeft: “*in de benauwdheid zal Ik bij hem zijn.*” Dat gebed werd verhoord, want zijn Heiland bleef bij hem.

Het werd 's middags vijf uur. Arie vroeg aan zijn moeder en aan zijn oudste zus om te zingen. Toen ze vroegen wat er dan gezongen moest worden, gaf Arie zijn lievelingsvers op uit de gezangsbundel:

*Jezus, Uw verzoenend sterven
Blijft het rustpunt van ons hart.
Als wij alles, alles derven,
Blijft Uw liefd' ons bij in smart.
Och, wanneer mijn oog eens breekt,
't Angstig doodszweet van mij leekt,
Dat Uw bloed mijn hoop dan wekke,
En mijn schuld voor God bedekke.* (Gezang 130 vers 6, wijs Psalm 42)

Hoe dit vers gezongen werd laat zich beter gevoelen dan beschrijven. Na het zingen vroeg zijn moeder: “Lieve Arie, heb je nog wat te zeggen?” Toe zei Arie met een heldere, krachtige stem: “Nee moeder, alles is wel!” Toen sloot hij zijn ogen en Arie was niet meer.

's Zaterdags voor Pinksteren ging hij de eeuwige rust in, om met de reeds verlost schare de hallelujah's in te stemmen, waar de hemel van weergalmt, tot eer van het Lam, de Vader en de Heilige Geest.

Begravenis

De volgende woensdag werd Arie begraven. Op de begraafplaats werd stichtelijk gesproken en er werden enkele Psalmen gezongen. De begravenis werd besloten met dankgebed tot Hem, Die door Zijn dood, de dood verslonden heeft tot overwinning. Hij is de Opstanding en het Leven en door Zijn grote barmhartigheid is de verschrikking van de dood voor al de gelovigen weggenomen.

Het leek erop dat een engel der vertroosting bij het graf neerdaalde en de aanwezigen toesprak:

*Komt vrienden, wis uw tranen af
Nu God zijn kind het leven gaf;
Zijn open hemel grenst aan 't graf.
Is Jezus Christus ook uw Heer'
Dan ziet gij Hem eens weer.*

*Zijn lijk, in d' aard ter rust gestrekt,
Wordt eens verheerlijkt opgewekt;
Dan wijkt al wat zijn stof bedekt,
Dan ziet g' in hoger reine sfeer,
Elkander eeuwig weer.*

*Hier zingt men saâm de lof van 't Lam,
Gods Zoon, Die in de wereld kwam,
En al uw zonden op Zich nam.
Dan prijst Gij eeuwig Gods genâ.
En zingt Hallelujah!*

3.6 Naschrift

Hier eindigt het verslag over het leven van Arie Vosbergen. De schrijver liet er nog een korte waarschuwing op volgen:

*De Heer' klopt aan uw hart met kracht,
Vol tere zondaarsmin.
Hij roept: "Ik heb reeds lang gewacht,
Laat gij Mij eind'lijk in!"*

*Die weigert, zal ook eens zo staan
En kloppen keer op keer,
Maar 't paradijs niet binnengaan,
Want heilig is de Heer'. (R.M. MacCheyne)*

Lieve lezer, ben je nog jong? Dat is de beste tijd om je hart aan Jezus te geven. Dat je vroeg kunt sterven heb je misschien al duizend keer gehoord en nu weer gelezen uit dit verhaal. Wat ik nu nog kort wil zeggen is: Zoek de Heere Jezus vroeg, want "die Mij vroeg zoeken zullen Mij vinden en die Mij vindt, trekt een welgevallen van den Heere" (Spr. 8:35).

Toen Arie de Heere vond, maakte dat hem zó gelukkig, in al zijn pijn en smart. Het deed hem juichend sterven. Hij is het Die zegt: "Mijn zoon, mijn dochter, geef Mij uw hart" (Spr. 23:26a). Laat dan jouw antwoord zijn: "Heere Jezus, neem nu mijn hart."

*De lelies en de rozen,
Hoe teder gekelkt,
Hoe lieflijk ze blozen,
Zijn spoedig verwelkt.*

*Gij óók zijt als bloemen
 Zo broos en zo teer,
 Waar zoudt gij in roemen?
 Ai, roemt in de Heer'.*

*De God van genade,
 Die 't jonge bemint,
 Sloeg Samuël gade
 En riep hem als kind.
 Die vroeg zijn gekomen,
 Verdwalen niet meer,
 Waarom zoudt gij schromen?
 Reeds wenkt u de Heer'.*

*Dat Jezus u lere
 De zonde te vliên,
 Tot Hem u te keren,
 En op Hem te zien.
 Zijn dienst aan te kleven,
 In rust en in strijd,
 Opdat heel uw leven
 Aan God zij gewijd. (R.M. MacCheyne)*

3.7 Ds. D. Klinkert

In de bovenstaande levensbeschrijving wordt de naam van ds. D. Klinkert genoemd. Aangenomen mag worden dat de familie Vosbergen bij hem naar de kerk ging. Derk Kinkert werd op 3 mei 1818 te Zwolle geboren. Zijn ouders behoorden tot de Hervormde Kerk en gaven hun zoon een nette opvoeding. Bij het ouder worden ging Derk ook wel eens naar andere kerken. Het gevolg was dat hij zich niet langer thuis voelde in de Hervormde Kerk en lid werd van de Gereformeerde Gemeente onder het Kruis. Hij trouwde later met M.P. Lindeboom, een zuster van de vrouw van de bekende Afscheiden predikant W.W. Smitt. Klinkert was toen al enkele jaren diaken in de gemeente Zalk, waar ds. Smitt toen predikant was. Smitt is jong gestorven, waarbij hij te kennen gaf dat zijn zwager Klinkert hem als predikant moest opvolgen.

Ds. C. van den Oever was ontroerd over het bericht van het overlijden van zijn broeder Smitt. Hij schreef later hierover geworsteld te hebben met de Heere, waarbij hij gewezen werd op Klinkert, en waarbij hij geloofde dat de Heere hem hiertoe zou bekwamen. Klinkert wees het van de hand, maar Van den Oever twijfelde niet aan de belofte des Heeren.

Na veel tegenslag, eindigend in het sterven van zijn vrouw, heeft Klinkert zich overgegeven.

Uiteindelijk werd Klinkert, na een korte opleiding, door ds. C. van den Oever bevestigd tot leraar op 23 november 1850. Hij genoot al snel een groot vertrouwen, ook buiten zijn eigen gemeente. Daarom was hij het ook die op de Algemene Vergadering in 1858, als voorzitter de leiding moest geven, om ds. Van den Oever te schorsen. Men kon het “heersend, eigenmachtig optreden” van Van den Oever niet

langer tolereren. Overigens heeft Van den Oever altijd met achting over hem gesproken en geschreven.

Op 3 juli 1864 verbond Klinkert zich aan de Kruisgemeente van Rotterdam. Deze gemeente was ontstaan uit een aantal leden die voorheen bij Van den Oever behoorden. Deze mensen kwamen bijeen in de vroegere kerk van Van den Oever in de Raampoortstraat. Na de komst van Klinkert werd de gemeente sterk uitgebreid.

Hij had een groot werkterrein in Rotterdam en institueerde op 4 december 1864 te Katendrecht een Kruisgemeente. Van 1864 tot 1879 preekte hij elke zondag driemaal te Rotterdam. Hij was niet sterk, maar had grote gaven om te spreken en was duidelijk hoorbaar voor de luisteraars. Hij was onder zijn leden en in heel Rotterdam een zeer geacht persoon.

Op 29 maart 1898 is hij overleden en op 2 april op de begraafplaats Crooswijk begraven.

Geraadpleegde literatuur:

C. van der Hoeven, *De laatste dagen van Arie Vosbergen*, Leiden, z.j.

Predikanten en oefenaars: Biografisch woorden boek van de kleine kerkgeschiedenis, deel 2, Houten, 1988.

Anderhalve eeuw gereformeerden in stad en land; Zuid-Holland (Zuid), Kampen, z.j.

4 Maria Schenk (1845-1865)

4.1 Voorbericht

Zalig zijn de doden die in den Heere sterven, van nu aan. Ja, zegt de Geest, opdat zij rusten mogen van hunnen arbeid; en hunne werken volgen met hen (Openb. 14: 13).

Maria werd op 13 augustus 1845 te G. geboren. Zij was het eerste kind dat geboren werd, en haar ouders waren blij met de voorspoedige geboorte. Zij kreeg een nette opvoeding, overeenkomstig met de omstandigheden waarin haar ouders leefden.

Toen ze zes jaar geworden was, mocht ze naar school in hun nieuwe woonplaats Alblasterdam. Maria was ijverig en maakte al snel vorderingen, zodat haar onderwijzer goed tevreden over haar was.

Zij leerde tot de leeftijd van elf jaar, toen haar ouders vonden dat hun dochttertje voldoende geleerd had. Ze kon nu haar moeder wat helpen in de huishouding en ook bij anderen een helpende hand bieden. Ook thuis waren haar ouders tevreden over hun dochttertje, ze was ijverig en voor haar ouders lief.

Maar ook Maria was een kind, in zonden ontvangen en in ongerechtigheid geboren. Daarom had ook zij nodig om van haar zonden gewassen en gereinigd te worden in het bloed van het Lam.

Ze was nog jong toen haar dit geschonken werd. Nadat ze gestorven was, vond haar moeder wat aantekeningen en een beschrijving van haar bekering, met nog een overdenking in de vorm van een brief. Haar vrienden en vriendinnen hebben er op haar begrafenis over gesproken om haar levensgeschiedenis ook onder anderen bekendheid te geven. Uiteindelijk is deze verschenen in een bundel, uitgegeven door 'De Vriend van Oud en Jong'.

4.2 Trots en ijdel

"Ik zal de daden des Heeren gedenken, ja, ik zal gedenken Uwe wonderen van ouds her" (Psalm 77:12).

Reeds in mijn jonge jaren mocht ik het voorrecht hebben, om door de Heere, naar Zijne vrije ontferming, te worden opgezocht. In de volle zin van het woord, lag ik op het vlakke van het veld, vertreden in mijn bloed en niemand had medelijden met mij; ook ikzelf niet.

Ik was trots op het weinigje bedorven verstand dat ik had en dat ik geprezen werd door mijn ouders. Dus leefde ik in ijdele hoogmoed en jeugdige lichtzinnigheid, denkende, dat ik een voorbeeldig meisje was, op wie niets aan te merken viel. Maar helaas, liefde tot God en liefde tot Zijn volk, werd totaal niet mijn hart gevonden.

Het tegendeel was helaas waar. Wanneer ik in de gelegenheid was, dan was het mijn grootste vermaak om de vromen uit te schelden, want ik had een hekel aan hen. Mijn haat vermeerderde nog, toen ik een vriendin kreeg die vrome ouders had.

Zij vroegen mij dikwijls: "Maria, heb je de Heere Jezus al lief?" Of: "Ben je niet bang voor de dood?" Op die vragen moest ik altijd zwijgen, maar mijn geweten beschuldigde mij dan altijd, dat ik nooit aan Jezus dacht, en veel minder nog aan de dood. Daarom probeerde ik hen zoveel mogelijk te ontwijken, om mijn geweten maar tot zwijgen te brengen. Helaas waren het ook mijn ouders, die het mij verboden met die "schijnheiligen", zoals wij de vromen noemden, om te gaan. Nooit hoorde ik toen

over bekering of vernieuwing van ons hart spreken. Ik was werkelijk tot een monster van goddeloosheid opgegroeid, indien de Heere Zich over mij niet had ontfermd. Het behaagde Hem, in Zijn oneindige liefde mij op te zoeken. Het Woord des Heeren werd toen aan mij bevestigd: *“Het is niet desgenen die wil, noch desgenen die loopt, maar des ontfermenden Gods”* (Rom. 9:16).

Verhuisd

Het was op 18 mei in het jaar 1860, toen ik naar de kerk ging in onze woonplaats Oude Wetering. Ik was toen veertien jaar en ging naar de kerk bij ds. J. Cramer. Het was in de middagdienst en de dominee preekte over Zondag 21 van de Heidelbergse Catechismus. De leraar stond vooral stil bij het antwoord op de vraag: “Wat gelooft gij van de heilige, algemene, Christelijke Kerk?” Ik kan me van de preek niet veel meer herinneren, maar ik zal nooit meer vergeten de woorden die de Heere aan mijn hart wilde heiligen, om mij te doen ontwaken uit de slaap van mijn zonden en uit mijn zorgeloze toestand. Hij opende mijn ogen voor het gevaar waarin ik leefde. Toen de leraar aan de toepassing kwam, vroeg hij met een ernst, zoals ik die nog nooit gezien had: “Bent u een lid van Christus?” Het was alsof die vraag aan mij alleen gedaan werd. Toen was er gelijk een stem in mijn hart die mij toefluisterde: “Je hebt nog geen belijdenis afgelegd, daarom kun je nog geen lid zijn.”

Maar de dominee ging verder en zei: “Ik vraag niet of u lid van de kerk bent, dat u belijdenis des geloofs hebt afgelegd, of dat u het Heilig Avondmaal viert, maar of u zó nauw met Christus verenigd bent, zoals de leden van ons lichaam onderling verenigd zijn, dus of u met Hem verenigd bent door het geloof en Hem toebehoort. Zeg niet: als ik niet uitverkoren ben, zal ik niet zalig worden. Dat is wel zo, maar als u niet uitverkoren bent, dan komt het ook uit, dat u het niet wilt wezen.”

Overtuigd van zonden

Deze woorden sloegen al mijn gedachten de bodem in, want de Heilige Geest daalde met Zijn ontdekkend licht in mijn ziel, om mij te overtuigen van zonde, gerechtigheid en oordeel. Ja, toen zag ik voor het eerst, dat ik nooit naar de Heere had omgezien, maar mijn jeugdige krachten aan de satan had gegeven. Op dat ogenblik zag ik, dat ik in plaats van zalig te willen worden, altijd Gods heilige geboden met voeten vertrapt had. Ook veel roepstemmen had veracht en alleen naar de lusten van mijn boze vlees had geleefd. Toen zag ik, dat heel mijn leven, dat tot nu voorbijgegaan was, als één zonde was. Ik zag vóór me een toornig God, een geopende hel en een juichende satan, dat hij mij tot zijn prooi had.

Mijn zonden waren in mijn ogen te veel en te zwaar om vergeven te kunnen worden. O, de benauwdheid van mijn ziel, die ik toen ondervonden heb, laat zich niet beschrijven. Mijn opgekropt gemoed barstte uiteindelijk in tranen uit, zodat ik mij moest bedwingen, om de opmerkzaamheid van alle mensen niet naar mij toe te trekken.

Bij het einde van de preek werd gezongen Psalm 65 vers 2:

*Een stroom van ongerechtigheden
Had d' overhand op mij.
Maar ons weerspannig overtreden
Verzoent en zuivert Gij.
Welzalig dien Gij hebt verkoren
Dien G' uit al 't aards gedruis
Doet naad'ren en Uw heilstem horen,
Ja, wonen in Uw huis.*

Dat vervulde mij met jaloersheid, maar gaf mij geen hoop, zodat ik in de grootste benauwdheid van mijn ziel, tot mijzelf ingekeerd, de kerk verliet en naar huis ging.

Toen ik thuis kwam, dreigde mijn benauwdheid opnieuw uit te breken. Ik las nog eens de Catechismus na en las ook in mijn Bijbel, maar vond geen verlichting. Alles was voor mij toegesloten. Ik vertelde mijn moeder wat de dominee gezegd had en wat ik gevoelde, maar zij kon mij niets antwoorden.

Uiteindelijk zocht ik mij af te zonderen om te bidden, maar ach, toen voelde ik dat het opzeggen van het *Onze Vader* of een ander formuliergebed, zonder behoefte van het hart, geen bidden is. Ik kon niet bidden en had dit ook nog nooit gedaan, dus alleen een zucht kwam uit mijn hart: “Heere, wat ben ik ongelukkig! Kan zo’n schepsel als ik ben nog gelukkig worden?”

In deze toestand bleef ik niet lang, ik kon mijzelf niet indenken waar deze gedachten vandaan kwamen. Ik voelde veel en zwaar gezondigd te hebben en rechtvaardig eenmaal naar de hel te zullen gaan. Voordien had ik nooit gehoord, hoe de Heere het werk van de bekering uitwerkt in een mens, bovendien dacht ik altijd dat ik goed geleefd had.

4.3 Mensenhulp is ijdelheid

Toch kwam langzamerhand mijne vorige gerustheid weer terug. Maar toen mijn moeder mij op een zondagavond, zoals vroeger, weer eens om een boodschap stuurde, voelde ik opnieuw die benauwdheid. God verbood het mij in Zijn heilige wet en toch durfde ik mijn ouders niet ongehoorzaam te zijn. Ik deed dus wat mij opgedragen werd en gelukkig werd diezelfde benauwdheid sterker. Het vreemde was, hoe benauwder ik naar de ziel werd, hoe gelukkiger ik die dag was. Wilde iemand mij wijsmaken dat ik goed gehandeld had, dan zag ik toch dat dit niet waar was en ik viel op mijn knieën als een doodschuldig zondares.

In deze benauwdheid liep ik, toen diezelfde avond mijn vriendin kwam. Toen voelde ik voor het eerst een verlangen om eens naar haar moeder te gaan. Toen we bij haar kwamen, vroeg zij mij direct: “Wat scheelde er aan bij je, vanmiddag in de kerk?” Op deze vraag begon ik te schreien en kon niets anders zeggen dan: “O, ik ben een grote zondares en ga rechtvaardig verloren!” Zij antwoordde: “Dat hoeft nog niet, de Heere Jezus heeft gezegd: “*die tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen*” (Joh. 6:37b) en “*die tot Mij komt, zal geenszins hongeren, en die in Mij gelooft, zal nimmermeer dorsten*” (Joh. 5:35b). Deze woorden van haar konden mij niet helpen, maar versterkten mij in het gevoel, dat ik, noch iemand anders, mij kon verlossen van de last die mij drukte.

Enige verlichting

Nooit zal ik die voor mij onvergetelijke middag kwijtraken. De daaropvolgende nacht kon ik in het geheel niet slapen door de bitterste zielensmart. Ook de volgende dagen van die week, tot donderdag toe. Dit was op een Hemelvaartsdag en ik ging weer naar de kerk, met een begeerte om mogelijk daar wat rust of vrede te vinden voor mijn ontrust gemoed. Omdat ik aan niemand mijn verdriet kon vertellen, zocht ik het te brengen voor de troon der genade, aan het hart van de Heere Jezus. Toen ik in de kerk kwam, vond ik daar niet wat ik zocht, maar ik werd toch door de Heere gezegend. De leraar sprak over het heengaan van de Heere Jezus, van de aarde naar de hemel, als een zegen voor Zijn volk. Omdat Hij heengegaan is om hun daar een plaats te bereiden, opdat zij ook eenmaal zouden zijn waar Hij is. Hij zei ook, dat de Heere

Jezus eenmaal al zijn vijanden zou verpletteren, namelijk degenen die in hun zonden volharden en Hem niet tot hun Heere en Koning begeren. Onder het horen van deze preek werd ik ernstig bepaald bij mijn vorige onverschilligheid, lust tot de zonde en liefde tot de wereld. Nu had ik dag en nacht geen rust vanwege mijn zonden. Het werd mijn begeerte, om, indien het mogelijk was, heilig voor de Heere te gaan leven. Ik hield de vromen er te heilig voor, om met een onrein schepsel zoals ik, omgang te hebben. Er had dus nu een verandering bij mij plaats gehad, een verandering in mijn gedachten, in al mijn doen en laten, ja in heel mijn hart. Vanwaar was die gekomen? Deze verandering was geen vrucht van mijn opvoeding. Zeker niet. En ook niet van mijn eigen begeerte, want ik ben er zolang mogelijk tegen in gegaan. Dus werd ik gewaar, dat niets dan de onweerstaanbare kracht van God in mijn hart werkte, Die mijn ogen geopend had. Door deze gedachte verstomde ik. Ik werd gewaar, dat de God uit de hemel, naar Wie ik niet had willen omzien, naar mij omzag en dat er nog genade en vergeving te vinden was in de verzoening en door de Borggerechtigheid van Jezus Christus. Door de overdenking hiervan voelde ik wat verlichting in mijn hart, maar ik durfde mij nog niet onder Jezus' vrienden te houden, omdat ik nog nooit iets gedaan had, wat tot eer van de Heere Jezus kon zijn. Maar ik kon mij ook niet meer ophouden met de vijanden van Hem. Ik voelde dat Gods Geest mij van zonde had overtuigd. Zo ging ik niet ongezegend uit het kerkgebouw.

De wanhoop nabij

Diezelfde middag kwam ik weer bij mijn vriendin. Haar moeder vroeg mij weer of ik 's morgens een zegen onder de preek genoten had. Waarop ik antwoordde, dat ik mij niet durfde te rekenen onder die mensen, over wie de leraar had gesproken, maar ik vertelde haar wel wat ik ondervonden had. Toen ik daar diezelfde middag bleef, kwam er iemand binnen die de Heere vreesde. Tegen deze persoon zei de vader van mijn vriendin: "Maria heeft vanmorgen niets aan de preek gehad." Waarop deze persoon antwoordde: "Dat laat zich wel begrijpen."

Ik kon het maar niet begrijpen, dat het volk van God mij daarna geen nader onderwijs gaf, met betrekking tot mijn zielentoestand, die zij toch schenen te begrijpen. Toch was dit juist goed voor mij, want het dreef mij uit, om alles wat er in mijn hart omging, aan de Heere Jezus te vertellen en aan niemand anders. Toen ik het de Heere verteld had, gevoelde ik in mijn gemoed rust. Maar die rust duurde niet lang, want er waren zoveel verschillende stemmen in mijn hart, die ik niet van elkaar kon onderscheiden en waardoor ik geen raad en geen weg wist. Toch was in deze toestand Gods Woord mijn leidman; ik bezat verder niet één godsdienstig boek.

Vrijdag, de volgende dag, kreeg ik het weer vreselijk benauwd, ja, ik was de wanhoop nabij. Ik werd met de gedachte bezig gehouden, dat zo'n monster van ongerechtigheid als ik, die nooit naar God had omgezien, door de Heere nooit tot de eeuwige zaligheid uitverkoren kon zijn. Ik kon alleen maar een prooi zijn van het eeuwige verderf. Ik had geen behoefte aan eten of drinken; het leven was mij tot een last en de hele dag werd ik naar mijn Bijbel gedreven, maar dat bleef voor mij een gesloten boek. Dan viel ik weer op mijn knieën, maar geen zucht kon ik voortbrengen, want alles was voor mij gesloten. "Mijn zonden, mijn zonden." Dat alleen kon ik uitroepen.

Een treffende geschiedenis

Dit duurde tot zaterdagmorgen, toen het de Heere behaagde om uitkomst te geven, en om mij van mijn zware last te verlossen. Ik kreeg die morgen van iemand enkele boekjes, waarvan ik er een opensloeg en direct viel mijn oog op een opschrift: "Ik ben ...". Direct had ik dit opschrift aangevuld met het woord "ongelukkig". Niemand,

dacht ik, is er rampzaliger dan ik. Maar mijn vurige begeerte was naar verlossing uit deze toestand en dat dreef mij weer uit tot Hem, Die maar alleen helpen kon. Ik las het bedoelde boekje en vond daarin een verhaal over het sterven van een man die zijn leven in dienst van de zonde had besteed, maar met een oprecht berouw daarover, hijgde hij naar verlossing. Op een dag vroeg hij aan zijn huisgenoten of ze predikant wilden vragen om bij hem te komen. Toen de dominee bij hem kwam, begon die man te spreken over de nood waar zijn ziel in verkeerde. Maar helaas, de dominee verstond niet wat de man bedoelde, hij wist niet wat het was om bekommerd te zijn over zijn zonden. De stervende man bleef ongetroost en die dominee kon niets voor hem betekenen. De dominee begreep wel dat er wat aan de hand was, maar hij weigerde om bij de zieke nog één bezoek af te leggen.

Daarna riep de zieke man tot de Heere en Hij, Die nog nooit gezegd heeft: *“Zoek Mij tevergeefs!”*, gaf hem antwoord op Zijn tijd. Toch deed de zieke nog een poging om de dominee te laten roepen, omdat hij nu in een radeloze toestand was. Het was op een zondag en na de kerkdienst ging de dominee toch nog een keer naar hem toe. Toen hij bij de zieke gekomen was, zei hij, dat er niets anders op zat dan dat hij de uitgesproken preek, die hij nog bij zich had, zou voorlezen. Dus begon hij de preek voor te lezen. Hij had de tekst nog maar voorgelezen en toen gebeurde er een wonder. Met het lezen van de tekst: *“Maar Hij is om onze overtredingen verwond, om onze ongerechtigheden is Hij verbrijzeld ...”* (Jes. 53:5a), kwam er een buitengewone glans op het gezicht van de stervende man. Toen de leraar die woorden voorgelezen had, riep de stervende: “Houd op, mijnheer, houd op, want Ik ben gered!”

Deze geschiedenis trof mij bijzonder, omdat ik ook mijn ellende gevoelde en behoefte had aan zo'n Verlosser, Die voor mij aan Gods rechtvaardigheid volledig kon voldoen.

Ik viel weer op mijn knieën en kreeg genade om te geloven dat de Heere Jezus ook om mijn overtredingen was verwond en om mijn ongerechtigheden was verbrijzeld. Ik mocht geloven dat Jezus dan ook de mijne was en ik de Zijne. Een ongekende vrede en een onuitsprekelijke blijdschap vervulde mijn ziel. Ik zonk weg in verwondering en aanbidding, al mijn zonden waren vergeven om het bloed van Christus. Een heel nieuw leven begon er nu voor mij.

Is het wel voor mij?

Maar mijn blijdschap duurde niet lang. De hele dag zocht ik naar een gelegenheid om de moeder van mijn vriendin te spreken, om haar te vertellen wat voor onuitsprekelijke blijdschap en vrede ik genoot, omdat ik geloofde dat Jezus nu ook mijn Heiland was, Die voor al mijn zonden had betaald. 's Avonds dacht ik, dat die gelegenheid er nu was. Maar ach, juist toen ik klaar stond om het haar te vertellen, kwam er een stem in mij die zei: “De Heere Jezus is wel een volkomen Zaligmaker, maar hoe weet je dat je tot Zijn volk behoort, waarvoor Hij voldaan heeft? Je bent immers veel te slecht en hebt het jezelf maar verbeeld, dat Jezus ook jouw Redder is.” Ik verloor hierdoor al mijn blijdschap en de vrede van mijn ziel. Ik begon te overleggen en vond in mijzelf niets dan zonde, waardoor ik alles had verbeurd en moest opnieuw met mijn hart toestemmen dat God rechtvaardig zou zijn, wanneer Hij mij voor eeuwig in de hel wierp.

Van mijn vertellen kwam dus niets meer en in de bitterste zielensmart verliet ik haar, onder een stil roepen en smeken tot de Heere om uitkomst in deze nood. Toch kon ik niet helemaal geloven dat die genoten blijdschap allemaal inbeelding geweest was. O, wat een dubbele smart kreeg ik nu, ook om het missen van die vreugde, en dat het uitzicht op redding mij zo spoedig kwam te ontvallen.

4.4 Behoeftte aan zekerheid

Toen had ik geen rust meer, voordat ik op goede gronden zeker was van mijn persoonlijk aandeel aan Christus. Ik was nu wéér benauwd, maar toch niet zo als de vorige keer. Ik bleef steeds biddende en pleitende voor het aangezicht van God, op de aangebrachte gerechtigheid van Christus, vragende: “Ach, dat ik nu maar weten mocht, dat die gerechtigheid ook voor *mij* was.”

Het verlangen om met Gods volk om te gaan werd steeds sterker bij me en het was voor mij een feest als ik er heen mocht. Op zekere dag, toen ik bij iemand was van wie ik geloofde dat zij een kind van God was, vroeg ze mij eens te vertellen wat de Heere aan mijn ziel gedaan had. Nadat ik dit gedaan had, vroeg ze mij of ik, als ik stierf, naar de hemel dacht te gaan. Ik dacht enkele ogenblikken na, intussen was mijn ziel wat verwarmd door het vertellen wat de Heere had gedaan, en zei openhartig: “Ja, als ik sterf, dan ga ik naar de hemel.” Daarna vroeg ze: “Heeft de Geest van God het op jouw hart toegepast, dat je deel hebt aan Jezus?” Hierop kon ik niet antwoorden, want dit was juist wat ik nog miste en waarnaar mijn ziel toch zo hijgde. Omdat ik daarop moest zwijgen, zei ze dat ik mij alles maar verbeeld had en dat ik met mijn vleeselijke wijsheid op weg was naar de hel.

Dit antwoord had ik niet verwacht, zeker niet van een bekeerde vrouw, die dit zei. Dus dacht ik dat het waar moest zijn.

Toch liet de Heere mij niet aan mijzelf over, anders was ik zeker een prooi van de wanhoop geworden. Hij gaf mij steeds te roepen om genade. Ik riep: “Ach Heere, als het dan nog nooit waarheid in mij geweest is, kom dan nu om mij te bekeren! Wil dan nu nog Uw werk in mij beginnen. U begeer ik te dienen, want U bent het waard. Ach, Heere Jezus, vergeef mijne zonden! Wees mij genadig en geef toch uitkomst.” Met deze en dergelijke verzuchtingen liep ik naar huis. Toen ik thuis kwam viel ik op mijn knieën, roepende weer om redding en genade.

Toen zag ik de Heere Jezus aan het kruis, met uitgebreide armen, om vermoeide, ellendige zondaars aan Zijn hart te drukken, uitroepende: “*Het is volbracht!*” Dit gezicht gaf mij weer wat verlichting, maar toch nog niet wat ik begeerde. Ik moest weten of *ik* door Jezus verlost was en God *mijn* Vader mocht noemen. Naar deze zekerheid verlangde mijn ziel zo. En op Gods tijd werd die begeerte vervuld.

Kom tot Mij!

De volgende dag werd het gewicht van de eeuwigheid zwaar op mijn hart gebonden. Ik moest Jezus hebben, anders was ik onherroepelijk verloren. Hij alleen kon mij redden, hoewel het rechtvaardig zou zijn wanneer ik al in de hel zou gelegen hebben en voor eeuwig van God verlaten was.

In deze strijd werd mijn roepen indringender en de Heere gaf mij licht over de genade die ik ontvangen had. Toch kwam ik dit dagelijks weer te verzondigen, wat mij tot een ondragelijke zielensmart werd. Ik zou zo graag, indien het mogelijk geweest was, heilig voor God leven. Ik kon daarom geen beterschap beloven, want ik voelde mij niet bekwaam tot het goede, maar wel geneigd tot het kwade.

Ik kreeg genade om mij aan God over te geven en zei: “Heere, doe met mij zoals het U goed is. Ga ik verloren, het zal rechtvaardig zijn, maar is er nog genade voor zó een, wil die dan ook in mij verheerlijken, om Uzelf alleen.” Toen kwam de Heere met de belofte: “*Neig uw oor en kom tot Mij, hoor en uwe ziel zal leven; want Ik zal met u een eeuwig verbond maken en u geven de gewisse weldadigheden Davids*” (Jes. 55:3).

Dit was naar mijn hart gesproken en ik kon niet anders dan met tranen uitroepen: “Heere, ik behoor U toe. Heere, ik dank U!”

4.5 Haar verdere leven en haar sterven

Tot hier gaan de aantekeningen die Maria gemaakt heeft. Ze waren alleen tot haar eigen herinnering opgeschreven. Zij was toen nog erg jong, bijna vijftien jaar, maar in de omgang dacht men dat ze veel ouder was.

Allen die haar gekend hebben, weten dat zij daarna een teer Godzalig leven had. Zij had een gebedsleven en was wars van de wereld en van een werelds leven. Ze had al haar wereldse kleren opgeruimd en ook de sieraden die ze had waren haar tot een last geworden, door de oprechte keus die ze gemaakt had, om voor de Heere alleen te leven. Overal waar ze kwam, was het merkbaar dat ze, zoals Maria, het goede deel had uitgekozen.

Ze kwam vrijmoedig uit voor de Naam en de zaak des Heeren. Ze vermaande de onbekeerden en die dwaalden wees ze vriendelijk de weg. De treurende zocht ze te troosten en het was haar begeerte om de armen wél te doen.

Het kwam bij haar duidelijk uit: “*Wij weten, dat wij overgegaan zijn uit den dood in het leven, dewijl wij de broeders liefhebben*” (1 Joh. 3:14b). Waar ze Gods volk kon vinden, daar was zij ook.

Vooraf voor ds. J. Cramer had zij een sterke liefde, hij was immers het middel in Gods hand geweest tot haar bekering? Maar de Heere is een jaloers God op Zijn eer en de achting van Maria mocht niet te ver gaan. Daarom werd het zo beschikt dat Maria’s vader een aanstelling in Rotterdam kreeg. Het gezin moest dus verhuizen en dit was voor Maria een zware weg.

Toen ze in Rotterdam woonden, was het voor haar een groot verdriet dat ze de omgang met Gods volk uit Oude Wetering moest missen. Toch maakte de Heere het in Rotterdam ook goed, want ook daar had Hij veel van zijn volk.

Ook daar kon ze de waarheid beluisteren in een zuivere prediking van Gods Woord. Ze kwam onder het gehoor van ds. Theesing. Daar ging ze ook naar de catechisatie. De dominee moest later van haar zeggen dat hij nog nooit zo’n catechisant had onderwezen.

Maria was dan ook nog maar zestien jaar toen ze reeds werd toegelaten om belijdenis van haar geloof af te leggen. Dit was een sterke begeerte van haar, want dan kon ze ook aan het Heilig Avondmaal de dood van haar Verlosser verkondigen.

Weer verhuisd

Korte tijd nadat ze geloofsbelijdenis had afgelegd, werd haar vader naar het aangrenzende Kralingen overgeplaatst. Toen ze daar woonde, heeft ze gezocht om haar vurige wens vervuld te zien. Al geruime tijd begeerde Maria namelijk ook anderen, en dan vooral kinderen, voor het rijk van Koning Jezus te winnen. Zij had een vrijmoedige geest gekregen en kon vooral kinderen in liefde onderwijzen.

Ze maakte de Heere haar begeerte bekend en vroeg ook de mening van enkele bekeerde mensen te Kralingen. Er is over deze zaak, uit die dagen, nog een brief gevonden, waarin ze het volgende schrijft:

”*Leer den jongen de eerste beginselen naar de eis zijns wegs; als hij ook oud zal geworden zijn, zal hij daarvan niet afwijken*” (Spr. 22:6). Deze woorden, door de wijze Salomo uitgesproken, maar door de Geest des Heeren ingegeven, komen dus ook tot

ons. Zij omvatten een bevel en een belofte. Het is een dure plicht om kinderen, die in een christelijke maatschappij geboren zijn, opgevoed worden en door de doop aan een Drie-enig God zijn opgedragen, zoveel mogelijk met hun ellende, waarin zij aan de erfzonde en dadelijke zonde onderworpen zijn, bekend te maken. Niet om hen daardoor tot een treurig of verdrietig leven te brengen, maar om hen vooral op Jezus te wijzen, Die als de Verlosser van zondaren, de Behouder van verlorenen, als de Redder van ongelukkigen, ook voor kinderen op Golgotha Zijn dierbaar bloed deed vloeien, opdat zij vroeg de Heere Jezus mochten zoeken, om in de lente van hun leven werkelijk gelukkig te worden. O, mocht dit door velen eens recht behartigd worden, vooral door hen die door de Geest Gods zijn wedergeboren en door Jezus' borgtochtelijk lijden en sterven van de eeuwige rampzaligheid, waarin zij rechtvaardig hadden moeten omkomen, zijn gered. Omdat dit door de wonderlijke en vrijmachtige genade des Heeren het voorrecht van ondergetekende mag zijn, zo brandt mijn hart van verlangen, om aan kinderen in een zondagsschool die wij willen oprichten, die lieve Jezus aan te prijzen. Ik hoop dat veel ouders ook hierin hun kinderen hiervoor willen geven, om ook daar te mogen horen wat tot hun zaligheid nodig is. Alles wat wij uit liefde tot de Heere en tot uitbreiding van zijn koninkrijk, ook hierin doen, zal door Hem niet ongezegend blijven. Hij, Die ook kinderen bemint, wil ook zeker het behoud van kinderen. Opdat er ook in de gemeente van Kralingen veel mensen gevonden werden die de Heere liefhebben en dat ook deze zondagsschool, alleen in de kracht en mogendheid des Heeren voorgenomen, door de Heere mocht gezegend worden, tot roem en prijs van Zijn genade. Amen!"

Tot Zijn dienst

De verwachte ondersteuning bleef niet achter en de zondagsschool kwam tot stand. De school werd bezocht door wel 50 tot 60, soms wel 70 kinderen. Met nog een andere vriendin gaf Maria iedere zondagmiddag aan de kinderen onderwijs uit de Bijbel. Dit werk deed ze geweldig graag, maar het kostte haar veel strijd en zelfopoffering. Het bracht haar steeds op de knieën en het was een werk dat zij biddend verrichtte. Het zaad zal, door hare zwakke hand gestrooid, niet zonder vrucht blijven.

Maria leefde in de vreze Gods, en de zalige dienst van de Heere Jezus beleed zij voor de mensen door een godzalige wandel. Maar ze heeft ook veel smaad geleden van de wereld, om de Naam en de zaak des Heeren. Maar door haar liefde tot het werk, viel het haar niet zwaar.

In het najaar van 1863 werd Maria door een gevaarlijke ziekte aangetast, waarvan verwacht werd dat het haar leven zou kosten. Maar de dood was voor haar geen koning van verschrikking. Bij ogenblikken zag zij reikhalzend uit naar het einde van de reis, door dit tranendal. Ze had tijdens die ziekte veel te lijden, maar ze klaagde hier niet over.

Het verlangen lag verklaard in Psalm 17 vers 8:

*Maar (blij vooruitzicht dat mij streelt!)
Ik zal, ontwaakt Uw lof ontvouwen,
U in gerechtigheid aanschouwen,
Verzadigd met Uw godd'lijk beeld.*

In het begin van het jaar 1864 begon Maria weer wat op te knappen. Hier was ze niet blij mee, want haar begeerte was sterk, om verlost te worden van een lichaam der zonde en des doods; daarom is dit voor haar een grote strijd geweest.

Maar het duurde maar enkele weken en haar ziekte nam weer toe. Uit die tijd is er nog een brief van haar, waaruit op te merken valt wat haar werkzaamheden, maar ook haar bestrijdingen waren:

”Kralingen, 12 februari 1864

Lieve Heere Jezus,

Ik heb van U gehoord en gelezen dat U woont in het hoge en verhevene en de God van de hemel en van de aarde bent, Die maar te spreken hebt en het is er, te gebieden en het staat er, maar Die toch ook een Vriend van tollenaars en zondaren bent.

Omdat ik mij zó diep ellendig en een doodschuldige zondares gevoel, begeer ik mijn hart voor U uit te storten. Omdat U Dezelfde blijft, zou ik dit graag regelmatig willen doen en wil ik U dit eens schrijven, hoewel mijn gedachten helaas spoedig verstrooid zijn.

Maar wat zal ik U schrijven? De moed ontvalt mij bijna, want het is niets dan ellende en klagen, wat ik nu kan voortbrengen. Maar ik schrijf immers aan een Vriend van zondaren?

Aan zo'n Vriend als U bent heeft mijn hart behoefte, want een zondares in de volste zin van het woord ben ik. U hebt mij in een weg van beproeving gebracht, die hard en bitter is voor mijn vlees, want waar ben ik nu met mijn overgave aan U, Die mij Uw beste vriendschap op de innigste en hartelijkste wijze hebt doen ondervinden? Mij getrokken hebt uit deze boze wereld en aan Uw hart, vol liefde, hebt doen rusten.

Toen ik dood was in zonden en misdaden, hebt U mij levend gemaakt door Uw Geest en het pak van mijn zonden, dat mij drukte, van mij afgenomen, toen U mij liet zien met de ogen van het geloof, dat U al mijn zonden gedragen had en verzoening voor mij had gevonden.

U hebt mij verkwikt en ik kreeg hoop voor de eeuwigheid, met die dierbare belofte: *“Neig uw oor en kom tot Mij! Hoor en uwe ziel zal leven, want Ik zal een eeuwig verbond met u maken en u geven de gewisse weldadigheden van David”* (Jes. 55:3). Die eerste tijd zal ik nooit vergeten, want dat staat bij mij zo vast als dat ik dit op dit ogenblik schrijf.

Maar, lieve Heere Jezus, nu word ik zoveel in mij gewaar, waarvan ik dacht, dat anders zou zijn en daarom ben ik bang Uw gunst te verliezen. Omdat ik heb ondervonden dat Uw goedertierenheid beter is dan het leven en Uw gunst meer sterkt dan de beste spijzen, wilde ik die niet graag missen. Och laat dan mijn overdenkingen niet kwaad zijn in Uw heilige ogen. Mocht Uw goede Geest mij geleiden en bovenal dat mijn bezwaardheid door Uw vrije en krachtdadige genade weggenomen zou worden, en dat de vrede in mijn ziel terug zou komen!

Gij hebt, o Bestuurder van mijn lot, mij met een langdurige en smartelijke ziekte bezocht en ik vrees dat het een teken van Uw heilig en rechtvaardig ongenoegen tegen mij is.

Voor die gedachte heb ik veel redenen, die U, als een alwetend Hartenkenner, nog veel beter weet dan ikzelf. Maar ik belijd in alle ootmoedigheid voor U, dat ik door mijn zonden niet alleen deze ziekte, hoe langdurig en smartelijk die ook zijn mag, maar ook de eeuwige dood en allerlei ellenden en Uw eeuwigdurende gramschap verdiend heb.

Maar als ik terug zie op alles wat U aan mijn ziel hebt willen doen, en op het goede en zalige van Uw liefde, dat U mij zo dikwijls deed genieten, alleen uit vrije genade, zo valt mij deze beproeving dubbel zwaar. Toen Gij, lieve Heere Jezus, mij uit eeuwige liefde opgezocht hebt en voor het eerst tot mijn ziel van vrede sprak, dacht ik, met al

mijn ellenden die ik toen gevoelde, van dag tot dag in heiligheid van het leven, in reinheid van het hart en in liefde tot U en de naaste te zullen toenemen en dus eindelijk eens naar de lust van mijn hart heilig te zijn. Maar ach, wat val ik mijzelf tegen.

Het is nu bijna vier jaar geleden dat ik door U gered werd, maar helaas, welke vruchten kan ik U laten zien? O, ik verfoei mij, want niets dan zwarte ondankbaarheid, niets dan snode ontrouw. O, God, ga niet in het gericht met mij! Mijn hart roept me toe: “Wat een vermetelheid, om in zo’n toestand tot Hem te gaan, Die met recht van je zou mogen verwachten, dat al jouw spreken, denken of handelen, tot Zijn eer zou zijn.” Maar, lieve Jezus, U bent toch immers een Vriend van zondaren? Ja, dat voelt mijn hart op dit ogenblik, omdat ik alles tot U mag zeggen, zoals aan niemand anders en ook omdat ik op het diepst de waarheid van dit woord gevoel: “zonder Mij kunt gij niets doen” (Joh. 15:5b).

Nee, nooit zal ik het beter maken, lieve Jezus! Als Gij mij nog eens verwaardgt om bij U in de hemel te komen, dan zal mijn stem boven die van allen klinken: “*Uit vrije gunst alleen, om ’t eeuwig welbehagen*”.

Ja, dierbare Heiland, op Uw genade leef ik, op Uw genade sterf ik. Ook van deze dag kan ik U niets anders dan zonde laten zien, want ach, wat komt mijn ongeduld, mijn onwil, mijn vijandschap steeds maar naar boven in deze dagen. Mijn strijd is hevig en moeilijk. Maar Heere Jezus, laat toch niet toe, dat de Satan winst op mijn ziel zou behalen, want in mij woont geen goed. Schenk mij uit genade geduld en maak mij gewillig. Dat U in deze ziekte door mij verheerlijkt mocht worden. Werk in mij wat U verheerlijkt. Uw doen is enkel majesteit en heerlijkheid.

Mijn ziel, lieve Heere Jezus, bezwijkt van verlangen, om op te mogen gaan naar Uw voorhoven, om in vereniging met hen die U liefhebben, U te danken voor deze ziekte, die wel tegen vlees en bloed ingaat, maar dat het een middel mocht zijn in Uw hand, om mij van een dwaalweg te redden, waarop ik de eerste stap reeds gezet had. Deze stap zou zeker zeer rampzalige gevolgen voor mij gehad hebben. Maar mij hebt U nu afgebracht van alle gronden die ik zelf nog maakte, door mijn behoud in mijzelf en niet in U te zoeken. Nu rust mijn hoop alleen op Uw bloed en gerechtigheid, de Borg van mijn hart. Genade is nu mijn enige roem, vrije genade alleen!

Maar nu is er een stem in mij die zegt: “Dat was al zolang je innerlijke wens, daar heb je al zo dikwijls om gebeden en je krijgt het niet, want in de brief van Jakobus staat: “*Gij bidt, en gij ontvangt niet, omdat gij kwalijk bidt, opdat gij het in uw wellusten doorbrengen zoudt*” (Jak. 4:3). Daarom geeft de Heere het je niet, omdat je dan opnieuw het vrome meisje voor de mensen zult uithangen, hoewel er inderdaad geen groter zondares op aarde leeft en daarom ook geen grotere huichelaarster.”

Lieve Heere Jezus, een huichelaarster ben ik, maar ach, maak U mij oprecht. In deze zaak is het mij om waarheid te doen. Is het werkelijk om die reden, dat U dit mij onthoudt, dan dank ik er U voor, maar nogmaals smeek ik U, maak mij oprecht, verootmoedig mij maar diep onder Uw krachtige hand, vergeef mij al mijn zonden en wees mij genadig. Geef mij weer de vreugde Uws heils! Ik heb het wel verbeurd, maar geef het uit genade! Wanneer ik maar van Uw gunst en liefde tot mij mag verzekerd zijn, dan is het mij goed, welke weg het U ook belijft met mij te houden. Maar dan wens ik toch hoven alles, dat deze ziekte tot Uw verheerlijking en tot mijn sterven mag zijn, opdat ik daarboven, verlost van mijzelf en van alle zonden en ongerechtigheid, U volmaakter zal verheerlijken, eeuwig, dag en nacht, zonder ophouden. Om U, naar de lust van mijn hart te kunnen dienen in Uw tempel. Uw wil alleen geschiede!

Geef mij uit genade, de begeerte in deze letteren vervat, op Uw tijd. Geef mij, lieve Heiland, U maar te verheerlijken. U, Die alles ziet en weet, wilt U met een blik op Uw offerande, over deze brief verzoening doen! Och, schenk mij lust en kracht tot heiligheid, tot gehele zelfverloochening, tot waken, bidden en strijden.

Laat niet varen het werk van Uw handen, maar wil het Zelf bevestigen. *Ondersteun mij naar Uw toezegging, opdat ik leve!* Amen!

Maria Schenk

Kralingen, zondag 21 februari 1864

Vanmorgen voelde ik een sterke behoefte om vandaag in gemeenschap met de drie-enige God door te brengen. Ik ben verstoken van de openbare godsdienstoefening, die mij zo dierbaar is, maar de Heere heeft het tot nu toe bij de begeerte laten blijven. Zijn wijsheid vindt dit het beste voor mij. Toch geniet ik in de begeerte en aanhoudende smeking: "Och, of ik mijn Liefste mocht vinden", een onuitsprekelijke zaligheid. Mocht U, lieve Heere Jezus, deze stille avond nog eens tot mijn ziel van vrede spreken.

Wat is het leven zonder Uw gemeenschap? Niets dan een vervroegde hel. Ja, lieve Heere Jezus! zonder U zou de hemel mij een hel zijn, en mét U, zou de hel mij een hemel wezen. Gij zijt rechtvaardig van mij geweken, en ik - dwaas schepsel die ik was - gaf U daar reden toe. O, kom weer terug, mijn Liefste! Het is mij zonder U zo bang in deze dorre woestijn, vol wilde beesten.

Kom en blijf bij mij! Maar ach, wat vraag ik van U? Kunt Gij nog terugkomen en woning maken in dat hart dat zó vol is van ongerechtigheden; zonder dat dit Uw eer te ná komt? Och, Heere, verheerlijk Uzelf maar in mij. Hoe het dan ook met mij gaat. Dit is mijn begeerte dat Gij maar verheerlijkt wordt. Rechtvaardig, o God, heb ik het verdiend om eeuwig in het gezelschap van de duivel en zijn engelen te zijn en Uw zalige gemeenschap te missen, om een prooi te zijn van de diepste rampzaligheid. Dát heb ik verdiend door mijn zonden en ongerechtigheden, door mijn snode ontrouw en vele afdwalingen. U bent geen dienaar van de zonde, maar moet die straffen vanwege Uw heiligheid en majesteit.

Heere, ik leg mij voor Uw voeten neer, doe met mij naar Uw welbehagen. Is er nog genade voor mij, die zo dikwijls gezondigd en weer vergeving ontvangen heb? Ja, mijn hart heeft daar een stille hoop op. U blijft dezelfde in eeuwigheid en zegt in Uw dierbaar Woord, dat U Uw volk vrijwillig liefhebt, om U Zelf. Och, in mij is niets waar ik op zou kunnen pleiten, of waarom ik op Uw liefde aanspraak zou kunnen maken, maar wel op Uw toorn. Nochtans heeft Uw Eigen Zoon, het afschijnsel van Uw heerlijkheid en het uitgedrukte beeld van Uw zelfstandigheid, Uw deugden en volmaaktheden, door Zijn leer en leven, door Zijn lijden en sterven, op het luisterrijkst verheerlijkt.

Op Hem alleen starende, op Zijn beloften pleitende, op Zijn gerechtigheid en bloed vertrouwend, voel ik vrijmoedigheid, om op die altijd verse en levendige Weg tot Uw genadetroon te naderen en daar mijn hart uit te storten. De satan zoekt het mij te beletten en mijn lichaam, dat zo vermoeid is, zou het haast weigeren, maar Gij weet het, Heere Jezus, om U is het mij te doen! Och, of ik U in deze weg mocht vinden! Mijn zonden drukken mij als een zware last, maar U kunt mij alleen daarvan verlossen. Roept U niet als de hemelse Rustaanbrenger, vermoeiden en belasten tot U? Bij U zal geen ding onmogelijk zijn. O, U kent de verborgen zonden en afdwalingen, waarmee ik dag en nacht, zonder ophouden, te worstelen heb.

Vooral de duivelse hoogmoed, de zonde die mij zó omringt, in mijn denken, spreken, doen en laten, ja zelfs wanneer ik bid is zij nabij. Och, verlos er mij van, uit genade, door Uw Heilige Geest. O kom, noordenwind, ontwaak zuidenwind en doorwaai mijn hart, dat zo walgelig onrein en zondig is en het daarom zo nodig heeft om gezuiverd te worden. Och, reinig mij van mijn verborgen zonden; laat die trotsheid niet over mij heersen. Och, wees mij genadig en ontferm U bij vernieuwing over mij!

Vanmiddag werd mijn ziel zó benauwd, dat ik de kamer moest verlaten om ergens anders mijn tranen en verzuchtingen voor de Heere kwijt te raken. Het was bij het lezen van de woorden: *“En zij vleiden Hem met hun mond en logen Hem met hun tong. Want hun hart was niet recht met Hem, en zij waren niet getrouw in Zijn verbond”* (Psalm 78:36-37). Hierom werd ik fel bestreden, alsof dit mijn toestand was en mijn handelswijze met God, aangezien ik mij zo dikwijls aan de Heere verbonden had om Hem te dienen; maar ach, hoe ontrouw was ik, elk ogenblik! Ik geloofde niet dat er één kind van God was, dat zich aan zoveel ongerechtigheden schuldig maakte als ik.

Een huichelaarster te zijn voor de mensen, daar gruwte mijn hart van, maar een huichelaarster te zijn voor een alwetend God, Die harten kent en nieren proeft, die gedachte deed mij sidderen en beven. Ben ik het, lieve Heere Jezus, laat het mij dan toch uit genade zien, maar ach, dan ontzinkt mij bijna alle moed om ooit in oprechtheid en waarheid U te kunnen zoeken en U te kunnen dienen. U hebt Zelf die keuze in mijn hart gelegd en versterkt, hoewel ik steeds trouweloos gehandeld heb.

Op Uw genade en trouw, drie-enig God, is al mijn hoop en vertrouwen gevestigd, want U blijft Dezelfde tot in alle eeuwigheid. Och, geef mij dan uit genade weder de vreugde van Uw heil, dat de beenderen zich verheugen, die Gij verbrijzeld hebt. O Heere, verneder mij diep onder Uw krachtige hand, want ik kan mijzelf niet vernederen; doe met mij naar uw Goddelijk welbehagen. Och, wijk toch niet van mij; ik heb dat wel verdiend, maar doe het niet! Uw nabijheid is zo zoet en zo zalig, want dit weet mijn ziel! Beterschap beloven kan ik U niet, ik kan alleen tot U bidden om door U geheilgd te worden. Maar nee, ook dát kan ik niet eens.

Lieve Heere Jezus, leer mij bidden, waken en strijden tegen alle zonden, van welke aard ook. Och, dat mijn wandel mocht zijn in de hemelen. Uw dienst, drie-enig God, aan te prijzen, zal mijn leven hier op aarde zijn. O geef, dat het zijn mocht door woord en wandel. Dit onderteken ik in spijt van de satan, die mij inblaast: *“Wat nuttigheid is het, dat gij God vreest?”*. Maar ik doe het omdat God het boven alles waardig is, om verheerlijkt en geprezen te worden.

Maria Schenk

Uit haar brieven blijkt de strijd en de geestelijke donkerheden waar ze mee te kampen had en dat ook de verdorvenheid van haar natuur steeds weer zijn kop opstak. Maar het geloof behield de overhand!

Toch knapte Maria van deze ziekte weer wat op, hoewel ze het hele jaar 1864 zwak en teer bleef. Zij probeerde altijd haar zwakheid en pijn te verbergen, om zoveel mogelijk haar zondagsschool te kunnen leiden. Ook ging ze elke week naar de catechisatie, hoewel ze reeds belijdend lid was, want daar gebeurde het regelmatig dat ze “teerkost” mocht opdoen.

Maria was nog een jong meisje, maar ze sprak als een vrouw met veel levenservaring, die geoeffend was in de genade. Veel ouderen waren beschaamd, nadat ze met haar gesproken hadden.

Vader Schenk overleden

Op het einde van 1864 kwam het gezin in een diepe weg van beproeving, toen haar vader plotseling ziek werd. Hij kwam niet meer van zijn bed en het ergste werd gevreesd. Met een kinderlijke liefde heeft Maria haar broze lichaam dag en nacht opgeofferd om haar vader te verplegen. Wel hielp haar moeder haar doorlopend hierbij. Dikwijls zond ze een vurig gebed op naar de hemel tot herstel van haar vader, maar vooral tot redding van zijn ziel. Achteraf koesterde ze een stille hoop dat de Heere haar gebed verhoord had.

Op 5 januari in het nieuwe jaar is haar vader overleden en werd het gezin in een diepe rouw gedompeld. Maria was diep bedroefd, maar mocht in het welbehagen des Heeren eindigen.

Bovendien werd het sterven van haar vader aan het hart van haar moeder geheiligd. Ze was 21 jaar getrouwd geweest en nu zou het waar gaan worden: “*Want uw Maker is uw man*” (Jes. 54:5a). Wat een blijdschap was dit voor Maria, in al haar droefheid. Een onuitsprekelijke, andere liefde kreeg de moeder nu ook voor haar dochter, die nu regelmatig in het gezin voorging in gebed. Maar het zou van korte duur zijn. Het rouwkleed mocht Maria haast weer afleggen, want een eeuwige blijdschap was aanstaande. Haar was een beter lot bereid!

Een blij vooruitzicht

Vier weken na het overlijden van haar vader, is Maria weer ziek geworden. Het leek eerst dezelfde ziekte als bij haar vader, maar het was toch anders. Zij leed aan een hevige vorm van reumatische koorts en had veel pijn. Dit onderging ze met een onvoorstelbare lijdzaamheid. De mensen die haar bezochten sprak ze aan met een opgewekte stem. Ze zei alleen te steunen op de gerechtigheid van de Heere Jezus.

Op 16 februari is ze plotseling in een bewusteloze toestand terecht gekomen. Een vriend die korte tijd daarvoor bij haar geweest was, had aan haar gevraagd: “Maria, zou je niet het liefst ontbonden worden, om met Christus te zijn?” Haar treffend antwoord was: “Nog nooit was ik zó eenswillend met God als nu. Hij doe wat goed is in Zijn ogen.” Dit waren de laatste woorden die zij gesproken heeft, om nu haast bij Hem te zijn, Die zij zo hartelijk lief had.

*Die ook altijd bij U zal wezen,
Zonder te scheiden meer!* (Psalm 65 vers 2, Datheen)

Het was 16 februari 1865 toen Maria overleed, op de leeftijd van 19 jaar en 8 maanden.

Geraadpleegde literatuur:

De hand des Heeren, Eenige bekeringsgeschiedenissen en andere verhalen, red. De vriend van oud en jong, Leiden, z.j.

Joh. de Haas, *Gedenkt uwer voorgangers*, deel 3 en 4, Haarlem, 1984

Anderhalve eeuw gereformeerden in stad en land: Zuid-Holland (Zuid), Kampen, z.j.

5 William Devonshire (overleden op 12-jarige leeftijd)

5.1 Een gevreesde ziekte

In het plaatsje Clifton in Engeland woonde in de 19e eeuw een kleine jongen met de naam Willem (William) Devonshire. Hij was al maanden niet in orde en moest veel hoesten, wat maar niet overging. Hij leed aan de in die tijd zo gevreesde longtering (TBC). De plaatselijke predikant bezocht Willem dikwijls en maakte aantekeningen van die bezoeken. Later heeft hij daarvan een verslag gemaakt, dat we nu laten volgen:

Een verontruste jongen

Op een zekere dag liet Willem mij roepen, want hij wilde graag met me spreken. Toen ik er kwam, trof ik een uitgeput mager ventje aan, dat heel angstig lag rond te kijken. Ik begon te informeren naar de aard van zijn ziekte en merkte al heel spoedig dat hij leed aan een ernstige longziekte.

Zijn vader zei: "Hij zou zo graag willen, dat u met hem zou spreken over de toestand van zijn ziel." En toen ik daarover met hem begon te spreken, zei hij: "O dominee, ik ben zo bang dat ik verloren zal gaan; wat moet ik toch doen?" In de loop van het gesprek zei hij, dat al het verkeerde dat hij gedaan had, hem zo verontruste en dat hij tot God bad om hem te willen behouden, maar dat hij zo bang was. Ik vroeg toen om met hem te bidden tot de Heere Jezus, of Hij hem zou willen behouden. Hij zei toen: "Ja, dat zou ik heel graag willen." Ik bad met hem en voelde mijn hart sterk tot hem uitgaan. Daarna vertrok ik, vol medelijden met deze kleine jongen, die zo zwaar moest lijden.

Later hoorde ik, dat hij vroeger, vóór zijn ziekte, wel eens in overtuiging had geleefd. De eerste keer was, toen zijn vader hem wees op wat ik eens van de preekstoel had gezegd over de ontzettende toestand van die mensen, die in hun zonden sterven. Dit maakte veel indruk op hem, zodat hij met tranen beloofde nooit meer een stoute jongen te zijn. De volgende morgen zou ik hem weer bezoeken, maar ik hoorde dat hij sliep. Toen hij later hoorde dat ik geweest was, huilde hij, omdat zijn moeder hem niet wakker gemaakt had.

De dag daarop vond ik hem uiterst ziek; hij kon alleen wat fluisteren en vertelde me hoe bedroefd hij nog steeds was. Ik vroeg hem, hoe lang hij zo ongelukkig geweest was en hij gaf als antwoord, dat hij zich al een week of drie heel ongelukkig voelde. Ik zei: "Waardoor ben je dan zo bedroefd geworden?" Hij antwoordde: "Toen ik merkte dat ik steeds erger ziek werd en bedacht dat ik niet lang meer zou kunnen leven, maakte dit mij zo bang; ik voel, dat ik zo'n zondaar ben."

Ik probeerde hem de weg der zaligheid te wijzen en vertelde hem, dat de Heere Jezus in de wereld is gekomen om zondaren te behouden; dat Hij geleden had voor al de arme zondaren die tot Hem komen; dat Hij beloofd heeft, dat Hij niemand die tot Hem kwam, zou uitwerpen en dat allen, die door het geloof uit Hem leven, rijk gezegend zijn. Ook vertelde ik dat wij zelf niets kunnen toen aan ons behoud. Hij luisterde met grote aandacht naar wat ik vertelde.

Verlangend naar het gebed

Zijn moeder vertelde nog dat Willem een paar weken daarvoor heel bedroefd was geweest over het behoud van zijn ziel. Ook omdat hij zijn knieën niet kon buigen.

Daarom ging hij soms wel drie of vier maal per dag naast zijn bed staan, om te bidden. Omdat hij bang was dat hij niet goed bad, vroeg hij aan zijn moeder of zij hem kon zeggen wat hij moest bidden. Een paar dagen later, toen hij niet meer kon staan, zei hij: “Moeder, zou het goed wezen als ik zittend ga bidden?” Ze vertelde hem toen, dat God hem evengoed zou willen horen wanneer hij zat als wanneer hij knielde. Zo maakte de Geest der genade en der gebeden het arme kind werkzaam aan de troon van Gods genade.

’s Avonds ging ik hem weer opzoeken. Het was werkelijk ontroerend om te zien hoe zijn zielenangst hem aangreep. Hij voelde zich werkelijk een verloren zondaar. Hij riep maar: “O, o, wat moet ik toch doen? Ik ben zo bang dat ik naar de plaats van eeuwige duisternis zal gaan, daarom probeer ik te bidden en te smeken tot God”. Ik vertelde hem, dat de Heere Jezus gezegd heeft: “*Bidt en u zal gegeven worden*” (Matth. 7:7a), maar ik zei hem ook dat het niet om dat bidden gaat, maar dat allen die behouden worden, alleen om de verdienste van Jezus Christus behouden worden, niet om hun eigen werken. Hij zei: “Ik weet dat ik niet kan vertrouwen op mijn eigen werken, ik wil alleen op de Heere vertrouwen, maar ik kan nooit naar de hemel gaan als mijn zonden niet vergeven zijn.”

Ik probeerde voor hem te bidden en het was ontroerend te horen, hoe hij met zijn zwakke maar toch ernstige antwoorden aansloot op mijn verzuchtingen, die ik voor hem opzond. Nadat ik gebeden had, sloeg Willem zijn beide magere handen samen en met een smekende blik in zijn ogen riep hij uit: “O Heere, help mij, o Heere, red mij, o Jezus, Die voor zondaren gestorven bent, behoud mij!” Maar deze krachtsinspanning had hem totaal uitgeput; zijn hoofd viel terug in het kussen en ik dacht, dat zijn einde nu gekomen was.

De nood van zijn ziel

Weer leefde hij even op en zei: “O, ik wil zo graag weten of mijn zonden vergeven zijn! Hoe dikwijls kunt u nog naar mij toe komen? Ik ben zo blij, als u komt en mij over de Heere Jezus wilt vertellen.” Ja het Evangelie was voor hem nu geworden als koud water voor een dorstige ziel. Toen ik hem alleen gelaten had, was zijn angst gedurende een paar uur hartverscheurend. Tegen een vriendje zei hij: “Als je alleen jouw vinger maar in het vuur zou steken, dan zou het al verschrikkelijk zijn. Wat moet het dan zijn om voor eeuwig in het vuur geworpen te worden. Als ik eenmaal in dat vuur ben, zal ik er nooit meer uitkomen.” Zijn moeder zei, dat ze hem in haar leven nog nooit zo had horen schreeuwen. Hij riep het uit: “O, die ontzettende plaats, om daarin voor eeuwig, voor eeuwig weg te zinken, weg te zinken, wat moet ik toch doen?” En terwijl hij zijn handen weer samen deed, smeekte hij weer om genade, onder een tranenvloed, tranen van diep berouw en smart. Weer riep hij het uit: “Wat moet ik toch doen als God mijn zonden niet vergeeft? Ik ben bang dat mijn bidden niet oprecht is; zeg me wat ik moet doen!”

5.2 Hoop op God!

De volgende dag zag ik hem totaal uitgeput neerliggen. Hij zag me en zei: “Mijn zonden zijn mij zo’n zware last, ik zou graag een uitweg zien, maar ik zie nergens een uitweg. Ik bleef een poosje bij hem en las hem enkele dingen voor uit een boekje van één van Gods kinderen. Toen ik daarmee bezig was, dacht ik een glimpje hoop te zien verschijnen en ik zag zijn innige dankbaarheid voor elke kleine weldaad die hem

bewezen werd. In zijn hart was hij ernstig verlangend om te weten of zijn zonden vergeven waren.

‘s Middags ging ik weer naar Willem terug. Omdat ik wist dat hij niets anders kon gebruiken dan een beetje wijn met water gemengd, bracht ik een beetje in een fles mee. Hij was erg dankbaar en zei: “Ik had wel gedacht dat de Heere dit wilde zenden; al onze wijn was op en mijn moeder had geen geld meer. Ik zei haar: Ik denk dat ik niets meer zal krijgen, maar ik moest wachten op de Heere en nu heeft Hij het gegeven. Als we op de Heere wachten en geduldig leren zijn, zal Hij ons geven wat wij nodig hebben, als we maar op Zijn tijd wachten. Ik blijf bidden om te weten of mijn zonden vergeven zijn en ik denk dat, nu God mij heeft verhoord in het geven van die wijn, Hij mij óók zal willen verhoren en mijn ziel zal willen behouden.”

De donkerheid wijkt

Toen ik ‘s avonds terugkwam, zag ik dat Willem aardig opgeknapt was. Hij sprak een poosje met een heldere en indrukwekkende stem en zei: “Ik heb liggen denken aan wat u mij vanmorgen hebt voorgelezen uit dat boekje. De Heere Jezus heeft dat kind ten slotte gered. Het kwam zo in mijn gedachten, dat ik ook moet blijven smeken of Jezus mij ook zo zou willen behouden. Weet u, ik moet wachten op Zijn tijd, ik moet niet begerig zijn en ook niet op Zijn tijd vooruitlopen.”

Als ik tot hem sprak over de beloften, zoals: “*Bidt en u zal gegeven worden*” (Matt. 7:7a) en “*die tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen*” (Joh. 6:37b), dan zei hij met een heerlijke eenvoudigheid van het geloof: “Weet u, de Heere Jezus kan geen leugens vertellen.” Terwijl hij zijn hoofd schudde, zei hij: “Nee, nee, de Heere kan niet liegen, ik moet op Hem wachten. Hij is goed voor me geweest, heel goed, Hij gaf me die wijn. Ik zou liever sterven dan in zonde leven, want als ik blijf leven en heel oud zou worden, dan moet ik toch eenmaal sterven en als ik leef zal ik ook blijven zondigen.”

De liefde van Christus

Toen ik hem vroeg of hij nu ook de Heere had lief gekregen, wachtte hij even, om na te denken. Daarna zei langzaam, alsof hij de volle waarheid wilde uitdrukken: “Ja, een beetje, want o, hoe goed was Hij om aan het kruis te sterven, opdat arme zondaren tot Hem mochten komen en behouden worden! Ik wilde wel dat alle arme kinderen tot Jezus Christus mochten komen en behouden worden. Ik zou niet willen dat één van hen naar de hel ging.” De volgende dag was hij nog erg ziek; hij was na de vorige avond erg achteruitgegaan. “Het blijft maar steeds in mijn gedachten, dat ik moet blijven wachten en hopen”, zei Willem, “want Zijn tijd is de beste tijd.” De hele dag lag er een heerlijke rust op zijn gezicht en hoewel hij zei dat hij niet had wat hij zo graag begeerde, hoopte hij toch dat Jezus hem door Zijn dood wilde behouden. Uit verschillende uitspraken van hem bleek hoe teer hij was. Hij zei: “Ik ben een groot zondaar, een zeer groot zondaar; ik besef dat ik mezelf niet kan redden. Als Jezus mijn zonden niet vergeven wil door Zijn bloed, kan ik nooit naar de hemel gaan. Ik moet op Hem wachten.” Toen las ik hem het volgende gedicht voor:

*Treur je om de zware zonden,
Zie je die met vrees en smart,
Voel je die als diepe wonden
In het goddeloze hart?
Smart de zonde je van binnen,
Walgt jouw ziel van ‘t gruw’lijk kwaad,
Zucht je om verdorven zinnen*

*En jouw onverzoende staat?
Paulus bad (wil dit bedenken)
En de Heere hoorde hem.
Christus ging genade schenken
Op 't geroep van Petrus' stem.*

Willem zei toen: “Ja, precies, ik moet wachten en bidden.”

‘s Avonds was hij zo zwak, dat hij bijna geen woord kon zeggen. Ik vroeg hem of hij nog steeds aan zijn ziel lag te denken en of hij nog steeds bleef hopen en wachten. Hij knikte instemmend. Ik stelde daarna verschillende vragen: “Heb je de Heere Jezus lief?” Hij zei toen: “Ja, dominee.” Op de vraag: “Zou je graag beter willen worden?” antwoordde hij: “Nee.”

Toen ik vroeg of hij zijn vrees en angst kwijt was, antwoordde hij: “Nee, dominee.” Daarna vroeg ik nog: “Zou je me nog graag van de Heere horen vertellen en van Zijn beloften?” Hierop was zijn begerig antwoord: “O ja, graag!”

Ook de volgende morgen was hij erg ziek, maar toch was er enige hoop in zijn ziel. Hij zei, dat hij de Heere Jezus had lief gekregen en dat niemand anders dan Christus al zijn zonden kon vergeven. Maar hij was er nog niet helemaal zeker van, dat zijn zonden vergeven waren. “Ik hoop”, zei Willem, “dat de Heere mijn gebeden wil verhoren.”

Ook had hij tegen zijn moeder gezegd: “Moeder, als ik sterf, dan zal ik naar de hemel gaan. Ik zou wel een grafsteen op mijn graf willen hebben, u kunt er zelf wel een geschikte tekst op laten zetten.”

Maar één begeerte

In de buurt woonde een arme vrouw, die gezegd had, dat ze hem graag eens zou willen bezoeken, maar ze had niets om aan hem te geven. Toen Willem dat hoorde, zei hij: “Zeg maar tegen haar, dat ik geen geld wil hebben, ik wil niets van deze wereld hebben; ik wil niets anders dan de hemel. Ik zou zo graag willen, dat de Heere Jezus mij zou opnemen in de hemel.” Toen ik hem vroeg of hij, als hij niet kon spreken, toch met zijn hart tot de Heere bad, zei hij: “Ja, dat doe ik.”

Toch leek het er nog steeds op, dat hij bang was om meer te zeggen, dan wat waar was. Ik las hem toen een versje voor en daarbij merkte hij op, dat dit juist was wat hij zo graag wenste:

*Genadig God, hoor mijn gebeden,
Uw zondaarsliefde is zo groot.
Vergeef de ongerechtigheden
En red mijn ziele van de dood.
O, geef mij Christus, groot van waarde.
Mij lust niets anders hier op aarde.*

Toen ik hem vroeg of zijn zondenlast hem nog even zwaar als vroeger drukte, zei hij: “Nee, niet meer zo zwaar, nadat ik mag hopen dat Jezus Christus mij zal verhoren en redden.” Hij toonde veel liefde tot Gods volk. Tegen zijn vader zei hij, dat hij mij liefhad boven alle mensen op aarde. De blijde boodschap van de zaligheid door genade, die hij van mij had gehoord, scheen hem aan mij verbonden te hebben met bovennatuurlijke liefdebanden. Toch had ik nooit geprobeerd om hem vleiende dingen toe te zeggen, maar had hem er voortdurend op gewezen, dat hij niets van zichzelf kon doen, en dat de zaligheid geheel en al berustte op Gods genade in Jezus Christus.

5.3 Geen vrees meer om te sterven

's Avonds bezocht ik Willem weer en ik werd getroffen, toen ik zag dat hij al weer sterk achteruitgegaan was. Het kon niet lang meer met hem duren. Hij zag er doodsbleek en uitgeput uit, maar toch lag er vrede op zijn gezicht. Ik vroeg hem of hij nog steeds hoop had, of dat hij misschien dacht, dat als hij vannacht zou sterven, hij naar de hemel zou gaan? Hij antwoordde: "Ik geloof dat ik nog moet blijven wachten, maar dat Hij me toch zeker zal behouden." Ik vroeg hem opnieuw: "Heb je de Heere Jezus lief?", waarop hij met nadruk zei: "Ja, dominee." Ik wees hem toen op de tekst: "*Ik heb lief, die Mij liefhebben*" (Spr. 8:17a). Hij scheen hierover verblijd te zijn en zei verder: "De Heere Jezus kan niet liegen. Ik moet geduldig blijven wachten en hopen, dat Hij zal komen om mij te verlossen. Daarna schudde hij met zijn hoofd en zei: "De Heere maakt Zijn beloften waar en Hij zegt, dat ik op Hem moet blijven wachten."

Enige zekerheid

De volgende morgen liet Willem me weer roepen met de boodschap, dat hij een beetje kon spreken en me graag zou willen ontmoeten. Toen ik bij zijn bed kwam, zag ik dat er een trek van vreedzame hoop en van volkomen geduld op zijn gezicht lag. Hij deed zijn best om de slijmafscheiding uit zijn longen steeds maar weg te slikken, om toch maar te kunnen spreken. Zodra ik met hem ging praten, merkte ik, dat zijn hoop verlevendigd was, ja, dat er in zijn ziel wel enige zekerheid lag. Hij had juist tegen zijn broertje gezegd, dat hij zou gaan sterven en dat de Heere Jezus hem in de hemel zou opnemen. Hij waarschuwde hem om nooit meer te liegen en nooit te spelen met jongens die vloekten; ook dat hij naar de kerk en de zondagsschool moest gaan en goed moest luisteren naar wat de dominee sprak. Toen ik vroeg: "Zou je willen dat je broertje naar de hemel zou gaan?", antwoordde hij: "Ik zou wel willen dat ze allen naar de hemel gingen." Toen zei ik: "Maar ze kunnen daar toch nooit komen, als ze niet vóór hun sterven tot Christus komen? Heb je zelf hoop, dat je tot Christus hebt mogen komen? Heb je Hem lief gekregen?" Zijn antwoord was: "O ja, dominee." Ik vroeg: "Ben je nu niet meer bevreesd?" Willem antwoordde: "Ik denk dat de Heere Jezus me nu wel binnenkort tot Zich zal nemen in de hemel. Hij kan niet liegen." Ik vervolgde met vragen: "En voel je jezelf nu anders, dan toen je zo bang was? Ben je nu blij dat de Heere je jouw zondenlast zo zwaar heeft doen gevoelen, zodat je hebt leren roepen tot Jezus?" Met een blik van vreugde en dankbaarheid zei hij: "O ja, dominee." Hij zei ook, dat ik al mijn krachten moest inspannen om zijn broertje de weg des heils voor te houden.

Het is niet te beschrijven, welke heerlijke vrede, vreugde en liefde op zijn gezicht lag. Ik knielde bij hem neer en dankte de Heere Jezus Christus voor hem, met de heerlijke overtuiging, dat dit een lam was dat in de armen van de Goede Herder werd gedragen. Toen ik wegging, sloeg hij zijn beide armen om mijn hals, kuste me en zei: "Ik vind het zo heerlijk als u komt. Ik denk dat de Heere Jezus me nu binnenkort in de hemel zal opnemen." Ik was ontroerd en voelde in mijn hart dat hij er één was, die als een parel zou schitteren in de kroon van Christus.

Het einde is nabij

Korte tijd hierna zei hij tot zijn grootmoeder: "Oma, als u een kind van God bent, zal ik u in de hemel wel ontmoeten." Hij vroeg haar of ze geloofde dat ze naar de hemel

zou gaan. Toen ze zei dat ze dit niet wist, riep hij haar toe: “Tob dan maar niet langer over mij en bid niet voor mij, maar bid toch voor uzelf!” Toen zij weggegaan was, toonde hij grote bezorgdheid over haar ziel en zei: “O, lieve, arme grootmoeder.” Ook zei hij: “Vraag niet aan de Heere of Hij me beter wil maken, want ik wil zo graag naar de hemel gaan. Mijn lichaam is erg ziek, maar ik verdraag het met geduld.”

Diezelfde middag om één uur ben ik, na een ander bezoek, weer teruggegaan naar het stervende kind. Willem lag nu duidelijk in het dal van de schaduw des doods, maar vreesde geen kwaad meer, want Jezus was met hem. Ik zat naast zijn bed en luisterde naar zijn laatste vermaningen, die hij van tijd tot tijd fluisterend uitsprak. Op zijn lippen verscheen reeds de doodskleur en op zijn voorhoofd lag het klamme doodszweet. Ik zou hier wel elk woord willen neerschrijven dat ik hoorde, maar ik kan me niet alles precies meer herinneren. Hij zei tegen mij: “Jezus zal haast komen om me in de hemel te brengen. Ik vertrouw op Hem. Hij kan niet liegen en zal doen wat Hij eenmaal beloofd heeft. O nee, het schijnt lang te duren, maar ik moet geduldig op Hem wachten. Hoe heerlijk is de Naam van Jezus Christus.”

Toen hij naar me keek, met tere genegenheid, zei hij: “Hebt u mij lief?” Hoewel ik mijn tranen nu haast niet meer kon bedwingen, zei ik: “Ja Willem, ik houd veel van jou.” Toen zei hij: “En ik houd zo veel van u.” Ik vroeg: “Jij houdt van allen, die Jezus liefhebben, nietwaar?” Toen zei hij: “Ja dominee, als ik naar de hemel zal gegaan zijn, bid dan veel tot Christus. Wij vertrouwen op Hem nietwaar?” Toen vervolgde Willem: “O arme lieve moeder, als u geen geld meer hebt om brood te kopen, bid dan tot God en vertrouw op Hem, Hij zal u geven wat u nodig hebt. Moeder, denk maar niet aan de dag van morgen, want God zal voor u zorgen. Als u de mensen moet betalen en u niets hebt, bid dan tot God en Hij zal het u geven. Bid toch tot de Heere Jezus of u ook naar de hemel mag gaan. Ik zou zo graag willen dat mijn broertje en u met de anderen behouden mogen worden. Ik verwacht, dat Jezus nu spoedig zal komen en mij tot Zich zal nemen. Toen keerde hij zich tot mij en zei: “Kom toch vaak mijn moeder bezoeken en bid toch voor haar, dat ze tot Jezus mag gebracht worden.” Ik zei tegen hem: “Ja Willem, dat zal ik doen en ben je nu echt niet meer bang om te sterven?” Toen zei hij: “Nee, ik geloof dat Jezus mij straks zal opnemen in de hemel en dat God me al mijn zonden heeft vergeven.” Toen sloeg hij zijn vermagerde armen weer omhoog en omhelsde me. Hij hield me een poosje vast en zei: “O dominee, ik houd veel van u, omdat u voor me hebt gebeden en me hebt verteld van Jezus.” Hierna kreeg hij een hoestbui en het leek wel alsof het nu gebeurd was. Even later verloor hij het bewustzijn.

Laat me gaan!

Toen hij weer bijkwam, nam hij afscheid van allemaal en zei, dat ze wel uit de kamer mochten gaan en dat hij nu naar de Heere Jezus zou gaan. “Laat me gaan, laat me gaan”, zei Willem en terwijl hij zijn armen uitstreekte riep hij: “O Heere, neem mij op tot U, neem mij op!” Toen ik diezelfde middag nog terugkwam, sliep hij. Hij werd door een hoestaanval wakker en had het erg benauwd. Maar na wat gedronken te hebben, probeerde hij met grote krachtsinspanning nog wat te fluisteren: “Moeder, houd me niet terug, laat me gaan. O Jezus, neem mij op in de hemel.” Daarna keek hij me weer aan en zei: “Onze God is getrouw, heb Hem lief, heb Hem lief zoveel u kunt. Hij heeft mij alle zonden vergeven. O, als de arme zondaren maar eens wisten hoe dierbaar Jezus wel is, dan zouden ze Hem ook liefhebben en Hem nooit vergeten. Ik geloof in Hem en ik heb Hem lief en houd ook van allen die Jezus liefhebben. Zou Hij me vandaag al tot Zich willen nemen? Ach, ik zal Zijn tijd afwachten. Ik heb tot moeder gezegd, dat ze op God moet vertrouwen. Ik dank God, dat Hij u naar mij

gewezen heeft om me de weg des heils aan te wijzen. Hij gaf mij onderwijs met Zijn Heilige Geest. Hij heeft mij kracht gegeven om te sterven. Als Hij mij opneemt in de hemel, zal ik Hem loven en prijzen en Hij zal mij liefhebben in de hemel. O, hoe zoet is de Naam van Jezus.”

Ook ‘s avonds sprak hij weer op teergevoelige wijze van de hoop, die in hem lag. De volgende dag, maar dit was de laatste, vond ik Willem nog in leven. Ik merkte wel dat hij te zwak was om te praten. Hij kende me nog goed en scheen blij te zijn dat ik bij hem was. Ik zei dat ik tot God zou bidden of Hij hem wilde wegnemen van deze aarde. Toen glimlachte hij en knikte met zijn hoofd en zei heel zwakjes: “Ik verlang nu heen te mogen gaan!” Een paar uur later, toen hij me zag zitten, probeerde hij te spreken, maar het lukte niet meer. Ik vroeg toen: “Wil je zeggen, dat je Jezus liefhebt?” Hij knikte, maar dat was alles. Hij wuifde met zijn hand, alsof hij wilde zeggen dat we de stilte niet meer moesten verstoren. Het was diezelfde middag, even voor vier uur, dat er een duidelijke verandering kwam. Zijn stervensuur was blijkbaar nu aangebroken. Zijn moeder zei: “Denk je dat je naar de hemel zult gaan, Willem?” Hij fluisterde: “Ja, dat hoop ik, maar ik kan niet praten en ik heb het zo warm.” Zijn mond en keel waren bijna helemaal verdroogd. Hij zonk diep in zijn kussen weg en scheen de laatste adem uit te blazen. Een hemelse glans glinsterde in zijn ogen en alsof hij zich nog herinnerde wat hem zojuist was gevraagd, of hij zich gelukkig voelde en of hij zeker wist dat hij naar de hemel zou mogen gaan, wilde hij zijn hand opsteken en liet die toen op zijn borst vallen en blies zo rustig de laatste adem uit.

5.4 De begrafenis

Bezoek aan Willems moeder

Zojuist ben ik teruggekeerd uit het sterfhuis en als ik terugzie op wat de Heere voor hem heeft willen doen in de loop van deze week, voor wie Hij mij als nietig instrument heeft willen gebruiken, kan ik niets anders zeggen dan: “*Loof den HEERE, mijn ziel, en al wat binnen in mij is, Zijn heilige Naam. Loof den HEERE, mijn ziel, en vergeet geen van Zijn weldaden*” (Psalm 103:1-2). Een paar dagen later ging ik weer naar het huis waar het lichaam van Willem lag. Vier onderwijzers van de zondagsschool waren er, die het stoffelijk overschot naar de kerk in Clifton zouden dragen. Voordat het deksel op de kist werd gelegd en we nog even keken naar het dode lichaam, zei ik tegen de moeder, dat het een van zijn verlangens was geweest, dat ik haar kwam bezoeken en voor haar zou bidden. We voldeden aan dat verzoek en knielden neer bij het bed waar hij de laatste adem had uitgeblazen en dankten God voor Zijn genade, die Hij bewezen had aan dit verlorene kind. We baden dat zijn innige verlangens omtrent de zaligheid van zijn vriendjes mochten worden vervuld. Daarna werd de kist gesloten en naar de kerk gebracht. Heel veel kinderen en vriendjes waren er samengekomen. De kleine kist werd in de kerk neergezet, ik ging de preekstoel op en las het volgende gedicht voor, dat ik speciaal voor deze gelegenheid had gemaakt:

*Straks zinkt het jeugdig' lichaam in het graf.
De dood kwam in en brak het leven af.
De dode had in 't leven ondervonden
Vergiffenis van al zijn boze zonden.*

Hij had geleerd te buigen voor Gods troon.

*En God openbaarde Zijn lieve Zoon.
Toen zag hij klaar de wond're weg ten leven:
Want Christus, Die had Zijn leven gegeven.*

*Op de beloften Gods had hij gepleit.
Hij hoopte op wat God had toegezeid.
Hij zocht de vreê en heeft die ook gevonden:
Alleen door Gods genâ in Jezus' wonden.*

*Zijn hart mocht toen geloven in het Lam,
Dat al zijn schuld en schande op Zich nam.
't Was Christus, door Zijn volk aan 't kruis geslagen.
Toen mocht hij blij van Gods genâ gewagen.*

*Leid dan Uw kudde, door gevaar en door strijd.
Bewaar voor zonde, U, Die ons leidt
Door stromen, en geen brug naar de overkant,
Wilt Gij tot ons komen en neem ons bij de hand.*

*Nu leeft hij met Christus, verlost van verdriet.
Hij zingt daar met engelen, het hemelse lied.
Zijn zuchten en smarten, zij zijn nu niet meer.
Nu looft hij en juicht hij zijn Heere tot eer.*

*Wil o Heere, ons gedenken,
Wil ons zondaars 't leven schenken.
Laat ons allen dit verstaan
Buiten Christus, wij vergaan.*

*Zegen hen, die tot U vluchten.
Hoor genadig al hun zuchten.
Delg de zonden uit genâ
Door het bloed van Golgotha.*

Ook las ik deze woorden voor, uit 1 Koningen 14:13: “*En gans Israëel zal hem beklagen en hem begraven; want deze alleen van Jeróbeam zal in het graf komen, omdat in hem wat goeds voor den HEERE, de God Israëls, in het huis van Jeróbeam gevonden is.*” Ik vertelde dat er in deze tekst een zaak was, die, door genade, bijzonder betrekking had op het lieve kind, waarvan het stoffelijk overschot voor ons lag. Er was wat goeds in hem gevonden voor de HEERE, de God van Israël. Van nature is er in ons niets wat goed is. “*Er is niemand die goed doet, ook niet één*” (Psalm 14:3b). Maar de Heilige Geest plant het nieuwe leven in het hart van Gods volk. Hij overtuigde dit kleine kind van zijn schuld en verlorenheid, zoals uit veel woorden bleek. Maar het was geen mondbelijdenis toen hij zei, dat de Heere hem Zijn Heilige Geest had gegeven om hem te onderwijzen. De Heere gaf hem oprecht berouw. Hij moest gaan treuren over de last der zonde en over zijn overtredingen tegen de Heere. Het was heerlijk om de glimlach van blijdschap te zien, die op zijn gezicht kwam te liggen, toen ik hem vertelde van de plaats, waar geen smart, geen pijn, geen ziekte en bovenal geen zonde is. Hij mocht leren bidden om de Heilige Geest.”

De Heere is een Waarmaker van Zijn Woord!

Verschillende kinderen die in de kerk waren, hadden het wel eens meegemaakt dat hij naar God schreeuwde. Nu had hij het dierbaar geloof ontvangen, het geloof, dat God de zonde zeker zou straffen, wat hem deed vrezen voor het oordeel Gods dat komen zou. Maar het geloof in de volkomen voldoening door Christus' dood, deed Willem ernstig zoeken naar de vergiffenis door het bloed van Christus. Hij geloofde in de beloften van het Evangelie. Hij herhaalde dikwijls de woorden: "God kan niet liegen"; die woorden kinken nog in mijn oren. Hij had het heerlijke geloof in Jezus ontvangen, dat hem een vrede schonk, die alle verstand te boven gaat. "Ik vertrouw op Jezus" en "Hij heeft mij al mijn zonden vergeven", dit waren kostelijke woorden, die van zijn stervende lippen kwamen. Hij had de liefde Gods mogen smaken. Christus was hem dierbaar geworden en ook allen die Christus liefhadden. En nu was het heilig verlangen van zijn hart ongetwijfeld vervuld: "Naar de hemel te gaan en met de Heere te zijn, dat is alles wat ik nog wens."

Op deze kenmerken ben ik nog wat dieper ingegaan en nadat ik God gedankt had voor de weldaad aan hem bewezen, hebben we gebeden voor allen die hierbij tegenwoordig waren.

Op het graf van Willem

Daarna werd de kist naar het graf gedragen en ook daar heb ik enkele woorden gesproken tot de kinderen die er bij stonden: "Lieve kinderen, er ligt een kleine jongen in deze kist, misschien een beetje ouder dan sommigen van jullie, maar lang niet zo oud als veel andere mensen. Zijn er onder jullie ook die wedergeboren zijn? Ik vrees dat het merendeel van jullie nog onbekeerd is. Denk eens in, als jullie hier nu eens zouden liggen, als jullie nu eens zouden sterven zonder wedergeboren te zijn, zonder een nieuw hart te hebben ontvangen om de zonde te haten en Jezus lief te hebben, dan zouden jullie gaan naar de plaats, waar Willem eerst zo bang voor was, dat hij daar voor eeuwig in zou verzingen, in de hel! Hij was nog maar een kleine jongen, maar God had hem lief en onderwees hem door de Heilige Geest. Hij werd tot Christus gebracht en wist vóór hij stierf, dat hij naar de hemel zou gaan. En nu, hoewel zijn lichaam begraven zal worden, is zijn ziel boven in de hemel der heerlijkheid. Nu heeft hij een gouden harp en een gouden kroon en mag hij in het midden van Gods lieve volk zingen tot eer van God. En op die dag, als de bazuin van God zal blazen, zal hij zalig en geheiligd uit dit graf opstaan, zoals de Heere Jezus ook opgestaan is, en God eeuwig groot maken. Kort was de tijd dat hij op aarde was, maar lang genoeg om door genade gered te worden van het verderf. O kinderen, dat jullie niet zouden sterven, voordat jullie de Heere Jezus Christus zouden kennen. In de ogen van veel kinderen waren tranen, toen ze naar deze woorden luisterden. Allen waren diep ontroerd, vooral toen men de kist liet zakken. Ik las toen het volgende lied voor:

*Nu wordt zijn zielloos stof begraven.
Hij hoopte op de heerlijkheid.
De kinderen, die hem omgaven,
O Heere, maak ze toch bereid.
Straks horen wij 't bazuingeschal,
De stem van d' engel door 't heelal.*

*Zijn lichaam zal tot stof verteren,
Het rust daar tot de jongste dag,*

*Waarop het leven wéér zal keren,
 Gods volk het graf verlaten mag.
 Met blijdschap horen zij 't geschal,
 De stem van d' engel door 't heelal.*

*Wat zullen zij dan moeten zuchten,
 Die in hun zonden zijn vergaan
 En niet op tijd tot Christus vluchtten!
 Dan vangt hun bange roepen aan,
 Wanneer zij horen 't groot geschal,
 De stem van d' engel door 't heelal.*

*O Heere, wil ons toebereiden,
 O, laat ons delen in Uw vreê.
 Wanneer wij uit dit leven scheiden,
 Deel ons dan Uw genade mee.
 Als de bazuin dan klinken zal,
 Zijn wij bereid op 't groot geschal.*

*Zij die ontslapen zijn in vrede,
 Zijn rijk gezegend in hun Hoofd.
 Zij delen in Zijn glorie mede
 En niemand die hun heil ontroofte.
 God roept straks door 't bazuingeschal
 Tot ieder mens in 't groot heelal.*

De echo van de woorden

Toen sprak ik verder: “Een stille stem klinkt uit dit graf, de stem van hem die hier begraven is. Het is de echo van de woorden op zijn doodbed, woorden van smart en van vreugde. Ach, mochten die getuigenissen ook tot u klinken en in de harten neerdalen door de almachtige kracht van God.

“Hoe vreselijk zal het zijn om voor eeuwig in de hel te zijn,” riep Willem, en daar zult u terecht komen, zondaren, als u in uw zonden sterft. Hij heeft het uitgeroepen: “Ach, ik kan nooit in de hemel komen, als ik geen vergeving van zonden zal ontvangen door Jezus' bloed.”

Nee, zondaars, in geen ander is er vergeving; de Naam van Jezus is de enige naam onder de hemel, door welke we zalig kunnen worden.

“O, als arme zondaren maar eens wisten hoe dierbaar Jezus is, dan zouden ze Hem liefhebben en Hem nooit meer vergeten”, waren zijn woorden. Dat die wetenschap, die een vrije genadegift is van de hemel, ook uw deel mag zijn. Laten we daar nu om bidden.”

Nadat ik gebeden had, gingen veel mensen en kinderen om beurten langs het graf om er een laatste blik in te werpen. De ontroering werd velen te machtig. Ik hoop dat deze roepstem een winst voor hun onsterfelijke zielen zal zijn!

Het is wél!

De volgende zondagmiddag was een grote menigte samengekomen in de kerk. Er was zelfs voor iedere bezoeker geen plaats meer. Ik had als tekst gekozen: 2 Kon. 4:26: “*Is het wél met het kind? En zij antwoordde: Het is wél.*”

Eerst wees ik er op, dat het niét wél is met allen die op het pad van de zonde voortgaan, met allen die op hun eigen gerechtigheid vertrouwen, met allen die slechts naamchristen zijn en geen geestelijke ervaring hebben van zonde en genade. Daarna sprak ik erover, dat het wél is met hen die de Heere vrezden, met hen die tot waarachtige bekering gebracht worden, met hen die tot de Heere Jezus geleid worden, met hen die op grond van Zijn volbracht werk smeken om genade, met allen die de smalle weg gaan, de weg van zelfverloochening, naar de eeuwige heerlijkheid. Uiteindelijk wees ik op het voorrecht van hen die van eeuwigheid door God de Vader verkoren zijn; Jezus kocht hen met Zijn dierbaar bloed en de Heilige Geest maakt hen levend en leidt hen door deze wereld. Het zal wél zijn met hen tot in alle eeuwigheid. Voor hen is een woning bereid, een kroon weggelegd en ligt een harp gereed. Er is een plaats en een woning bereid, waarin zonde en droefheid nooit kunnen binnendringen. Zij zijn het, die gekocht zijn van de Vader.

Nadat deze zaken en de kenmerken van het geestelijke leven wat nader waren verklaard, las ik verschillende uitdrukkingen voor van Willem en besloot met het volgende gedicht:

*Het is wél met het kind en wij zingen dat blij.
God sprak d' arme jongen, van zondeschuld vrij.
De Geest kwam te wijzen op 't reinigend bloed,
Waarmee Jezus Christus zijn schuld had geboet.*

*Het vijgenboomblad kon zijn schande niet dekken.
Een andere mantel kwam Christus verstrekken.
Het is wél met het kind, want zijn Redder en Vrind
Was hém in zijn lijden genadig gezind.*

*Hij hielp hem te lopen op de zeer korte baan,
Want klaar zag hij 't Lam, Dat zijn schuld had voldaan.
Hij mocht nu de kroon en de palmtak ontvangen,
Zijn kleren zijn rein, die hem nú zijn omhangen.*

*Het is wél met het kind, o geef ons gebed.
U hebt ons Uw Woord tot een richtsnoer gezet.
De Geest is het steeds Die met wondere kracht,
Zeer duistere zondaars tot het Licht heeft gebracht.*

*O, span toch Uw boog weer om velen te vellen,
Opdat zij Uw deugden met vreugde vertellen.
Het is wél met het kind, geef Uw volk nu gebed,
Dat ieder van hen op Uw daden toch let.*

*Gij schenkt ze na 't leven de zalige vreê,
Zij zingen daarboven met d' engelen mee.
Wil Heere, Uw volk naar die woonplaats geleiden,
Om U te aanschouwen en nooit meer te scheiden.*

Aan het eind van de dienst deelde ik het verzoek van Willem mee, dat hij een grafsteen wenste en ik las een grafschrift voor, waarvan ik dacht dat het een geschikt opschrift was, als een eenvoudig gedenkteken boven zijn graf. Enkele kinderen namen

de bijdragen daarvoor in ontvangst. Ik hoop, dat dit kleine gedenkteken jaren lang mag getuigen van de grote genade, bewezen aan een kleine jongen, die zich als een verloren zondaar had leren kennen en door Christus' bloed werd gereinigd en geheiligd.

“Deze steen werd geplaatst door de gemeente van deze kerk op het graf van WILLIAM DEVONSHIRE, die op de leeftijd van bijna 12 jaar in Jezus is ontslapen en een toonbeeld was van rijke genade.”

*Als wentelende baren,
Gezweept naar beneên:
Zo ijlen de jaren
Gevleugeld daarheen.
Het graf gaapt beneden:
Straks storten we neêr.
Komt kind'ren! nog heden
Gevlucht tot de Heer'!*

*De lelies, de rozen,
Hoe teder gekelkt,
Hoe lieflijk ze blozen,
Zijn spoedig verwelkt.
Gij ook zijt als bloemen
Zo broos en zo teêr.
Waar zoudt gij in roemen?
Ai, roemt in de Heer'!*

*De God van genade,
Die 't jonge bemint,
Sloeg Samuël gade,
En riep hem als kind.
Die vroeg zijn gekomen,
Verdwaalden niet weêr.
Waarom zoudt gij schromen?
Reeds wenkt u de Heer'! (R.M. MacCheyne)*

Geraadpleegde literatuur:

Gods genade verheerlijkt in de jeugd, Groede, 1963

6 Karel Coulson (1846-1863)

6.1 De Amerikaanse Burgeroorlog

Het was in de Amerikaanse Burgeroorlog (1861-1865), dat Karel (Charles) Coulson in het leger diende. Deze oorlog was een conflict tussen de noordelijke en de zuidelijke staten van de Verenigde Staten. De partijen kwamen tegenover elkaar te staan omdat er geen akkoord kon komen, in hoofdzaak over de slavenhandel, die de Noordelijken geheel afgeschaft wilden zien, maar de Zuidelijken niet.

De verkiezing van Abraham Lincoln tot president leidde tot de afscheiding van de zuidelijke staten, die daarna een nieuwe staat uitriepen. Lincoln zond hulp aan het bedreigde fort Sumter voor de haven van Charleston. Toen de Zuidelijken dit fort beschoten, was de oorlog begonnen.

De Noordelijken hadden een grote sterke vloot, die direct de Zuidelijke haven blokkeerde, maar het Zuiden had in het leger de grote Robert Lee als leider. Twee jaar lang leden de Noordelijken steeds weer nederlagen. De Zuidelijken probeerden daarna om het Noorden binnen te dringen, wat echter mislukte. De laatste slag hiertoe was bij Gettysburg. Diezelfde zomer ontmoetten de legers elkaar ook bij Vicksburg, wat zuidelijker, waarbij de Noordelijken de overhand kregen. Daarna rukten steeds meer sterke legers op en drongen tot diep in het Zuiden door. Daar beukten ze intussen op de wanhopend standhoudende troepen van Lee, die op 26 april 1865 capituleerde. Vijf dagen later werd Lincoln neergeschoten.

De verliezen van de troepen waren geweldig. Het kostte de Noorderlingen 360.000 man en het Zuiden verloor 258.000 manschappen.

Karel Coulson was nog maar zeventien jaar toen hij ook opgeroepen werd om voor de vrijheid te strijden. Hij was ingedeeld als trommelslager, maar ook deze jongens moesten mee strijden tegen de vijand. Karel werd betrokken in de strijd op 1-3 juli 1863 bij Gettysburg (ten noordoosten van Washington). Ernstig verwond, werd hij naar het dichtstbijzijnde hospitaal afgevoerd. Hij was één van de achthonderd soldaten bij wie één of meer ledematen geamputeerd moesten worden. Hij was zó verwond, dat én zijn arm én zijn been afgezet moesten worden.

In het hospitaal kwam de assistent van de chirurg met een verpleger bij hem, om hem de narcose toe te dienen vóór de operatie. Maar Karel weigerde dit beslist en verzocht dringend om de chirurg te mogen spreken. Dit was een Joods officier, die bij de geneeskundige troepen was ingedeeld en een onverstelbaar werk te verrichten had in het betreffende hospitaal. Zijn ervaringen met Karel hebben een diepe indruk op hem gemaakt. Hij heeft er een verslag van opgesteld, dat nu volgt:

6.2 Het verslag van de chirurg

“Toen ik bij het bed van Karel geroepen was, vroeg ik hem: “Waarom wil je niet dat wij je de narcose toedienen? Toen we je op het slagveld gevonden hebben, was je zó zwak, dat we het eigenlijk niet de moeite waard vonden om je naar het hospitaal te laten brengen. Maar op datzelfde moment dat ik bij je stond, deed je jouw grote blauwe ogen open. Ik dacht toen, dat je mogelijk nog een moeder had, die mogelijk op dit ogenblik aan haar zoon dacht. Ik wilde je niet zo onder de blote hemel laten sterven en liet je hier naar toebrengen. Maar je hebt zoveel bloed verloren, dat je te

zwak bent om de operatie zonder narcose te doorstaan. Daarom is het beslist beter om die toe te dienen.”

Geweigerde narcose

Karel keek mij ernstig aan en zei: “Dokter, toen ik nog maar tien jaar was, heb ik op een zondagmiddag in de zondagsschool mijn hart aan de Heere Jezus gegeven. Toen mocht ik Hem reeds leren kennen en in Hem geloven. Vanaf die tijd heb ik steeds op Hem vertrouwd. Hij is mijn Hulp en mijn Kracht, Hij zal mij ook nu nabij zijn, als u mijn been en arm afzet.” Ik vroeg hem of hij dan een glas brandewijn wilde drinken, maar ook nu kwam er een weigerend antwoord van hem: “Dokter, toen ik ongeveer twaalf jaar oud was, knielde mijn moeder eens met mij neer, ze sloeg haar arm om mijn hals en sprak: “Karel, ik wil nu voor jou tot de Heere Jezus bidden, dat je nooit één druppel sterke drank zult drinken. Je vader gebruikte dikwijls helaas maar al te veel van dit verderfelijk vocht en ik heb God beloofd, dat, zo Hij mij daartoe genade zou geven, ik je zó zou opvoeden, dat je niet alleen zelf voor deze ellende bewaard zou worden, maar ook anderen hiervoor zou kunnen waarschuwen.” Zo sprak mijn moeder en ze deed toen een hartroerend gebed, dat mij steeds is bijgebleven. Ik ben nu zeventien jaar, maar heb, Gode zij dank, nog nooit sterke drank gedronken. Naar alle waarschijnlijkheid zal ik nu binnenkort door God worden opgeroepen en zou u mij dan met brandewijn op de lippen tot Hem willen zenden?”

Nooit zal ik de uitdrukking vergeten die op het gezicht van de jongen lag, toen hij deze woorden sprak. Tot op dat ogenblik was er bij mij, als Jood, niets dan haat in mijn hart geweest voor Jezus. Maar nu kon ik niet anders dan bewondering hebben voor de trouw van deze jonge soldaat voor zijn Redder. Zijn liefde voor Hem en zijn vast vertrouwen op Hem, roerden mijn hart.

Ik deed daarom iets voor deze jongen, wat ik nog nooit voor een andere soldaat gedaan had. Ik vroeg hem namelijk, of hij de veldprediker wilde spreken. “Heel graag”, was zijn antwoord.

De veldprediker op bezoek

Toen de veldprediker kwam, herkende hij de gewonde onmiddellijk als een, die regelmatig de bidstonden in het militair tehuis had bezocht. Toen hij hem de hand gaf, sprak hij bewogen: “Arme jongen, wat doet het mij leed om je zó terug te vinden.” Maar Karel sprak: “O, het gaat goed met mij! De dokter wilde mij onder narcose laten brengen of brandewijn geven, maar ik heb het geweigerd. Wanneer nu mijn Heiland mij roept, dan kan ik helder van geest en helemaal nuchter aan die roepstem gehoor geven.”

“Je zult mogelijk niet sterven Karel”, zei de veldprediker, “maar kan ik iets voor je doen, voor het geval dat je de operatie toch niet overleeft?” “Graag”, zei Karel. “Ik heb nog één wens. Onder mijn kussen ligt een Bijbeltje, waarin ik het adres van mijn moeder geschreven heb. Wilt u het naar haar toesturen, wanneer ik er niet meer ben en haar schrijven, dat vanaf het ogenblik dat ik mijn geboorteplaats verliet, er niet één dag voorbijgegaan is, dat ik niet uit Gods Woord gelezen heb. Gedurende lange marsen, zelfs op het slagveld en ook hier in het hospitaal, heb ik daartoe nog altijd gelegenheid gezocht en gehad.”

“Heb je nog wat anders op het hart, mijn jongen?”, vroeg de veldprediker. Een ogenblik dacht Karel na en toen zei hij: “Ja, toch nog iets. U zou mij een groot genoegen doen met een brief te schrijven aan de leider van de Sandstreet-zondagschool in Brooklyn. U moet dan daarin laten weten, dat ik de goede woorden en raadgevingen, die hij mij op de zondagsschool gaf, niet vergeten heb. Dat ik dankbaar

ben voor zijn vele gebeden, die hij tot God gedaan heeft, ook voor mij. Die hebben mij begeleid in al de gevaren gedurende de veldslagen, en toen ik zwaar gewond werd en meende dat ik sterven zou, heb ik nog tot God gebeden of Hij mijn lieve oude leermeester zegenen wilde en hem ook nog voor anderen tot een zegen wilde stellen.”

Stervende liefde

Daarna keerde hij zich tot mij, die van dit gesprek getuige was geweest en zei: “Dokter, ik ben nu gereed en ik beloof u dat ik gedurende de operatie niet éénmaal kreunen zal, als u mij geen narcose zult toedienen.” Ik voldeed dus aan zijn verzoek, maar had niet de moed om hem nu direct te opereren. Ik ging eerst naar mijn eigen kamer om mijzelf te versterken door een opwekkingsdrank. Een kwartier later lag Karel Coulson op de operatietafel. Toen ik begon en hem door zijn vlees sneed, hoorde ik geen geluid, maar toen ik mij de instrumenten liet aanreiken om door het beenderenstelsel te zagen, nam hij de punt van het laken in zijn mond. Alles wat ik tijdens de uiterst pijnlijke bewerking van hem hoorde, waren de woorden: “O Heere Jezus, lieve Heiland, blijf dicht, heel dicht bij mij!”

Een raadsel!

Ik kon de daaropvolgende nacht niet slapen, want steeds zag ik in gedachten die zachte blauwe ogen van deze jonge held op mij gericht. En de woorden: “O Heere Jezus, lieve Heiland, blijf dicht, heel dicht bij mij!”, klonken mij steeds in de oren.

Toen de klok één uur sloeg, kon ik het in bed niet meer uithouden. Ik stond op en ging naar de ziekenzaal, iets wat ik voordien nog nooit gedaan had, tenzij dat ik uitdrukkelijk voor een ernstige patiënt geroepen werd. Maar mijn begeerte om deze jongen nog eens te zien was zó groot, dat ik zonder geroepen te zijn de zaal van de geopereerde soldaten bezocht.

De soldaat die zaalwacht had, deelde mij direct mee, dat er zestig van de zwaargewonde soldaten na mijn vertrek overleden waren en naar het lijkenhuis waren gebracht. “Hoe gaat het met Coulson?”, was mijn eerste vraag. “Hij slaapt zo rustig als een kind, dokter”, was zijn antwoord. Toen ik bij zijn bed kwam, vertelde mij de verpleegster, dat om ongeveer negen uur de veldprediker met twee leden van de Christelijke Jongeren Vereniging een rondgang door het hospitaal hadden gemaakt, om de zieken voor te lezen en geestelijke liederen te zingen. De veldprediker had toen geknield bij het bed van Coulson en een hartroerend gebed tot God in de hemel gedaan. Daarna had hij samen met de twee jongens het bekende lied “*Jezus, Heiland van mijn ziel*” gezongen. Karel had ook zachtjes meegezongen. Ik stond hier voor een raadsel! Hoe was het mogelijk, dat iemand die zulke pijnen te doorstaan had, in staat was om te zingen!

Mijn beste Vriend, een Jood!

Vijf dagen na de operatie werd ik aan het bed van de dappere jongen geroepen. Die dag hoorde ik voor het eerst in mijn leven het evangelie verkondigen, uit den mond van Karel Coulson. “Dokter”, zei hij, “mijn uur is aangebroken, dat ik geloof, dat ik de zon niet nog eens zal zien opgaan. Maar Gode zij dank, ik ben bereid om heen te gaan. Voordat ik opgeroepen word, wil ik u nog eens met heel mijn hart dankzeggen voor al uw goedheid en liefde aan mij bewezen. Dokter, u bent een Jood, nietwaar? En u gelooft niet in Jezus. Maar zou u niet hier willen blijven, om er getuige van te zijn, hoe ik tot het laatste ogenblik op Hem, mijn Heiland, vertrouwen kan?”

Ik probeerde te blijven, maar ik was er niet toe in staat. Ik, die de dood reeds zo dikwijls in allerlei gedaanten onder ogen had gezien, miste de moed om een jonge

man te zien sterven, die zó gelukkig was in de liefde tot Hem, Die ik als Jood van mijn kinderjaren af al haatte. Dus verliet ik de ziekenzaal.

Na ongeveer twintig minuten kwam de zaalwacht om mij te zoeken en hij vond mij in mijn kamer. Ik zat daar met mijn hoofd in mijn handen. Hij had de dringende vraag: “Dokter, Karel Coulson wil u spreken.” Eigenlijk tegen mijn zin volgde ik de zaalwacht, om de arme jongen nog eens te zien en hem een laatste, liefdevol woord toe te spreken. Maar ik was vast besloten om mij door niet één van zijn woorden, voorzover ze in verband stonden met Jezus, te laten beïnvloeden. Toen ik bij zijn bed kwam, zag ik direct dat zijn einde dichtbij was. Hij gaf mij de hand en sprak: “Dokter, ik heb u lief, omdat u een Jood bent, want mijn beste Vriend Die ik ooit vond, was óók een Jood.” Ik was erg benieuwd en vroeg direct: “Wie was dat dan?” Zijn resoluut antwoord was: “Jezus Christus, tot Wie ik ook u graag zou brengen, vóór ik sterf. Belooft u mij, dat u wat ik u nu wil zeggen, nooit vergeten zult?”

Toen ik hem die belofte gegeven had, ging hij verder: “Vijf dagen geleden, toen u bezig was om mijn arm en been af te zetten, heb ik tot Jezus Christus gebeden of Hij u bekeren wilde!” Deze woorden drongen door tot in het diepst van mijn hart. Ik kon het niet begrijpen dat hij, toen ik hem noodgedwongen de ondragelijkste pijnen veroorzaakte, alles om zich heen kon vergeten, om slechts aan zijn Heiland en mijn onbekeerde ziel te denken. Alles wat ik hem toen antwoordde was: “Ja, mijn jongen, het zal alles goed worden!” Met deze woorden verliet ik hem. Twaalf minuten later was hij ingesluimerd en bij Jezus, zijn Verlosser.

6.3 Hoe het verder ging met zijn Joodse chirurg

Tijdens de oorlog stierven er honderden soldaten in mijn hospitaal, maar bij één van hen ben ik mee geweest om hem te begraven. Die éne was Karel Coulson, de jonge trommelslager. Ik had zijn stoffelijk overschot in een nieuw uniform laten kleden en hem in een officierskist laten leggen, die met de vlag van de Verenigde Staten bedekt was. De woorden van deze stervende jongen hadden een diepe indruk op mij gemaakt. Ik was in die tijd rijk aan geld en goed, maar ik had mijn vermogen tot op de laatste cent er voor over gehad, indien ik daarmee zo gelukkig had kunnen worden zoals hij. Maar ik ben er later achter gekomen, dat dit kostelijke deel niet met geld gekocht kan worden.

Maanden lang kon ik de woorden van de stervende jongen niet kwijtraken. Zij klonken mij overal waar ik was in de oren. Maar de beste indrukken verdwijnen uiteindelijk in deze woelige wereld. Ik ging met niemand anders om dan met wereldse vrienden en zo gingen deze gevoelens uiteindelijk langzaam over, voor andere, geheel tegenstrijdige indrukken. Toch bleven ze in het diepst van mijn ziel bewaard, totdat zij op een bestemde tijd, met nieuwe kracht in mij zouden ontwaken.

Gedurende tien jaar worstelde ik tegen Christus met al de haat van een orthodoxe Jood. Toen bracht de God van oneindige barmhartigheid mij in aanraking met een gelovige kapper, die een nieuw instrument werd in Zijn hand, tot mijn bekering.

Bij de kapper

Op het einde van de oorlog werd ik naar Calvestan in Texas gezonden, als geneeskundig inspecteur, om daar een hospitaal te openen. Op zekeren dag reisde ik naar Washington. Terugkomende van een inspectietocht, bleef ik enkele uren te New York. Na het middageten ging ik naar de kapper. Toen ik daar binnen kwam, werd ik direct getroffen door verschillende voorstellingen uit de Bijbel, die aan de wand

hingen. Nauwelijks had de kapper zijn scheermes in handen, of hij begon met mij over Jezus te spreken. Hij deed dit zo aantrekkelijk, dat ik wel naar hem moest luisteren. Onwillekeurig moest ik denken aan tien jaren geleden en het was voor mij of opnieuw zat aan het sterfbed van Karel Coulson. Zelfs toen ik helemaal klaar was en reeds betaald had, wist de kapper niet van op te houden. Hij zei: “Steeds als ik een Israëliet ontmoet, moet ik met hem over Jezus spreken, ik kan niet anders. Hij is mijn beste Vriend en ik zou zo begeren, dat Hij ook uw eigendom werd, zowel voor dit, als voor het volgende leven.”

Ik bedankte de man voor zijn goede woorden en voegde er ironisch aan toe: “Er bestaat beslist weinig gevaar, dat ik ooit een christen word.” Maar de kapper antwoordde: “Toch verzoek ik u dringend, mij met enkele regels te laten weten, indien God mijn gebed voor uw behoud heeft verhoord.”

Dit beloofde ik, maar ik kon toen niet vermoeden, dat God in Zijn genade reeds twee dagen later het gebed van de kapper zou verhoren. Ik kende immers die God van liefde niet, de Vader van onze Heere Jezus Christus! Onverschillig nam ik afscheid, maar gevoelde spoedig dat mijn ziel nu reeds onder een diepe indruk van zijn woorden was.

Ontwaakt, gij die slaapt

Enkele uren later zat ik in de trein en probeerde om wat te slapen, maar het was mij onmogelijk om rustig te blijven zitten. Het was of ik tussen twee vijanden zat. Aan één kant de kapper, die met mij over Jezus had gesproken, en aan de andere kant de jonge trommelslager, die mij geleerd had hoe men met Hem rustig kon sterven. Toch haatte ik Hem uit het diepst van mijn ziel en had een diepe afkeer van Hem, van mijn prilste jeugd af. Zijn Naam was mij een gruwel. Maar ik kon op dit ogenblik de diepe indrukken in mijn ziel gedrukt, niet verdrijven. Altijd weer werd in mijn binnenste de Naam van Jezus genoemd, niet door mij, maar door een Ander.

Ik wist niet dat het de stem van de Heilige Geest was, Die daar in de stille eenzaamheid zacht tot mij fluisterde. De hele reis was ik onrustig en diep bewogen. Toen ik na een reis van vijf uur te Washington uitstapte, hoopte ik daar in mijn werk spoedig afleiding te vinden. Ik kocht direct een krant, waarbij mijn aandacht allereerst getrokken werd naar een aankondiging van een godsdienstige samenkomst. Ik moest dit lezen en direct hoorde ik weer die stem van binnen: “Ga daarheen!” Daar naar toe gaan? Nog nooit had ik op een dergelijke plaats mijn voeten gezet!

Naar de kerk

Voor ik goed wist wat ik deed, had ik de kerk reeds opgezocht. Er kwam iemand naar mij toe, die mij een plaats gaf, recht tegenover de preekstoel. Toen de predikant het woord nam, móest ik wel luisteren. Kende die man mij? Telkens richtte hij zijn ogen op mij en het was of hij bij elke ernstige vermaning zijn vinger naar mij uitstak. Het verwekte mijn hoogste verbazing, dat de man in dezelfde geest sprak als tien jaar geleden mijn stervende trommelslager en enkele uren geleden de kapper. Ik wilde mijn ontroering niet laten merken en deed mijn best om een onverschillige houding aan te nemen. Kon ik maar ongemerkt naar buiten komen, want het was of alle ogen op mij gericht waren. Uiteindelijk kwam ik zó onder de indruk, dat ik mijn aandoening niet langer meer meester kon blijven. Maar gelukkig was nu ook de samenkomst geëindigd.

Ongemerkt wilde ik wegsluipen, maar bij de uitgang hield een bejaarde dame mij vast. Zij sprak mij als volgt aan: “Ik zie dat u een officier bent in het leger. Heel de avond heb ik u gadeslagen en ik smeed u deze plaats niet te verlaten, want ik geloof dat er

een werk Gods in u plaatsgrijpt. Hij heeft u hier gebracht, opdat u de Zaligmaker zou vinden. U zoekt, maar hebt Hem nog niet gevonden.”

Toen antwoordde ik haar: “Mevrouw, ik ben een Jood.” Ze zei: “O, dat is niets, mijnheer, want Jezus is een Zaligmaker voor alle zondaren. Hij is gestorven voor Joden en Heidenen. Ik heb in Jezus zo’n machtige Zaligmaker gevonden, zo groot in liefde, dat ik de vaste overtuiging heb, dat Hij ook een Jood tot bekering kan brengen. Wilt u mij beloven, dat u voordat u naar bed gaat de Heere Jezus zult aanroepen?” “Mevrouw”, hernam ik, “ik beloof u dat ik zal bidden tot mijn God, de God van Abraham, Izaäk en Jakob.” Toen verliet ik de kerk.

Wie is Jezus?

Toen ik naar huis liep, waren mijn gedachten als vanzelf bij alles ik gehoord had. Hoe is het mogelijk, dacht ik, dat deze Christenen zo’n belang stellen in mensen die zij niet kennen. Zouden die miljoenen Christenen, die gedurende al de eeuwen geleefd hebben en gestorven zijn in het volle vertrouwen op hun Christus, zich dan allen hebben bedrogen? En wij, Joden, hier en daar in een klein getal verspreid, zouden wij alléén de waarheid bezitten? Wat bewoog die jonge trommelslager op zijn smartelijk sterfbed, om nog aan de redding van mijn ziel te denken? Hij vergat zichzelf uit liefde tot mij. Wonderlijke liefde! En die kapper en de prediker van zo-even en die dame! Ook niets anders dan liefde, liefde, liefde voor Jezus drong die allen. Maar, zo klonk het dan weer in mijn binnenste: Ook jouw eigen vader en moeder hadden je lief, maar zij hebben je geleerd Jezus te haten, als een verleider en slechts één God te erkennen. Ik móest nu weten wat de waarheid was, zo mogelijk nog deze avond. Als die Christus werkelijk bestond, zou ik niet naar bed gaan, voor ik Hem gevonden had! En met nog meer haast liep ik naar huis.

Een belangrijke zaak

Toen ik thuis kwam, vroeg mijn vrouw waar ik geweest was. Zij merkte dat ik heel opgewonden was en ik durfde haar, die net als ik een strenge Joodse opvoeding genoten had, over niets te spreken. Ik zei: “Vrouw, laat mij voor vanavond met rust, ik ben bezig met een hele belangrijke zaak en kan niets hebben vanavond.”

Direct ging ik naar mijn studeerkamer, deed de deur op slot en begon te bidden. Volgens gewoonte bleef ik echter in staande houding, met mijn gezicht naar het oosten gekeerd. Maar ach, hoe meer ik bad, hoe meer mijn onrust toenam. Nog nooit had ik mij in zo’n toestand van diepe verslagenheid bevonden. Mijn gebed bracht mij geen verlichting en de gedachte kwam in mij op, om mijn knieën voor God te buigen. Dat mocht ik echter als orthodoxe Jood niet doen. Hiermee zou ik dus voor het eerst toegeven aan de leer van Jezus, Die immers, volgens het onderwijs dat ik ontvangen had, niets minder was dan een verleider. Ik zweette van angst, hoewel het buitengewoon koud was in het onverwarmde vertrek.

Sprekende gedenkcedels

Daar aan de muur hingen mijn gedenkcedels. Mijn oog viel er op. Vanaf mijn dertiende jaar had ik geen ogenblik verzuimd om ze op mijn lichaam te dragen, behalve op de sabbat of op de feestdagen. Ik hield er oprecht van. Ook nu nam ik ze in mijn handen. Het zijn perkamenten banden, waarop gedeelten uit de vijf boeken van Mozes te lezen staan. Mijn oog viel op het tiende vers van Genesis 49, waarin over Silo gesproken wordt, aan Wie alle volkeren zullen gehoorzaam zijn. Ook twee andere teksten, die ik dikwijls gelezen en overdacht had, kwamen mij met kracht voor de geest. De eerste was Micha 5 vers 1: “*En gij, Bethlehem Efratha, zijt gij klein om te*

wezen onder de duizenden van Juda? Uit u zal Mij voortkomen, Die een Heerser zal zijn in Israël, en Wiens uitgangen zijn vanouds, van de dagen der eeuwigheid". De andere is de welbekende prediking van Jesaja 7 vers 14: *"Daarom zal de Heere Zelf ulieden een teken geven: Zie een maagd zal zwanger worden, en zij zal een Zoon baren, en Zijn Naam IMMANUEL heten"*.

Deze woorden maakten nu zó'n indruk op mij, dat ik uitriep: "O, eeuwige God van Abraham, Izaäk en Jakob! U weet, dat ik in deze zaak oprecht sta voor Uw aangezicht; als Jezus Christus werkelijk de Zoon van God is, openbaar het mij dan nog deze nacht en ik zal Hem als de Messias erkennen."

Nauwelijks had ik deze woorden uitgesproken, of ik wierp mijn gedenkcedels in de hoek van de kamer en ineens lag ik geknield op dezelfde plaats waar ze lagen. Nooit zal ik vergeten dat eerste gebed, dat ik opzond tot de Heere Jezus: "O Heere Jezus Christus", riep ik uit, "indien U werkelijk de Zoon van God, de Zaligmaker bent, indien U de Messias bent die de Joden verwachten, indien u zondaren het hart kunt veranderen, o bekeer mij dan, want ik ben een zondaar en ik beloof U, dat ik U al de dagen van mijn leven zal dienen."

De Messias gevonden

Ik zocht dus op dat ogenblik met Jezus een overeenkomst te sluiten, waarbij ik beloofde Zijn wil te doen, als Hij die van mij deed. Ik wist toen nog niet beter en verstond niet, dat al het werk in de ziel van de zondaar Zijn werk is, dat Hij uit genade in ons werkt. Gedurende een half uur bleef ik geknield liggen, waarbij het zweet mij van alle kanten uitbrak. Het was een vreselijke angst waarin ik verkeerde, omdat de gewenste verandering niet kwam. Eindelijk stond ik op en toen kwam de gedachte in mij op, dat ik reeds veel te ver was gegaan met mij voor Jezus te buigen. Waarom de God van Abraham, Izaäk en Jakob niet de eer gegeven en Hem alléén? Hoe meer ik redeneerde, hoe angstiger ik werd. Daar in de hoek lagen mijn gedenkcedels. Onwillekeurig vestigde ik er mijn aandacht op en voor ik het goed bedacht lag ik weer in dezelfde hoek van de kamer, op mijn knieën. Ik kon echter geen woord uitbrengen. Ik verlangde Jezus Christus te kennen, zo Hij werkelijk de Messias was.

Verschillende uren bleef ik in deze toestand. Intussen was het twee uur in de nacht geworden. Toen was het mij of er een lichtstraal in de duisternis doordrong. De Zaligmaker van zondaren werd mij begeerlijk. Het licht werd groter en het was mij of de schellen van de ogen vielen en eindelijk zag ik Hem in al Zijn heerlijkheid. Weer boog ik mij voor Hem neer en al mijn twijfel verdween, als de nevel voor de doorbrekende zon, en ik begon God te loven en te prijzen, want een tot dan toe ongekende vreugde, een buitengewoon geluk overstroomde mijn ziel. Mijn zondenlast ontviel me in één ogenblik en ik gevoelde dat dit de bekering was die ik zocht en die nu werkelijkheid voor mij werd. Toen kwam de uitdrukking van de apostel Paulus tot het volle recht: *"Dat in Christus Jezus noch voorhuid, noch besnijdenis enige kracht heeft, maar alleen een nieuw schepsel."*

Verstoten

Met onbeschrijflijke vreugde in mijn ziel stond ik op en haastte mij naar de slaapkamer. Ik maakte mijn vrouw wakker en riep uit: "Ik heb de Messias gevonden!" Maar ach, wat een teleurstelling! "Wie heb je gevonden?", vroeg ze op ijskoude toon. "Jezus Christus, mijn Messias en Zaligmaker", was mijn antwoord. Zij gaf me geen antwoord meer, maar kort daarna verliet zij het huis en ging naar haar ouders.

Ik volgde haar niet, maar boog mijn knieën om mijn hart uit te storten voor de Zaligmaker Die ik gevonden had. Van nu af legde ik dagelijks mijn gebeden voor Zijn

troon, om ook haar hart te openen en haar ogen te openen, zoals Hij dat bij mij gedaan had. Korte tijd daarna werden ook mijn beide kinderen ontvoerd, en hun werd op het hart gedrukt, dat ze mij voortaan geen vader meer mochten noemen, want door de verleider Jezus te aanbidden, was ik even slecht geworden en net zo diep gezonken als die verleider zelf. Mijn hele familie verstootte mij en mijn eigen moeder schreef mij: “Max, je bent mijn zoon niet meer.” Vijf dagen later moest ik naar het westen toe. Ik deed alle moeite om afscheid te kunnen nemen van mijn vrouw, maar zij weigerde elk gesprek. Vierenvijftig dagen lang hoorde ik niets van thuis, hoewel ik bijna elke dag een brief zond. Altijd sprak ik daarin van het heerlijk evangelie. Later hoorde ik dat geen enkele brief opengemaakt werd.

Dit ging zo door tot op een zekere dag mijn dochter droomde dat ik gestorven was. Die droom maakte zó'n indruk op haar, dat zij besloot om in het geheim de brief te lezen, die dezelfde dag van mij zou komen. Zij wachtte de postbode op, nam de brief aan en ging er mee naar haar kamer. Ze las de brief en de inhoud greep haar zó aan, dat ze naar beneden snelde en mijn vrouw de brief liet zien en uitriep: “O mama, kijk eens, kijk eens, een brief van vader. Ik heb vannacht gedroomd dat vader gestorven was en ik kon het nu niet laten de brief te openen. Toe mama, leest u hem ook eens.”

Weer verenigd

Aan dit verzoek voldeed mijn vrouw niet, maar ze nam de brief wel mee en gaf hem een verborgen plaats. 's Middags kon ze het niet nalaten om de brief te lezen en hoe meer ze las, hoe angstiger haar hart werd. Uren zat ze alleen, totdat ze op het laatste ook haar knieën boog voor de Christus, Die haar man gevonden had. Er heeft toen veel in haar hart plaats gehad en in diezelfde nacht geloofde zij ook en ook in haar hart kwam rust en een ongekende vrede bezette haar ziel.

De volgende morgen kreeg ik een telegram met als inhoud: “Geliefde man, kom dadelijk. Ik dacht dat jij dwaalde en dat ik gelijk had, maar nu weet ik beter. Jouw Christus is mijn Messias en jouw Jezus is mijn Zaligmaker. Deze nacht om elf uur heeft de Heere Jezus, toen ik voor Hem op de knieën lag, mijn hart vernieuwd.”

Iedereen zal begrijpen, hoe ik mij voelde. Met de eerste trein ging ik naar Washington. Wat een weerzien! Maar de ouders van mijn vrouw vervloekten nu ons beiden. Tien dagen later was ook mijn dochter beslist in haar voornemen om Christus te volgen. De Heere God zette in Zijn grote zondaarsliefde Zijn werk voort. Ook mijn zoon leerde na heel veel strijd en moeite, jaren daarna de Heiland kennen en gaf zich aan Hem over.

De moeder van de trommelslager

Achttien maanden na mijn bekering, op een samenkomst te Brooklyn, had ik nog een merkwaardige ontmoeting. Daar getuigde een oude dame, hoe haar zoon werd gewond in de slag van Gettysburg. Zij vertelde dat hij op zijn sterfbed zich veel had bezig gehouden met zijn geneesheer, een Joods officier van gezondheid. “Het is voor mij een grote vreugde”, zei ze, “dat ik mijn zoon zal weerzien, daar in de hemelse vreugde bij Jezus.”

Nauwelijks had ik die woorden gehoord, of ik sprong op en riep uit: “Geliefde zuster, ik ben blij u te mogen zeggen dat het gebed van uw zoon verhoord is. Ik ben werkelijk die Joodse dokter, die uw zoon geopereerd heeft. Zijn gebed bracht mij en mijn gezin tot de Heiland. Ja, Gode zij dank, Zijn Zaligmaker is ook Die van mij!”

Geraadpleegde literatuur:

De stervende tamboer, Veenendaal, 1976.